ДОКЛАД

ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2022 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения 4
I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА 5
II. ОСНОВНИ АКЦЕНТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЮДЖЕТНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ 11
1. Фискални развития през първото полугодие на 2022 г. 11
2. Актуална прогноза за параметрите по консолидираната фискална програма за 2022 г. . 13
3. Предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината 16
4. Информация за разходи, свързани с хуманитарната криза породена от военните действия в Украйна 16
5. Информация за ефектите в приходите и разходите от мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последствия от пандемията 18
6. Мерки за повишаване на събираемостта на приходите 21
III. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2022 ГОДИНА 25
1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма 33
1.1 Преки данъци 34
1.1.1 Корпоративни данъци 34
1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица 35
1.2 Други данъци 36
1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски 37
1.4 Косвени данъци 37
1.4.1 Данък върху добавената стойност 37
1.4.2 Акцизи 39
1.4.3 Данък върху застрахователните премии 39
1.4.4 Мита 39
1.5 Неданъчни приходи 40
1.6 Помощи и дарения 40
2. Изпълнение на разходите по икономически елементи 40
2.1 Текущи нелихвени разходи 41
2.1.1 Разходи за персонал 41
2.1.2 Издръжка 41
2.1.3 Субсидии 42
2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания 43
2.1 Капиталови разходи 45
2.2 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина 46
2.3 Лихвени разходи 46
2.4 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз 46
3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2022 г. 46
3.1 Просрочени задължения 47
3.2 Просрочени вземания 47
4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2022 година 49
4.1 Външно финансиране 49
4.2 Вътрешно финансиране 50
4.3 Приватизация на дялове, акции и участия 51
IV. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ 52
1. Държавен бюджет 52
1.1 Бюджет на Народното събрание 54
1.2 Бюджет на съдебната власт 54

2. Бюджети на общините 55
3. Социалноосигурителни фондове 56
3.1 Държавно обществено осигуряване 56
3.2 Национална здравноосигурителна каса 57
4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия 58
4.1 Държавни висши училища 58
4.2 Българска академия на науките 59
4.3 Селскостопанска академия 59
4.4 Българско национално радио 59
4.5 Българска национална телевизия 59
4.6 Българска телеграфна агенция 60
5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации 60
5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите 60
5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд "Земеделие" 62
6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси 65
6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда 65
6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система" 66
6.3 Държавно предприятие „Научно-производствен център" 66
6.4 Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири" 67
6.5 Държавно предприятие „Държавна петролна компания" 67
ЗАКЛЮЧЕНИЕ 68

Използвани съкращения

Н1 - първо полугодие
БВП – брутен вътрешен продукт
БНБ – Българска народна банка
ВОП – вътреобщностни придобивания
ГД – главна дирекция
ДДС – данък върху добавената стойност
ДИЗ – държавни инвестиционни заеми
ДОбЦК – държавни и общински ценни книжа
ДОО – държавно обществено осигуряване
ДДФЛ – Данъци върху доходите на физическите лица
ДФЗ – Държавен фонд „Земеделие”
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
ИА - изпълнителна агенция
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КФП – Консолидирана фискална програма
МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
МВР – Министерство на вътрешните работи
МЗ – Министерство на здравеопазването
МЗм – Министерство на земеделието
МИИ – Министерство на икономиката и индустрията
МО – Министерство на отбраната
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МТС – Министерство на транспорта и съобщенията
МФ – Министерство на финансите
НАП - Национална агенция за приходите
НЗОК - Национална здравноосигурителна каса
НК ”ЖИ” – Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ – Национален осигурителен институт
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НРС – наблюдение на работната сила
НФ – Национален фонд
ПЗР – преходни и заключителни разпоредби
ПРБ – първостепенни разпоредители с бюджет
п. п. – процентни пункта
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПМС – Постановление на Министерския съвет
СКФ – Структурни и Кохезионен фондове
УПФ – Учителски пенсионен фонд
ФГВРС – Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
ФМ на ЕИП – Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ХИПЦ – Хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦБ – Централен бюджет

I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА

1. *Състояние на българската икономика през първата половина на 2022 г.*

- ***Брутен вътрешен продукт***

През първото полугодие на 2022 г. брутният вътрешен продукт[1] на България възлезе на 71 110 млн. лв., което представлява увеличение с 22,2 % спрямо същия период на 2021 г. Реалният растеж на БВП достигна 4,5[2] % за първото и 4,8 % за второто тримесечие. Вътрешното търсене се увеличи, докато нетният износ имаше отрицателен принос към реалното нарастване на БВП.

Крайното потребление нарасна с 5,1 % и 5,3 % съответно през първото и второто тримесечие. Бе отчетено забавяне в растежа на потреблението на домакинствата спрямо 2021 г., в съответствие с по-слабото нарастване на реалния разполагаем доход от повишението на цените. Инвестициите в основен капитал се понижиха с 5,6 % през първото тримесечие най-вече поради намаление на публичните капиталови разходи. През второто тримесечие спадът се задълбочи до 7,3 %. Растежът на износа на стоки и услуги бе 6,6 % през първото тримесечие и се ускори до 11,8 % през второто. В същото време растежът на вноса изпревари този на износа и бе съответно 13,5 % и 18 %.

Брутната добавена стойност нарасна с 4,1 % през първото тримесечие и с 5,3 % през второто. Растежът бе движен от индустрията без строителството, следван от услугите. Промишленото производство се ускори до 18,2 % през второто тримесечие при 17,4 % през първото спрямо съответния период на предходната година.

- ***Пазар на труда***

През първото полугодие на 2022 г. се наблюдава съществено подобрение на показателите на пазара на труда. Броят на заетите (ЕСС 2010) през първото тримесечие на годината се увеличи с 1,6 % на годишна база до 3 368,4 хил. души, като данните от Наблюдението на работната сила (НРС) дават индикации, че растежът на заетостта се е запазил и през второто тримесечие на годината. С основен принос за ръста на заетостта са най-вече икономическите дейности от сектора на услугите, докато заетостта в промишлеността продължава да намалява.
Коефициентът на икономическа активност на населението (15-64 г.) за първата половина на годината бе 72,6 %, а коефициентът на заетост на населението в същата възрастова група бе 69,1 %. Коефициентът на безработица възлезе на 4,8 %, средно за първите шест месеца на годината. Данните на Агенция по заетостта показват постоянна тенденция на намаление на броя на регистрираните безработни и към края на юни техният брой отбеляза исторически най-ниската си стойност за последните тридесет години.
През първото тримесечие на 2022 г. компенсацията на един нает се повиши с 15,0 % в номинално изражение на годишна база, което бе с 6,2 пр. п. повече спрямо аналогичното тримесечие на 2021 г. Наблюдаваната възходяща динамика бе осезаема в сектор индустрия (21,9 %), докато компенсацията на нает в услугите нарасна с двойно по-нисък темп от 11,5 %. Средната работна заплата продължава да нараства с двуцифрени темпове и през април-юни. По този начин номиналният ръст на заплатите в страната достигна 11,6 % на годишна база през първата половина на 2022 г. и компенсира наблюдаваното увеличение на потребителските цени. В реално изражение темпът на изменение на дефлирания с ХИПЦ показател остана положителен (0,4 %).
Реалният растеж на производителността на труда общо в икономиката възлезе на 3,3 % на годишна база през първото тримесечие на 2022 г. Водещ принос имаше сектор индустрия без строителството, където темпът достигна 14 %. Наблюдаваната възходяща динамика на компенсацията на един нает над производителността на труда допринесе за увеличение на номиналните разходи за труд на единица продукция с 11,5 %. Сравнението по текущи цени

[1] Данните за второ тримесечие на 2022 г. са на база експресни оценки за БВП на НСИ.
[2] Данните за БВП и компонентите му са сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни. Представените растежи са спрямо същия период на предходната година.

показа обаче, че динамиката на реалните разходи за труд бе отрицателна (-3,8%) поради силното положително влияние на растежа на брутната добавена стойност.

- ***Инфлация***

През първото полугодие на 2022 г. годишният темп на инфлация в страната продължи да се ускорява и през юни достигна 14,8 % според ХИПЦ. Водещ фактор за това е същественото поскъпване на суровините на международните пазари, и най-вече на енергоносителите, и техните преки и косвени ефекти по линия на нарасналите производствени и транспортни разходи. В допълнение към факторите от страна на предлагането, с проинфлационно влияние бе и силното потребление на домакинствата. По основни компоненти, най-голям принос за повишението на общия индекс имаха храни и безалкохолни напитки, следвани от енергийни стоки. Цените в тези две групи се повишиха съответно с 23,5 % и 37,5 % спрямо същия месец на 2021 г. и продължават да формират малко над 70 % от повишението на индекса спрямо година по-рано. Базисната инфлация също се ускори до 11 % на годишна база във връзка със споменатите вече вторични ефекти.

- ***Външен сектор***

Въпреки продължаващите проблеми по веригите на доставка, развитието на военния конфликт в Украйна и покачването на международните цени, икономическата активност в ЕС и други основни търговски партньори на България остана силна през първото полугодие, с нарастване на търговските потоци и международните пътувания. За шестмесечието номиналният растеж на износа на стоки достигна 40,3 %, а на вноса – с 42,8 %. Почакването на цените във всички стокови групи имаше основен принос за възходящата динамика, но повишение бе отчетено и при изтъргуваните количествата. Износът бе воден от минералните горива (нефтопродукти и електроенергия), полуготови продукти, използвани като суровини за по-нататъшно производство (метали и продукти от стъкло) и др. При вноса, най-голям принос за номиналния растеж имаха нефтът, разнообразните полуготови продукти (строителни материали) и машини и съоръжения. По отношение на регионалната структура водеща бе търговията с ЕС.
Облекчаването на ограниченията пред международните пътувания и адаптирането на туристическия сектор към пандемията от COVID-19 се отрази в продължаващо нарастване на броя на посещенията и приходите от пътувания на чужденци в страната. Средно за полугодието бе достигнато около 85 % от нивото на посещения за същия период на 2019 г. и около 90 % от приходите преди пандемията. Това се отрази в нарастване на износа на услуги през полугодието с 15,1 % спрямо същия период на 2021 г. Излишъкът по услуги се повиши, но изменението съответстваше на номиналното нарастване на БВП, в резултат на което съотношението услуги/БВП остана непроменено спрямо предходната година – 2,7 %. Съотношението на салдото по първичен доход също се изравни с миналогодишното, при леко нарастване на излишъка на вторичен доход. Изпреварващото нарастване на вноса спрямо износа на стоки се отрази в нарастване на търговския дефицит и влошаване на салдото на текущата сметка до дефицит от 0,3 % от прогнозния БВП, при излишък от 0,4 % през полугодието на 2021 г.

- ***Финансов сектор***

През първите шест месеца на годината нивото на международните валутни резерви на страната продължи да осигурява стабилното функциониране на паричния съвет. Към края на юни 2022 г. пазарната им стойност възлезе на 33,5 млрд. евро. Валутните резерви се понижиха за полугодието с 1,1 млрд. евро, основно поради свиването на банковите резерви, които отново имаха разнопосочна динамика за периода, но в края на юни бяха с 1,1 млрд. евро по-малко спрямо края на 2021 г. Положителен принос за изменението на международните валутни резерви имаха банкнотите и монетите в обращение и депозитът на правителството в БНБ. Към

края на май 2022 г. съотношението на валутните резерви към краткосрочния външен дълг на страната[3] беше 200,9 %, а покритието на вноса на стоки и услуги достигна 8 месеца.
Паричното предлагане нарасна с 10,3 % в края на юни спрямо година по-рано при 10,7% в края на 2021 г. Динамиката му се определяше от бързоликвидния паричен агрегат М1, докато депозитите с договорен матуритет до две години продължиха да имат отрицателен принос. Депозитите на домакинствата и нефинансовите предприятия продължиха да нарастват през полугодието в среда на продължаваща несигурност и завишени рискове по линия на военния конфликт между Русия и Украйна, както и значителното поскъпване на международните суровини. В резултат, при депозитите на нефинансовите предприятия ясно се наблюдаваше тенденция на ускорен годишен растеж – 18,5 % в края на полугодието при 8,7 % към края на 2021 г.[4] В същото време, при депозитите на домакинствата продължи започналото година по-рано забавяне. Към края на юни годишното им нарастване беше 6,1 % при 9,1 % в края на 2021 г. и 12,2 % в края юни 2021 г.
В края на юни годишният растеж на кредита за частния сектор се ускори до 12,6 % спрямо 8,7 % в края на 2021 г. Принос за тази динамика имаха както домакинствата, така и нефинансовите предприятия. Въпреки все още слабата инвестиционна активност, растежът на кредита на нефинансовите предприятия от началото на годината се ускорява, движен основно от овърдрафта. Тази динамика отразява повишеното търсене на оборотни средства от предприятията на фона на значително нараснали производствени разходи, поради по-скъпите суровини и материали. Запазващата се среда на ниски номинални лихвени проценти при растяща инфлация допринесе за продължаващо високо търсене на кредити от страна на домакинствата. По-бързо увеличение през полугодието имаше едновременно на потребителските (13 % в края на юни) и на жилищните кредити (18,2 %), като за последните влияние оказа и продължаващото нарастване на цените на недвижимите имоти.

2. *Актуална оценка за основните параметри по макроикономическата рамка за 2022 г.*[5]

Избухването на конфликта в Украйна влоши очакванията за икономическата среда. Макроикономическата прогноза е основана на допускането, че високата несигурност ще се запази през цялата година, като се очакват нарушения в международната търговия, повлияни от ограничения износ на стоки от региона на конфликта, които допълнително ще влошат проблемите по веригите на доставки. В Европейския съюз ще се проявят преки ефекти, породени от по-нисък износ към Руската федерация и Украйна, и косвени поради затруднения във вноса, които ще се отразят отрицателно на производствения процес в Съюза. В допълнение, пониженото доверие на бизнеса и увеличената несигурност сред инвеститорите ще се отрази в цените на активите, ще ограничи финансовите потоци и инвестиционната дейност. Очаква се икономическият растеж в ЕС и света да се забави съответно до 2,7 и 3,2 % през 2022 г.
Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт. Според така направеното техническо допускане с данни към 18.05.2022 г., през 2022 г. средногодишният валутен курс на еврото се очаква да се понижи номинално с 9,8 % до 1,07 долара, при очаквана обезценка от 4,4 % според прогнозата в ЗДБРБ за 2022 г.
По отношение на международните цени на суровините, допусканията за тяхната динамика се основават на прогнозата на Световната банка от 26 април 2022 г. Корекции във възходяща

[3] С публикуването на данните за май 2021 г., БНБ въведе методологическите изисквания на последното издание на Ръководството по външен дълг, Международен валутен фонд (МВФ) 2014 г. Сред промените в представянето на данните влиза и публикуването на брутния външен дълг по остатъчен матуритет.
[4] Депозити, включени в М3 по парична статистика на БНБ.
[5] Оценката се основава на макроикономическа прогноза, използвана за разработване на Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г.

посока има при всички основни суровини, най-вече заради промяната в конюнктурата на световните пазари и конфликта в Украйна. Средната цена на суровия петрол тип „Брент“ през 2022 г. се очаква да се повиши с 42 % до 100 щ.д. за барел, при допускане за цена от 78,9 долара през декември 2021 г. Неенергийните суровини ще поскъпнат средно с 19,2 % в доларово изражение през 2022 г., като очакванията според прогнозата в ЗДБРБ за 2022 г. бяха за ръст на цените им средно с 8 %. Всички основни групи суровини ще отчетат поскъпване, но по-съществено то се очаква да бъде при торове – 69,3 %, метали – 15,8 % и храни – 22,9 %, като това са и групите с най-съществена възходяща корекция в очакванията.

В представената прогноза е направено допускане, че в резултат от военните действия в Украйна, в България ще останат над 100 хил. бежанци, чиито месечни разходи ще са съпоставими със средните разходи за страната.

Запазват се очакванията за подобряване на здравната ситуация в глобален план. Евентуални нови вълни от нарастване на заболеваемостта от COVID-19 ще пораждат само временни ограничителни мерки, без съществено отрицателно въздействие върху икономическата активност.

Таблица № 1. *Външни допускания и основни макроикономически показатели на България за 2022 г.*

Основни макроикономически показатели	Прогноза за 2022 г.	
	Прогноза ЗДБРБ за 2022 г.	Прогноза ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г.
МЕЖДУНАРОДНА СРЕДА		
Световна икономика [реален растеж, %]	4,6	3,2
Европейска икономика - ЕС [%]	4,4	2,7
Валутен курс щ.д./евро	1,13	1,07
Цена на петрол "Брент" [щ.д./барел]	78,9	100,0
Цена на неенергийни суровини [в щ.д., %]	8,0	19,2
EURIBOR 3м. [%]	-0,4	-0,2
БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ		
БВП [млн. лв.]	143 024	150 494
БВП [реален растеж, %]	4,8	2,9
Потребление	4,3	3,2
Брутообразуване на основен капитал	11,7	5,5
Износ на стоки и услуги	6,9	4,0
Внос на стоки и услуги	8,3	5,1
ПАЗАР НА ТРУДА И ЦЕНИ		
Заетост (СНС) [%]	1,1	1,7
Коефициент на безработица (НРС) [%]	5,0	4,5
Компенсации на един нает [%]	8,1	9,2
Дефлатор на БВП [%]	4,5	10,2
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) [%]	5,6	11,9
ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС		
Текуща сметка [% от БВП]	-1,3	-2,4
Търговски баланс [% от БВП]	-6,2	-6,8
Преки чуждестранни инвестиции [% от БВП]	3,7	2,4
ПАРИЧЕН СЕКТОР		
М3 [%]	9,2	10,3
Вземания от фирми [%]	4,8	5,1
Вземания от домакинства [%]	9,4	10,4

Източници: МФ, МВФ, СБ, ЕК

- ***Брутен вътрешен продукт***

Очаква се през 2022 г. реалният растеж на БВП на България да възлезе на 2,9 %. Това представлява понижение спрямо прогнозата, с която бе приет ЗДБРБ за 2022 г. и е вследствие на променените икономически перспективи, породени от избухването на конфликта в Украйна. В същото време в номинално изражение се очаква по-висока стойност на БВП, тъй като военният конфликт доведе до повишаване на цените на енергията и основните суровини. Повишението на инфлацията ограничава реалния разполагаем доход на домакинствата и покупателната им способност. В резултат се очаква реалният растеж на потреблението на домакинствата да е по-нисък от първоначално прогнозирания. Вследствие на инвазията и наложените санкции върху Руската федерация се очакват повишена несигурност, по-високи производствени разходи, нарушени доставки и по-слабо външно търсене. Това ще се отрази в отлагане на инвестиционни планове. По-умереното търсене от основни търговски партньори на България, съчетано със силно ограничения износ към Руската федерация и Украйна, ще се отрази в по-нисък темп на износа на стоки от България през 2022 г.

- ***Пазар на труда***

За 2022 г. се очаква броят на заетите да отбележи ръст от 1,7 %, което ще бъде обусловено от икономическия ръст, но също и от потока украински бежанци към страната, като част от тях се очаква да се включат на българския пазар на труда като заети. В съответствие с положителната динамика на заетостта, коефициентът на безработица се очаква да се понижи до 4,5 % през 2022 г. и е по-нисък спрямо предходната прогноза (5 %). Корекцията надолу се дължи основно на данните от Наблюдението на работната сила (НРС) и данните на Агенцията по заетостта за регистрираните безработни, които показват, че безработицата се е върнала към предкризисните си равнища по-рано от очакваното.
Номиналният темп на нарастване на компенсацията на един нает, заложен в актуализираната бюджетна прогноза, е оценен на 9,2 %. Тази стойност е ревизирана нагоре с 1,1 пр. п. спрямо есенната прогноза от 2021 г., като корекцията отразява по-съществения ръст на доходите от труд както в частния, така и в обществения сектор на икономиката.

- ***Инфлация***

Очакванията за динамиката на потребителските цени в страната са за по-висока инфлация през 2022 г. Корекцията е основно поради по-високо от очакваното поскъпване на храните и неенергийните нехранителни стоки по линия на по-силни ефекти от суровините и енергоносителите. Наблюдаваното повишение на цените на петрола и неенергийните суровини се очаква да се забави през втората половина на годината. В съответствие с това, нарастването на общото равнище на потребителските цени ще продължи да се ускорява до средата на годината, след което също ще започне да се забавя, по месеци на годишна база, а инфлацията в края на 2022 г. ще достигне 11,6 %. Водещ принос за това ще имат храните, чието поскъпване ще се ускори до 23,9 % на годишна база през декември. Съществен принос ще имат и компонентите на базисната инфлация поради очакваните вторични ефекти от ускореното поскъпване на енергоносителите и затрудненията във веригите на доставки. Цените на услугите ще се повишат с 9,8 % в края на 2022 г., а неенергийните нехранителни стоки – със 7,1 %. Енергийните стоки също ще допринесат положително, като повишението в цените на транспортните горива се очаква да се забави до 13,9 % в края на годината. Средногодишната инфлация през 2022 г. се прогнозира да бъде 11,9 %.

- ***Външен сектор***

През 2022 г. се очаква дефицитът по текущата сметка на платежния баланс да се увеличи до 2,4 % от прогнозния БВП. Основен принос за влошаването ще има по-големият отрицателен баланс при търговията със стоки. Той ще е резултат от по-силния реален растеж на вноса спрямо износа при леко положителни условия на търговия.

Динамиката на статията „Услуги“ ще бъде движена основно от статия „Пътувания“. В резултат на военните действия в Украйна и наложените мерки върху Руската федерация се очаква по-умерено нарастване на посещенията на чуждестранни туристи в страната спрямо прогнозата, използвана в ЗДБРБ 2022. Същевременно, отчитането на разходите на бежанци като износ на услуги от статия „Пътувания“ ще има положителен ефект. Средствата, които държавата отпуска като помощ, респ. плащания към нерезиденти от сектор „Държавно управление“, са отразени по статия „Вторичен доход“. Направено е допускане, че тези плащания ще бъдат напълно компенсирани чрез средства от фондове на ЕС, които са отразени в същата статия.

- ***Финансов сектор***

Търсенето на кредити през 2022 г. ще се забави в сравнение с 2021 г. в съответствие с очакваното влошаване на икономическата ситуация и повишената несигурност поради конфликта в Украйна. Въпреки това, очакванията за динамиката на кредитите са ревизирани леко във възходяща посока спрямо заложените в прогнозата, използвана при изготвянето на ЗДБРБ за 2022 г. Причина за това е отчитането на текущото развитие на показателите и все още нарастващите инфлационни очаквания на икономическите агенти в среда на отрицателни реални лихвени проценти.

Вземанията от предприятия в края на 2022 г. ще забавят растежа си спрямо предходната година до 5,1 % (при 6,1 % в края на 2021 г.) поради отрицателните ефекти върху инвестиционната активност, а тези на домакинствата – до 10,4 %. Общо растежът на вземанията от частния сектор през 2022 г. се очаква да бъде около 7,2 %. Факторът, който ще действа в посока забавяне растежа на кредита за домакинствата ще бъде очакваното забавяне в растежа на потреблението през 2022 г. Ограничаващо кредитната активност влияние от страна на предлагането може да има и обявеното от Българската народна банка (БНБ) увеличение на нивото на антицикличния капиталов буфер през октомври 2022 г. Въпреки прогнозираното забавяне при жилищните кредити през 2022 г. темпът им на растеж ще остане относително висок, тъй като покупката на жилище е основна алтернативна форма за инвестиция или за съхранение на стойността в среда на висока инфлация и ниски лихвени проценти. Привлечените депозити в банковата система ще продължат да нарастват с относително високи темпове до края на 2022 г., отчитайки завишената несигурност, но растежът им леко ще се забави. Очакванията са в края на 2022 г. паричното предлагане да забави годишното си нарастване до 10,3 %.

II. ОСНОВНИ АКЦЕНТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЮДЖЕТНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Фискални развития през първото полугодие на 2022 г.

Параметрите по изпълнението на приходите към полугодието на 2022 г. са близки до планираните за периода, а от страна на разходите се наблюдаваше известно задържане на разходите през първото тримесечие на годината и плавно нарастване през второто. След постепенното нормализиране на ситуацията с пандемията след месец февруари необходимостта от прилагане на повечето ограничителни мерки и мерки за подкрепа на бизнеса и уязвимите групи от населението намаля значително. Считано от 1 април 2022 г. извънредната епидемична обстановка в България бе прекратена, с което отпаднаха и основните ограничения за бизнеса, наложени поради пандемията. Това развитие до голяма степен съответства на заложения сценарий в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. при допускане за запазване на ниските нива на натоварване на здравната система през третото и четвъртото тримесечие на годината.

Изпълнението на държавния бюджет до деня на приемането от Народното събрание на ЗДБРБ за 2022 г. се извършваше по реда на чл. 87, ал. 1 от ЗПФ, като събирането на приходите се извършваше в съответствие с действащите закони, а извършването на разходи и предоставянето на трансфери бе до размера им за същия период на предходната година, като се отчетоха влезли в сила актове на Народното събрание и Министерския съвет. Това заедно с намаляващия натиск на пандемията оказа задържащ ефект върху разходите, като общо разходите по КФП за първото тримесечие на 2022 г. останаха номинално близки до отчетените за същия период на предходната година (номинален ръст от едва 0,9 на сто). Това също така забави и изпълнението на планираните разходи по чл. 1, ал. 5 от ЗДБРБ за 2022 г.

От друга страна, цените на енергоносителите, и в частност на електроенергията, продължиха устойчиво да нарастват, като тази тенденция се влоши значително след внезапният шок от избухването на военните действия в Украйна. Поради това се наложи програмите за компенсиране на небитовите потребители на електрическа енергия и природен газ, прилагани през последното тримесечие на 2021 г., да бъдат доразвити и да продължат да се прилагат и през настоящата година. Удължаването на програмите бе в рамките на разходните тавани по годишния закон за бюджета, като компенсаторните плащания се извършваха чрез разходи по бюджета на „Фонд сигурност на електроенергийната система“, включително и за сметка на допълнителни приходи. От началото на юли до края на годината бе приет нов законово регламентиран механизъм за изплащане на компенсации към небитовите потребители на електрическа енергия, който бе одобрен заедно с разчетите по ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. по предложение на народни представители.

С избухването на конфликта в Украйна в края на месец февруари 2022 г. към посоченото поскъпване на цената на електроенергията се добавиха и шоковете при пазарите на всички основни енергоносители, основните суровини, металите и други. Скокът на цените и нарушените вериги за доставка са сериозен проблем, както за производителите, така и за потребителите, и представляват сериозна заплаха за продължаващото икономическо възстановяване след пандемията от COVID-19. Към тези развития следва да се добави и хуманитарният аспект на кризата, свързан с потока от бежанци. Отчитайки рисковете, произтичащи от избухването на войната в Украйна, и преките и косвените ефекти за бюджета от каналите, чрез които кризата оказва влияние върху икономиката и фиска, се наложи спешно да се търсят решения за намаляване на негативните последствия за икономиката.

Първите три месеца на годината се характеризираха с продължаване на доброто представяне на приходната част на бюджета, дължащо се от една страна на реалния растеж на БВП, който за първото тримесечие на годишна база възлезе на 4,5 на сто, а през второто – на 4,8 на сто, и от друга – на ефектите при косвените данъци от поскъпването на горивата, енергоносителите

и другите суровини, промяната на курса на щатския долар и др. Въпреки избухването на военните действия в Украйна в края на февруари бюджетните приходи за периода не бяха засегнати, а продължиха да нарастват с добри темпове, което заедно с подобряващите се индикатори на пазара на труда и запазващото се вътрешно търсене, дават основание да се очаква, че бизнесът успешно ще успее да се адаптира към променената среда. Нещо повече, през месец май по данни на Евростат индустриалното производство в България отчете най-голям растеж на месечна база (20,2 на сто) сред всички държавните-членки на ЕС. През второто тримесечие параметрите по приходите бяха близки до разчета за периода, с което изпълнението на актуализираните годишни разчети към ЗДБРБ за 2022 г.[6] за първите шест месеца на годината възлезе на 47,3 на сто. Развитието на параметрите по изпълнението на приходите и задържащият ефект върху разходите от прилагането на разпоредбата на чл. 87, ал. 1 на ЗПФ през януари и почти целият февруари доведоха до формирането на превишение на приходите над разходите към полугодието, като салдото по КФП към края на юни е положително в размер на 1 176,0 млн. лв. (0,8% от прогнозния БВП).

Усвояването на разходите през първото полугодие е традиционно ниско - разходите по КФП, включително вноската в общия бюджет на ЕС, за първите шест месеца на 2022 г. представляват 42,9 на сто от планираните с първоначалните разчети към ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр. 18 от 04.03.2022 г.) и съответно 41,1 спрямо актуализирания разчет към ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр. 52 от 05.07.2022 г.) Това се дължи както на посочените по горе причини, свързани с по-късното приемане на ЗДБРБ за 2022 г., така и с традиционното изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за втората половина на годината. Неравномерното усвояване на капиталовите разходи е обективно обусловено от календара на строителния сезон, като изпълнението на повечето инфраструктурни проекти се извършва през летните месеци и разплащането за извършената работа се концентрира в последното тримесечие.

Съпоставени със същия период на предходната година, разходите и вноската в общия бюджет на ЕС нарастват номинално с 2,4 млрд. лв., което се дължи основно на по-високия размер на разходите по националния бюджет. При отделните елементи на разходите, съпоставено със същия период на предходната година, най-значителен номинален ръст се отчита при разходите за субсидии (0,8 млрд. лв. или 32,2 на сто), където освен традиционните разходи за субсидии за нефинансови предприятия през 2022 г. се отчитат и разходите по програмите за изплащане на компенсации за високите цени на електрическата енергия чрез бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. С цел смекчаване на икономическите последици от внезапно настъпилата нестабилност на цените на електрическата енергия и природния газ бяха разработени *Програма за компенсиране на битови клиенти на природен газ и топлофикационни дружества, използващи като основно гориво природен газ, с подпомагане с фиксирана сума на един MWh* (одобрена с РМС № 31 от 2022 г., изменена с РМС № 93 от 2022 г., РМС № 202 от 2022 г., РМС № 301 от 2022 г., РМС № 356 от 2022 г. и РМС № 488 от 2022 г.), *Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия с подпомагане с фиксирана сума на един MWh* (одобрена с РМС № 30 от 2022 г., изменена с РМС № 105 от 2022 г., РМС № 202 от 2022 г., РМС № 301 от 2022 г. и РМС № 356 от 2022 г.), *Програма за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и електроразпределителните мрежи за закупуване на електрическа енергия, потребена за технологични разходи* (одобрена с РМС № 893 от 2021 г., изменена с РМС № 92 от 2022г. и с РМС № 202 от 2022 г.), *Програма за компенсиране на непредвидени разходи на дружествата от отрасъл ВиК за потребена електрическа енергия за първото тримесечие на 2022 г.* (одобрена с РМС № 105 от 2022 г.), *Програма за компенсиране на непредвидени разходи на дружествата от отрасъл ВиК за потребена електрическа енергия за месец април на 2022 г.* (одобрена с РМС № 202 от 2022 г.) и *Програмата за подпомагане на студенти и докторанти, настанени в студентски общежития, стопанисвани от държавните висши училища и „Студентски столове и общежития“ ЕАД, за периода януари 2022 г. – април 2022 г.* (одобрена с т. 6 от Решение № 202 от 2022 г.). С няколко решения на правителството тези програми бяха доразвити и на по-голямата част от тях действието бе удължено до месец юни

[6] Разчети по КФП към ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр.18 от 2022 г., изм. и доп., ДВ, бр. 52 от 2022 г.)

2022 г. Програмата с най-голям обхват предвижда механизъм за подпомагане на небитови крайни клиенти чрез търговците на електрическа енергия, доставчиците от последна инстанция, производителите на електрическа енергия, продаващи директно на крайни небитови потребители, и оператора на организиран борсов пазар на електрическа енергия. Възползващите се от програмата небитови крайни клиенти са около 633 000, като те са подпомагани с фиксирана сума на един MWh чрез извършване на компенсация на базата на количествата активна електрическа енергия, върху която се начислява цена „задължение към обществото“. С компенсацията се намалява дължимата за плащане сума от небитовите крайни клиенти. Чрез програмите са подпомогнати всички небитови крайни клиенти, ВиК дружествата, операторите на електропреносната и на електроразпределителната мрежи и студентите и докторантите за справяне с последиците от съществените и неблагоприятните колебания на цените на електрическата енергия, както и потребителите на природен газ за многократното нарастване на цените на този вид гориво. В изпълнение на програмите разплатените средства от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ през първото полугодие на 2022 г. са в размер на близо 1,3 млрд. лв. Към тази сума следва да се добавят и 0,4 млрд. лв. плащания за сметка на средствата, заделени в сметки за чужди средства на Министерството на енергетиката в края на 2021 г. в изпълнение на Решение на Народното събрание за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет за 2021 г. за сметка на преизпълнението на данъчните приходи, одобрени за плащания през първото тримесечие на 2022 година.

Друг елемент на разходите, при който се отчита съществено нарастване спрямо полугодието на предходната година (с 0,8 млрд. лв. или 36,4 на сто) са разходите за издръжка, където основен принос имат разплатените задължения от предходни години към пътно строителните и поддържащите фирми, по договори за текущ ремонт и поддръжка.

При социалните и здравно осигурителните разходи също се отчита ръст (0,7 млрд. лв. или 6,6 на сто), главно в частта на разходите за пенсии (0,6 млрд. лв. или 8,9 на сто.). Основните мерки в пенсионната сфера, действащи през първото полугодие на 2022 г., влязоха в сила от 25 декември 2021 г., и включват увеличение на размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 300 лева на 370 лева, преизчисляване на всички пенсии чрез промяна в пенсионната формула и нарастването на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1,2 на сто на 1,35 на сто, както и увеличение на максималния размер на пенсията от 1 440 на 1 500 лева. За периода от януари до юни 2022 г., под формата на допълнителна сума към пенсиите, беше изплатена и разликата между дохода от пенсии с включена т. нар. „ковид добавка“ от 120 лв. за декември 2021 г. и дохода от пенсии с включена т. нар. „ковид добавка“ от 60 лв. Към 30 юни 2022 г. са извършени разходи в размер на 100,8 млн. лв. За по-високите разходи допринася също така изплатената добавка в размер на 70 лева за всеки пенсионер за Великден, за което са изразходвани 142,1 млн. лв. Друг фактор, влияещ върху нарастването на разходите за пенсии, е базов ефект от увеличението на пенсиите от 01 юли 2021 г. Отделно от това, за изплащане на добавката от 60 лева към пенсиите на всички пенсионери и по програмата за ваксинация на възрастните хора за периода януари-юни 2022 г. са извършени плащания в общ размер на 792,3 млн. лв. за сметка на средствата, заделени в сметки за чужди средства на държавното обществено осигуряване в края на 2021 г. в изпълнение на Решение на Народното събрание за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет за 2021 г. за сметка на преизпълнението на данъчните приходи, одобрени за плащания през първото полугодие на 2022 година.

Разходите за персонал и разходите за лихви също отчитат номинален ръст спрямо първото полугодие на 2021 г. (съответно с 4,9 и 6,7 на сто), докато капиталовите разходи и трансфери са по-ниски.

2. Актуална прогноза за параметрите по консолидираната фискална програма за 2022 г.

В началото на месец юни правителството изготви и внесе в Народното събрание проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за

2022 г. (ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г.). Предложен бе спешен пакет от антикризисни мерки, насочени към преодоляване на негативните последствия от нарастващите цени на горивата и енергоносителите, съответно нарастващия инфлационен натиск върху най-засегнатите групи от обществото и бизнеса. Целта бе да се подкрепят българските граждани и бизнеса в условията на безпрецедентна криза, породена от конфликта в Украйна и да се смекчат шоковете, породени от високите цени на енергоносителите и суровините, за уязвимите групи от обществото и за икономиката на България. Законопроектът бе окончателно приет от Народното събрание в края на месец юни и обнародван в началото на месец юли (ДВ, бр. 52 от 2022 г.), като в окончателната редакция са отразени и редица предложения и допълнения от народни представители, направени по време на процедурата по приемането му в парламента.

Макрорамката към законопроекта бе базирана на актуализираната през месец май от Министерството на финансите макроикономическа прогноза за 2022 г., с което бяха отразени текущото развитие на националната икономика, променените допускания за международната среда и ефектите от предложения пакет от антикризисни мерки. Избухването на военните действия в Украйна влоши очакванията за икономическата среда, като в прогнозата залегна допускането, че високата несигурност ще се запази през цялата година, като се очакват нарушения в международната търговия, повлияни от ограничения износ на стоки от региона на конфликта, които допълнително ще влошат проблемите по веригите на доставки. Очаква се през 2022 г. реалният растеж на БВП на България да възлезе на 2,9 %, което представлява понижение спрямо прогнозата, с която бе приет ЗДБРБ за 2022 г. От друга страна, в прогнозата са отразени променените допускания за валутния курс и международните цени на суровините, както и отчетните данни за ХИПЦ до април, с което очакванията за динамиката на инфлацията бяха ревизирани в голяма степен. Корекцията е основно по линия на по-високо от очакваното поскъпване на храните и неенергийните нехранителни стоки в резултат на по-силни ефекти от поскъпването на суровините и енергоносителите, продължаващо повишение на цените на петрола и неенергийните суровини, което се очаква да започне да се забавя през втората половина на годината. В съответствие с това инфлацията в края на 2022 г. се очаква да достигне 11,6 %, значително над прогнозираното в макроикономическата прогноза към ЗДБРБ за 2022 г.

Освен пакета антикризисни мерки в приходната и разходната част на бюджета в хода на обсъждането на актуализацията на бюджета бе адресиран и друг основен проблем пред бизнеса – високите цени на електрическата енергия за потребителите извън регулирания пазар. По време на процедурата по гласуването на законопроекта бяха направени редица предложения от народни представители за промени, с които да се регламентира конкретен механизъм за изплащане на компенсации към небитовите потребители на електрическа енергия за сметка на целеви вноски от публичните предприятия от сектор енергетика със 100 на сто държавно участие в капитала. В окончателния текст е записано, че размерът и срокът за внасяне на целевите вноски ще се определят от Министерския съвет, като средствата ще постъпват по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ и ще служат за изплащане на компенсации на небитовите потребители на електрическа енергия. От своя страна Фондът ще изплаща компенсации на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия в размер на 100 на сто от разликата на средната цена на сегмента „ден напред“ на „БНЕБ“ ЕАД за съответния месец и базова цена от 250 лв./MWh. Предвидено е механизмът да се прилага за периода 01.07.2022 г. – 31.12.2022 г.

Влизането в нов цикъл на повишаване на основните лихви предполага предстоящо постепенно увеличаване на цената на финансиране на правителствата. Освен това рисковете, породени от конфликта в Украйна, се отразяват и в разширяване на спредовете по държавните облигации на много държави спрямо германските федерални облигации и възможни негативни промени в суверенните рейтинги. Несигурната геополитическа обстановка, евентуалното влошаване на ситуацията по отношение на пандемията от COVID-19 през есента и очакваните промени на политиките на централните банки допълнително ще усложнят процеса по „излизане на пазарите“ и пласирането на нов държавен дълг. В тази обстановка по-ранното „излизане на пазара“ и предварителното осигуряване на финансиране на падежиращ дълг би спестило

бъдещи разходи по обслужването на държавния дълг. Следвайки такава стратегия, би било целесъобразно още през 2022 г. да се обезпечи ресурс за префинансиране на предстоящите падежи на държавни облигации на международните финансови пазари през март 2023 г., които са в размер на около 3,0 млрд. лв. За тази цел в законопроекта бе предложено обезпечаване на допълнително дългово финансиране в размер от 3,0 млрд. лв. през 2022 г., което да остане на разположение във фискалния резерв към края на годината и да обезпечи плащанията по падежиращ дълг в началото на 2023 г. Това от своя страна промени ограничението за максимален размер на новия държавен дълг, който може да бъде поет през годината от 7,3 млрд. лв. на 10,3 млрд. лв. и доведе до промяна на ограничението за максимален размер на държавния дълг към края на 2022 г. от 35,5 млрд. лв. на 38,5 млрд. лв.

Таблица № 2 *Разчети по КФП за 2022 г.*

Консолидирана фискална програма	2022 ЗДБРБ	2022 актуализ. прогноза*	Изменение
	млн. лв.	млн. лв.	млн. лв.
Приходи, помощи и дарения	**57 253,5**	**59 658,7**	**2 405,2**
Данъчни приходи	**45 015,1**	**46 122,6**	**1 107,5**
Преки данъци	9 191,0	9 051,7	-139,3
Корпоративни данъци	3 929,3	4 020,0	90,7
ДДФЛ	5 261,7	5 031,7	-230,0
Приходи на социално и здравноосигурителните фондове	13 393,8	13 393,8	0,0
Косвени данъци	21 050,1	22 275,1	1 225,0
ДДС	14 780,0	16 020,0	1 240,0
Акцизи	5 915,0	5 820,0	-95,0
Мита и митнически такси	303,1	380,0	76,9
Данък върху застрахователните премии	52,0	55,1	3,1
Други данъци	1 380,2	1 402,0	21,8
Неданъчни приходи	**7 103,1**	**7 343,3**	**240,2**
Помощи и дарения	**5 135,3**	**6 192,8**	**1 057,4**
Разходи и вноска Република България в бюджета на ЕС	**63 153,8**	**65 887,1**	**2 733,3**
Нелихвени разходи	**60 806,2**	**63 382,9**	**2 576,7**
Текущи нелихвени	52 293,5	54 704,8	2 411,3
в т.ч. издръжка	8 460,0	9 384,2	924,2
в т.ч. социални и здравноосигурителни плащания	24 489,2	25 925,1	1 435,9
Капиталови разходи и трансфери	8 238,1	8 400,1	162,1
Предоставени текущи и капит. трансфери за чужбина	19,1	19,1	0,0
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	255,5	258,8	3,4
Разходи за лихви	**664,3**	**664,3**	**0,0**
Вноска на Република България в бюджета на ЕС	**1 683,3**	**1 839,9**	**156,6**
Дефицит/излишък	**-5 900,3**	**-6 228,4**	**-328,1**

* Актуализираната прогноза на КФП съответства на разчетите към ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр. 52 от 2022 г.)

По отношение на приходите в актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2022 г. бяха заложени, от една страна, ефектите от променените очаквания за развитието на макроикономически индикатори след избухването на военния конфликт в Украйна, и от друга - ефектите от мерките в частта на данъчната политика за реализиране на антикризисни мерки, в т.ч. въвеждане на данъчни облекчения при облагане на доходите, въвеждане на временно намалени или нулеви ставки по ЗДДС на определени стоки, освобождаване от акциз на някои енергийни продукти и др. Освен това, в приходната страна на бюджета бяха отразени и очакваните по-високи от планираните грантове от ЕК за България за 2022 г. по Плана за възстановяване и устойчивост, които се отразяват в подобрение в частта на приходите от помощи и даренията по сметките за средства от ЕС. На база на изготвените разчети Народното събрание одобри нетно увеличение на разчетите по приходите по КФП за 2022 г. в размер на ***2,4 млрд. лв.*** (1,6 на сто от прогнозния БВП), в т.ч. 1,3 млрд. лв. по държавния бюджет.

В частта на разходите и вноската в общия бюджет на ЕС актуализираната фискална рамка по КФП предвижда допълнителните разходи по бюджетите на държавното обществено осигуряване, респективно НЗОК, свързани с мерките в пенсионната сфера, необходимият ресурс за компенсациите към крайните потребителите физически лица на горива, залегнали в антикризисния пакет, както и за други мерки, в т.ч. увеличение на трудовите възнаграждения на медицинския персонал, зает в здравните и лечебните заведения - второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на здравеопазването и в здравните кабинети в държавните и общинските детски градини и училища, в детските ясли и яслените групи към детски градини, персонала в образователните институции, служителите в дейност „Общинска администрация“ и библиотеките с регионален характер, допълнителни средства за подкрепа на земеделските стопани, допълнителни средства за издръжка и капиталови разходи в различни сфери, по-висок от планирания за годината размер на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, икономии в някои планирани разходи и други. Нетният ефект в разходите по консолидираната фискална програма от посочените промени възлиза на ***2,7 млрд. лв.***, което представлява 1,8 на сто от прогнозния БВП за годината.

3. Предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината

Основните рискове пред изпълнението на актуализираните прогнози на приходите от данъци за 2022 г., са свързани с евентуални отклонения в използваните макроикономически допускания, потенциално забавяне на икономическия растеж в страната и при външнотърговските ни партньори, както и с развитието на пандемията от COVID-19 през периода до края на годината.

В частта на разходите по КФП сериозно предизвикателство представляват регламентираните в § 23 от ПЗР към ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. разходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ за изплащане на компенсации към небитовите крайни клиенти на електрическа енергия в размер на 100 на сто от разликата между реалната средномесечна борсова цена на сегмента „ден напред“ на „БНЕБ“ – ЕАД за съответния месец и базова цена в размер на 250 лв./MWh за периода 01 юли – 31 декември 2022 г. Значителният индикативен размер на средствата за изплащане на компенсации по програмата поставя сериозни предизвикателства за набирането на необходимия ресурс чрез целеви вноски във Фонда по реда на § 24 от ПЗР към ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г., при условие че законодателят не е одобрил съответни разходи по държавния бюджет за 2022 г. за финансиране на програмата при евентуален недостиг. Предвид изложеното, водещ принцип при извършване на разходите по програмата за изплащане на компенсации от Фонда би следвало да бъде, че плащанията за съответния месец са до размера на касовите постъпления по бюджета му от целеви вноски по § 24 от ПЗР към ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. и други постъпления по Закона за енергетиката.

Финансирането на разходните политики по сметките за средствата от ЕС към момента не създава напрежение, но евентуалното изместване и концентриране на значителни по размер разходи по европейските програми и фондове в последното тримесечие на годината или потенциално забавяне на планираните грантове от ЕК по Плана за възстановяване и устойчивост може да доведе до натиск върху бюджета на касова основа от гледна точка на ликвидната позиция на правителството в края на годината.

Предизвикателство при настоящите напрегнати и волатилни условия на международните капиталови пазари може да представлява и изпълнението в пълен размер на заложените в ЗДБРБ за 2022 г. разчети за емисии на нов дълг до края на годината, като ограниченото време в края на третото и началото на четвъртото тримесечие и относително големият обем емисии изискват внимание.

4. Информация за разходи, свързани с хуманитарната криза породена от военните действия в Украйна

Програми за хуманитарна помощ за лица, търсещи временна закрила - в началото на март с РМС № 145 от 2022 г. бе одобрена Програма за ползване на хуманитарна помощ за лица, търсещи временна закрила в Република България вследствие на военните действия в

Република Украйна (Програмата), която по-късно бе изменена и допълнена с РМС № 181 от 2022 г., РМС № 239 от 2022 г., РМС № 241 от 2022 г., РМС № 298 от 2022 г. и РМС № 423 от 2022 г. Програмата се администрира от Министерството на туризма, като разходите е предвидено да се финансират от инструменти на ЕС и/или от държавния бюджет. Механизмът на предоставяне на помощта предвиждаше на категоризирани или регистрирани места за настаняване, вписани в Националния туристически регистър, и на обектите, вписани в създадения за целите на изпълнението на програмата Регистър на местата за подслон да се изплаща хуманитарната помощ в общ размер на 43,60 лв. с вкл. ДДС за нощувка и храноден (закуска, обяд и вечеря), в т. ч. туристически данък и транспортиране, на всяко настанено лице, търсещо временна закрила. Средствата по Програмата се предоставят на три отчетни периода, след като бъде извършена проверка от комисия за съответствие с критериите за изплащане на хуманитарните средства и обхваща периода от 24.02.2022 г. до 31.05.2022 г.

С ПМС № 61 от 2022 г. и ПМС № 71 от 2022 г. са одобрени допълнителни разходи по бюджета на Министерството на туризма за 2022 г. във връзка с изплащане на сумите през първия отчетен период (24.02.2022 г. до 31.03.2022 г.). С ПМС № 93 от 2022 г. и ПМС № 146 от 2022 г. са одобрени допълнителни разходи по бюджета на Министерството на туризма за 2022 г. във връзка с изплащането на сумите през втория отчетен период (01.04.2022 г. до 30.04.2022 г.) на Програмата. Средствата, отпуснати за извършване на плащания по Програмата за първите два отчетни периода, са в общ размер на 77,1 млн. лв. От тях към 30.06.2022 г. по бюджета на Министерството на туризма са отчитат 68,9 млн. лв. (15,3 млн. лв. по реда на чл. 110 от ЗДБРБ за 2022 г. и 53,6 млн. лв. за сметка на сметки за средства от ЕС).

С РМС № 317 от 2022 г. е одобрена нова Програма за хуманитарно подпомагане на разселени лица от Украйна с предоставена временна закрила в Република България за периода от 01.06.2022 г. до 31.08.2022 г. включително. Помощта се предвижда да се използва, както следва: а) приоритетно в обекти, вписани в създадения за целите на изпълнението на програмата Регистър на места за подслон; б) в категоризирани или регистрирани места за настаняване, вписани в Националния туристически регистър. Лицата, извършващи дейност в обектите, вписани в Националния туристически регистър и в Регистъра на места за подслон участват в програмата, като предоставят на разселените лица следното: нощувка и изхранване (закуска, обяд и вечеря) в общ размер на 15 лв. без ДДС, респ. 16,35 лв. с вкл. ДДС при ставка в размер на 9% за категоризираните места за настаняване и 18,00 лв. с вкл. ДДС при ставка в размер на 20% за некатегоризираните места за подслон. Разходите за ДДС са за сметка на Програмата. Предвижда се и вариант на нощувка без изхранване с размер на помощта от 10 лв. без ДДС, респективно 10,90 лв. при ставка в размер на 9 % за категоризираните места за настаняване и 12 лв. с включен ДДС при ставка в размер на 20 % за некатегоризираните места за подслон. Програмата се администрира от Министерството на туризма, като помощта се одобрява с акт на Министерския съвет и се изплаща от Министерството на туризма на лицата, извършващи дейност по смисъла на Програмата в обекти и места за настаняване, вписани в Регистъра за места за подслон или в Националния туристически регистър ежемесечно на три отчетни периода.

Индикативният разчет за средствата по новата програма е 73,8 млн. лв. с вкл. ДДС, при допускането, че всички настанени към момента приблизително 60 000 лица ще бъдат релокирани приоритетно във ведомствени бази, собственост на държавата, общините или техни разпоредители с бюджет за период от 3 месеца. Разходите за финансиране на програмата се осигуряват по линия на европейските програми и инструменти.

Освен посочените програми, с цел осъществяване на хуманитарна помощ или съставляващи конвои, предназначени за оказване на хуманитарна или медицинска помощ, пътните превозни средства от Република Украйна, независимо от тяхната категория и технически характеристики, са освободени от заплащане на пътни такси по Закона за пътищата (Решение № 129 на Министерския съвет от 2022 г. за даване на съгласие за освобождаване от заплащане на такси по Закона за пътищата на пътни превозни средства от Република Украйна, в сила от 24 февруари 2022 г.).

В областта на социалната закрила - в рамките на действащата нормативна уредба в областта на системата на социалното подпомагане, пристигащите в страната лица със статут на временна закрила, за които след оценка на всеки конкретен случай се констатира, че се нуждаят от подкрепа за задоволяване на основните жизнени потребности, имат право на социални помощи и защита, в т. ч. и хора с увреждания. Наред с това, пристигащите от Украйна имат право да работят у нас без разрешение за достъп до пазара на труда, както и да ползват облекчени процедури за достъп до българския пазар на труда. Към 30.06.2022 г. Министерството на труда и социалната политика отчита общо 10,4 млн. лв. За социални разходи за отпуснати еднократни помощи по реда на чл. 16 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП) на разселени от Украйна лица с предоставена временна закрила, до петкратния размер на гарантирания минимален доход (375 лв.). Помощта се отпуска въз основа на подадено заявление-декларация в Агенцията за социално подпомагане по адрес на местопребиваването им с приложения за справка: регистрационна карта на чужденец, на когото е предоставена временна закрила; документа за самоличност от Украйна; адресна карта на чужденец, издадена от Дирекция „Миграция“ към Районното управление на Министерството на вътрешните работи или хотела, в който е отседнало лицето. За периода от 24.02.2022 г. до 30.06.2022 г. са изплатени еднократни помощи на 27 828 лица с предоставена временна закрила.

В областта на здравеопазването - с приети от Народното събрание промени в Закона за здравното осигуряване на чуждите граждани с временна закрила бе осигурен достъп до пълния обхват медицинска помощ, заплащана от НЗОК, като конкретните въпроси, свързани с определяне на размера и реда за внасянето на здравноосигурителните вноски, лицата които ги внасят, момента на възникване на задълженията за заплащане и момента на възникване на правата на осигурените лица са определени с Постановление № 69 на Министерския съвет от 2022 г. за здравно осигуряване на лицата с временна закрила по чл. 1а, ал. 3 от Закона за убежището и бежанците и на лицата по чл. 39, ал. 6, т. 2 и чл. 40а, ал. 3а от Закона за здравното осигуряване.

В областта на образованието - по отношение на образованието следва да се има предвид че системата е отворена за приемане и обучение на деца и ученици в предучилищна и училищна възраст от Украйна в български държавни и общински детски градини и училища, което разширява обхвата на децата и съответно на разходите, свързани с тях.

Във връзка с обезпечаването на дейности, насочени към лицата търсещи временна закрила в Република България в следствие на военните действия в Република Украйна, през първото полугодие на 2022 г. са приети РМС № 144 от 2022 г. за предоставяне на временна закрила на разселени лица от Украйна и за изменение на Националния план за действие при временна закрила в Република България и ПМС № 105 от 2022 г. за одобряване на допълнителни разходи по бюджетите на Министерския съвет и на Министерството на здравеопазването за 2022 г. за авансово финансиране на разходи за лица, търсещи временна закрила в Република България вследствие на военните действия в Украйна (изменено и допълнено с ПМС № 106 от 2022 г. и ПМС № 194 от 2022 г.).

5. Информация за ефектите в приходите и разходите от мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последствия от пандемията

Мерки в частта на приходите

Приетите през предходните години мерки, свързани с прилагане на намалена ставка за ДДС на определени стоки и услуги от 20 % на 9 %, и увеличаване на размера на данъчните облекчения за деца (чл. 22в и чл. 22г от ЗДДФЛ) ще продължат да се прилагат до 31.12.2022 година. Също така ще продължат да се прилагат и мерките, свързани с промените в ЗДДС (обн. ДВ, бр. 107 от 18.12.2020 г.) за облагане с нулева ставка на доставките на ваксини срещу COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези ваксини, както и на медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези изделия, с място на изпълнение на територията на страната. Това данъчно третиране се прилага и по отношение на

вътреобщностните придобивания с място на изпълнение на територията на страната на тези стоки. Освобождаването от облагане с мита и ДДС върху вноса на стоки от медицински характер и облагането с намалената ставка на ДДС на доставките на бира и вино, като част от ресторантьорски и кетъринг услуги, се прилага до 30.06.2022 година.

По прогнозни данни на приходните агенции ефектът от действието на мерките за цялата 2022 г. се оценява на **около 485,5 млн. лв**. по-малко данъчни приходи.

Мерки в частта на разходите

Във връзка с прилагането на мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последствия от пандемията общо изразходените средства по линия на националния бюджет към 30.06.2022 г. са в размер на **2 290,5 млн. лв., като в тази сума са включени 1 036,4 млн. лв.** плащания от сметки за чужди средства за сметка на заделените в края на 2021 г. в изпълнение на постановления на МС суми за изплащането на допълнителни суми към пенсиите в размер на 60 лв. на всички пенсионери до юни месеца на 2022 г., както и да добавка в размер на и на 75 лв. за всеки пенсионер, който е със завършен ваксинационен курс за COVID 19 до 31.12.2021 г./който завърши ваксинационен курс за COVID 19 в периода 1.01-30.06.2022 г. и други. В касовите отчети на ПРБ и общините към 30.06.2022 г. са отчетени **1 254,1 млн. лв.** разходи за мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последствия от пандемията.

В частта на **мерките за подкрепа на домакинствата** са изразходвани **346,3 млн. лв.** по линия на националния бюджет**.** Най-голям дял имат предоставените средства за закупуване на ваксини и лекарствени продукти Veklury (Ремдесивир), Regkirona 60mg/ml, и др. и бързи антигенни тестове в борбата с пандемията от COVID-19 в размер на 218,0 млн. лв.

В изпълнение на параграф 1 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за прилагане на разпоредби на ЗДБРБ за 2021 г., ЗБДОО за 2021 г. и ЗБНЗОК за 2021 г., НОИ изплаща сума, представляваща разликата между дохода от пенсии с включена т. нар. „ковид добавка“ от 120 лв. за декември 2021 г. и дохода от пенсии с включена т. нар. „ковид добавка“ от 60 лв. за януари 2022 г. Към 30.06.2022 г. са извършени разходи в размер на 100,8 млн. лв., представляващи изплатените допълнителни компенсаторни суми, дължими за първите шест месеца на 2022 г.

Изплатените от Агенцията за социално подпомагане месечни целеви помощи в подкрепа на семейства с деца до 14 г. възраст, при които родителите не могат да извършват дистанционна работа от вкъщи и нямат възможност да ползват платен отпуск са в размер на 14,7 млн. лв. Помощта е регламентирана с ПМС № 218 от 2020 г. и ПМС № 322 от 2020 г., с които са направени съответните изменения и допълнения в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане.

Към 30.06.2022 г. за **мерки в подкрепа на бизнеса** са предоставени **290,1 млн. лв.** от националния бюджет, от които 143,1 млн. лв. като допълнителни разходи по бюджета на ДФ „Земеделие“ за подпомагане на засегнатите от негативните ефекти от пандемията земеделски стопани. Извършените разходи за подпомагане на бизнеса и програми за заетост са 111,1 млн. лв. За осигуряване на финансова подкрепа в областта на културата и изкуствата в условията на обявена извънредна епидемична обстановка са изплатени 35,8 млн. лв.

За мерки за органите на държавното управление, натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последствията от COVID-19 по държавния бюджет и бюджетите на общините са предоставени общо **617,7 млн. лева.** С най-голям дял са разходите за подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, вкл. за поставяне на ваксини срещу COVID-19 - 503,4 млн. лв. За изплащане на допълнителни трудови възнаграждения на изпълнителите на болнична медицинска помощ са изразходвани 74,6 млн. лв. От общините са изразходвани средства за противоепидемични мерки в размер на 27,5 млн. лв.

Таблица № 3 *Информация за средствата, изразходени за мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последствия от пандемията към 30.06. 2022 г.*

МЕРКИ	Към 30.06.2022 г.	
	млн. лв.	% от БВП
Всичко средства изразходвани за мерки за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последствия от пандемията към 30.06. 2022 г. (А.+Б.+В.)	**1 254,1**	**0,83%**
А. Мерки за подкрепа на домакинствата	**346,3**	**0,23%**
от тях:		
Осигуряване на ваксини, лекарствени продукти и бързи антигенни тестове в борбата с пандемията от COVID-19	218,0	0,14%
Еднократна сума за компенсиране на дохода от пенсии до нивото от декември 2021 г. за периода до юни 2022 г.	100,8	0,07%
Подкрепа на семейства с деца до 14 г. възраст, при които родителите не могат да извършват дистанционна работа от вкъщи и нямат възможност да ползват платен отпуск	14,7	0,01%
Б. Мерки за подкрепа на бизнеса	**290,1**	**0,19%**
от тях:		
Разходи по бюджета на ДФ „Земеделие“ за подпомагане на засегнатите от негативните ефекти от пандемията земеделски стопани	143,1	0,10%
Разходи за подпомагане на бизнеса и програми за заетост	111,1	0,07%
Финансова подкрепа в областта на културата и изкуствата в условията на обявена извънредна епидемична обстановка	35,8	0,02%
В. Мерки за органите на държавното управление, натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последствията от COVID-19	**617,7**	**0,41%**
от тях:		
Подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, вкл. за поставяне на ваксини срещу COVID-19	503,4	0,33%
Изплащане на допълнителни трудови възнаграждения на изпълнителите на болнична медицинска помощ	74,6	0,05%
Общини - средства за противоепидемични мерки	27,5	0,02%

6. Мерки за повишаване на събираемостта на приходите

Политиката по приходите през отчетния период бе насочена към подкрепа на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борба с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

Отчетените през първото полугодие дейности в изпълнение на политиките в областта на приходите са насочени, от една страна, към осигуряването на условия за тяхното ефективно събиране и постигане на заложените бюджетни цели, а от друга страна, приетите законодателни мерки в областта на данъчната политика са с цел преодоляване на последиците от нестабилността в цените на основни групи стоки и покачващата се инфлация.

Ситуацията, свързана със скока на цените както на нефта, природния газ, електрическата енергия и горивата, така и на цените на основни хранителни продукти, породени от нарасналото търсене в европейски и световен мащаб, поставя сериозни предизвикателства пред бизнеса и гражданите. Променлива величина остава ефектът от протичащите процеси във външноикономически план, включително от военния конфликт в Украйна. С цел смекчаване на икономическите последици от настъпилата нестабилност на цените на нефта, природния газ, електрическата енергия, горивата, хранителни продукти и други, в подкрепа на бизнеса и домакинствата беше приет пакет от антикризисни мерки, в т.ч. в областта на данъчната политика.

През първото полугодие на 2022 г. продължи прилагането на приетите през предходните години данъчни мерки, свързани с преодоляване на последиците от пандемията от COVID-19.

Подобряването на събираемостта на данъците е водещата линия в препоръките на Съвета на ЕС и е от ключово значение за доброто управление на държавата. Заложените цели, съответно изпълняваните през периода дейности, продължават да са в следните три основни направления: насърчаване на доброволното спазване на законодателството; оптимизиране на контролната дейност на приходните администрации; намаляване на административната тежест, чрез непрекъснато развиване и усъвършенстване на електронните услуги. Изпълняваните мерки са включени в стратегическите и оперативните документи, които всяка от отговорните институции разработва и прилага.

През първото полугодие на 2022 г. продължи изпълнението на **постоянните мерки в областта на данъчната политика**, с доказана ефективност за повишаване на приходите от данъци. Основните мерки с постоянен характер включват:

- Механизмът за обратно начисляване на ДДС при доставки на стоки и услуги, посочени в приложение № 2 към глава деветнадесета „а“ от ЗДДС е ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. В тази връзка е удължен срокът на действие на механизма за обратно начисляване на ДДС за доставки на зърнени и технически култури и по прехвърляне на квоти за емисии на парникови газове от 30.06.2022 г. до 31.12.2026 година;
- Механизмът на фискалния контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР) на територията на Република България. Действието на мярката е свързано със защита на фискалната позиция, предотвратяване наплащането на данъчни задължения, ограничаване на нелоялната конкуренция и закрила на българските производители на стоки с висок фискален риск. Мярката непрекъснато се подобрява чрез разширяване на обхвата на СВФР, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение за доставки на стоки от рискови лица. През първото полугодие на 2022 г., на фискалните контролни пунктове са извършени общо 216 109 броя проверки на транспортни средства, превозващи стоки с висок фискален риск, като на 53 168 от тях са поставени технически средства за контрол. Извършени са 19 474 броя проверки на мястото на получаване/разтоварване на стоки с висок фискален риск;
- Подобряването на ефективността на контрола върху акцизните стоки е една от приоритетните задачи, свързани с намаляване на дела на сенчестата икономика и укриването

на данъци. В тази връзка се прилагат засилени мерки на данъчната политика за изсветляване на бизнеса с горива и ангажиране на различни компетентни органи за осъществяване на цялостен контрол. Механизмът, насочен към предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива, включва мерки, свързани с осъществяване на цялостен контрол върху процеса, свързан с доставките и движението на течни горива от производител и вносител до краен потребител и обмен на данни между информационните системи на двете приходни агенции;

- Насърчаване доброволното спазване на законодателството, чрез реализиране на мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията С цел намаляване на административната тежест и повишаване на събираемостта през 2021 г. е въведена разпоредба за използване на надвнесени суми за следващи плащания (чл. 130а от ДОПК). С тази разпоредба се дава възможност при подаване на декларация с посочена в нея надвнесена сума лицето да заяви, че желае надвнесената сума да послужи за следващи плащания по реда на чл. 169, ал. 4 и/или по сметката за принудително събиране на публични вземания, като органът по приходите в 30-дневен срок от подаване на декларацията може да отрази в данъчно-осигурителната сметка претендираната сума съобразно заявения вид задължения, като това се смята за плащане, постъпило на датата на отразяването (чл. 130а, ал. 1). От тази възможност са се възползвали 5 630 лица въз основа на подадените ГДД по чл. 50 от ЗДДФЛ и по чл. 92 от ЗКПО, като надвнесените суми са пренасочени към изискуеми или бъдещи задължения на лицата, което води до повишаване на събираемостта на задълженията.;
- Осъществяване на мониторинг върху предприетите действия за обезпечаване и събиране на публични задължения на лица с най-големи по размер дългове. През отчетния период при 2 436 (18,2 %) от наблюдаваните лица е отчетено намаление на размера на дълга в периода, в който са обект на мониторинг - с 291,7 млн. лв., като 201 от тях са погасили изцяло общите си задължения в размер на 94,8 млн. лв.;
- Повишен контрол и събираемост на текущи и просрочени задължения, чрез прилагане на механизма, при който плащанията по договори от разпоредители с бюджет над определен размер да бъдат извършвани само след потвърждение от приходните администрации, че получателите нямат публични задължения (РМС № 788/2014, РМС № 593/2016 г., РМС № 592 от 2018 г. и РМС № 681 от 2020 г.). Мярката се усъвършенства, като се предоставя възможност на приходните агенции на по-ранен етап – още след сключване на договора – да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата–изпълнители по договори/получатели на плащания. През първото шестмесечие на 2022 г., по реда на РМС № 592/2018 г. в информационната система, обезпечаваща процеса, са регистрирани 297 175 броя (с 2,7 % повече от същия период на 2021 г.) уведомления за предстоящи плащания, като 15 332 бр. от тях са насочени за предприемане на действия от публичен изпълнител в компетентната ТД на НАП. Във връзка с постъпилите уведомления, през първите шест месеца на 2022 г. са събрани суми в размер на 95,6 млн. лева. Мярката е доказала ефективността си, като в резултат от прилагането ѝ, реално постъпилите суми от въвеждането ѝ в края на 2014 г. до 30.06.2022 г. са в размер на 1 739,1 млн. лева.

За постигане на приоритета, свързан с повишаване на данъчните приходи, през първото полугодие на 2022 г. са предприети и следните действия:

- От Националната агенция по приходите са издадени 4 260 ревизионни акта, като от тях 59,0 % са с разкрития над 10 000 лева. Допълнително установените задължения са 587,0 млн. лв., в т.ч. за осигурителни вноски –32,0 млн. лева. Издадени ревизионни актове за осигурителни вноски са 553 броя. През периода са извършени общо 116 199 проверки, в т.ч. 76 482 проверки по прихващане и възстановяване, 18 694 насрещни проверки, 18 932 проверки за установяване на факти и обстоятелства и 1 647 проверки в обекти за установяване на специфични факти и обстоятелства;

➢ За установяване спазването на приложимата нормативна база по отношение на търговските обекти и заетите лица, както и събиране на годни доказателствени средства за установяване на задължения за данъци и осигуровки, са проверени общо 10 921 бр. търговски обекта;

➢ Органите по приходи от главна дирекция „Фискален контрол“ на НАП са съставили 1 881 бр. АУАН, като са издадени 1 100 бр. наказателни постановления за налагане на глоби или имуществени санкции на задължените лица на обща стойност малко над 957,0 хил. лв.;

➢ През първото полугодие на 2022 г. от НАП са проведени следните тематични кампании за контрол:

- извършени са проверки на лица, при които е идентифициран риск от неспазване на данъчното законодателство и/или намаляване на дължимите данъчни задължения, във връзка с отчетени, в годишните финансови отчети за 2020 г., значителни стойности на наличните материални запаси спрямо обема на извършваната дейност. В резултат на проведените мерки от 263 лица са извършени корекции, като е доначислен ДДС за липси и брак на обща стойност 1 300,0 хил. лева. През първото полугодие на 2022 г. са приключили 396 проверки, като при 240 от тях задължените лица са извършили корекции, от които са начислени допълнително ДДС в размер на 1 276,0 хил. лв.;
- проверки за касови наличности - в периода от 01.01.2022 г. до 30.06.2022 г. са приключени 2 009 проверки на дружества, които са посочили във финансовите си отчети за 2019 г. стойности на наличните парични средства в брой над 100 хил. лева. При 647 от проверките са констатирани несъответствия в касовата наличност на обща стойност 353 281,0 хил. лева. За 152 лица са изготвени доклади за иницииране на селекция за възлагане на ревизии, възложени са 117 ревизии;
- продължават проверки на физически лица, които притежават имоти в ОАЕ – Дубай, както и съвместните проверки с МВР и ИА „Автомобилна администрация“ на лица, осъществяващи дейност като пунктове за годишни технически прегледи (проверки в обект);
- извършени са контролни действия във връзка с получен обмен на информация между държавите-членки на ЕС по чл. 3, т. 2 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 79/2012 на Комисията от 31 януари 2012 година за определяне на подробни правила за прилагането на някои разпоредби на Регламент (ЕС) № 904/2010 на Съвета относно административното сътрудничество и борбата с измамите в областта на данъка върху добавената стойност, подкатегория нови превозни средства. Възложени са проверки на 14 нерегистрирани по ЗДДС лица, придобили нови превозни средства, като в хода на единствената приключила през отчетния период проверка е подадена коригираща декларация;
- през месец юни 2022 г., в изпълнение на чл. 89, ал. 3 от Закона за хазарта е възложено извършването на проверки за установяване на факти и обстоятелства на 290 задължени лица, получили лицензи за осъществяване на дейност по Закона за хазарта.
- във връзка с изпълнението на дейност 4 „Извършване на проверки при необходимост и по преценка на НАП върху предоставената подкрепа на МСП, засегнати от временните противоепидемични мерки“ по проект „Подкрепа чрез оборотен капитал за МСП, засегнати от временните противоепидемични мерки, чрез прилагане на схема за подпомагане от Национална агенция за приходите (НАП)“ и съгласно приетите процедури, е създадена организация за извършването на проверки на лица, получили безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020. В резултат на това, през първо полугодие на 2022 г. са възложени 963 проверки по реда на Административно-процесуалния кодекс, като са приключили 957 от тях. Издадени са 126 акта за установяване на публично държавно вземане за възстановяване на изплатена безвъзмездна финансова помощ общо в размер на 2 656,0 хил. лева. Възстановената от проверените лица обща сума на получената помощ е 2 584,0 хил. лева;

➢ От Агенция „Митници“ са извършени 16 ревизии по реда на ДОПК, във връзка с разпоредбите на ЗАДС, за установяване, изменяне и/или прихващане на задължения за акциз,

както и за възстановяване и/или прихващане на недължимо платени или събрани суми. Установените с ревизионни актове задължения за заплащане на акциз са 8 487,5 хил. лв., лихви за просрочие – 6 327,3 хил. лв. и надвнесени суми за акциз – 893,5 хил. лв. Извършените проверки по искания за възстановяване на акциз за периода януари-юни 2022 г. са общо 225 броя (при 51 броя за същия период на миналата година) и 89 броя проверки - насрещни, по делегация, за установяване на факти и обстоятелства;

- За целите на акцизния контрол, в трите митнически лаборатории са изследвани 1 269 броя проби от акцизни стоки. За органите на МВР са изготвени 16 броя експертизи, като са изследвани 107 броя проби от акцизни стоки. За целите на досъдебното производство в митническите лаборатории са изследвани 234 броя проби от акцизни стоки (горива, тютюни и алкохоли) и са съставени 40 броя експертни заключения.

III. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2022 ГОДИНА

Основните параметри по изпълнението на консолидираната фискална програма за първото полугодие на 2022 г., съпоставени с изпълнението към полугодието на 2021 г. и разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. са представени в следната таблица:

Таблица № 4 *Изпълнение на основните параметри на консолидираната фискална програма към 30 юни 2022 година.*

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ[7]	Отчет Н1 2021	Разчет[8] 2022 г.* КФП	Отчет Н1 2022 г. КФП	Национален бюджет	Европейски средства	Отчет Н1 2022 към отчет Н1 2021	Отчет Н1 2022 към разчет 2022
к.1		к.3	к.4=к.5+к.6	к.5	к.6	к.7=к.4:к.2	к.8=к.4:к.3
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**24 761,1**	**59 658,7**	**28 247,9**	**26 864,4**	**1 383,5**	**114,1%**	**47,3%**
Данъчни приходи	19 246,4	46 122,6	22 239,0	22 239,0		115,5%	48,2%
Преки данъци	3 677,8	9 051,7	4 311,3	4 311,3		117,2%	47,6%
Косвени данъци	8 892,4	22 275,1	10 549,9	10 549,9		118,6%	47,4%
Приходи от социално и здравно осигурителни вноски	5 872,4	13 393,8	6 463,8	6 463,8		110,1%	48,3%
Други данъци	803,8	1 402,0	914,1	914,1		113,7%	65,2%
Неданъчни приходи	4 264,2	7 343,3	4 591,3	4 594,8	-3,6	107,7%	62,5%
Помощи и дарения	1 250,4	6 192,8	1 417,6	30,5	1 387,0	113,4%	22,9%
РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	**24 645,0**	**65 887,1**	**27 071,9**	**25 708,0**	**1 363,8**	**109,8%**	**41,1%**
Нелихвени	23 483,9	63 124,0	25 870,4	24 506,6	1 363,8	110,2%	41,0%
Текущи	21 694,2	54 704,8	24 355,7	23 757,4	598,3	112,3%	44,5%
Капиталови	1 774,2	8 400,1	1 501,7	746,1	755,5	84,6%	17,9%
Предост. тек. и капит. трансфери за чужбина	15,4	19,1	13,1	3,0	10,0	84,9%	68,5%
Лихвени	364,2	664,3	388,6	388,6		106,7%	58,5%
Резерв за непредвидени и неотложни разходи*		258,8					
Вноска за общия бюджет на ЕС	796,9	1 839,9	812,8	812,8		102,0%	44,2%
Трансфери – нето				-318,7	318,7		
БЮДЖЕТНО САЛДО	**116,1**	**-6 228,4**	**1 176,0**	**837,6**	**338,4**		

** В позицията "Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи" се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи*

Изпълнение на общите параметри по приходите

➢ **Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма** (КФП) за първото полугодие на 2022 г. са в размер на **28 247,9 млн. лв.** Съпоставени със същия период на предходната година, те нарастват с 3 486,8 млн. лв. Общото увеличение на данъчните и неданъчните приходи спрямо същия период на предходната година е 3 319,7 млн. лв. (14,1 %), а постъпленията от помощи и дарения (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) нарастват със 167,1 млн. лв. (13,4 %), сравнени с края на юни 2021 година. Общата сума на ***данъчните постъпления*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за първото полугодие на 2022 г. възлиза на 22 239,0 млн. лв., което представлява 78,7 % от общите постъпления по КФП. Данъчните приходи нарастват спрямо същия период на предходната година с 2 992,7

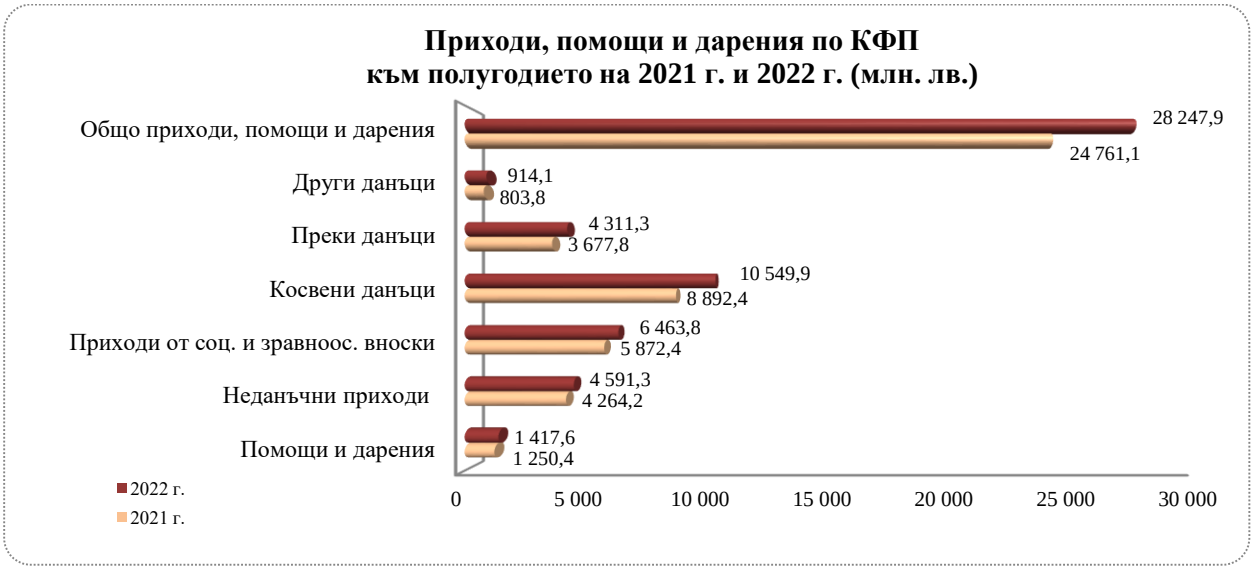
[7] Поради закръгление в млн. лв. (респективно в проценти), някои сумарни позиции в таблиците и графиките не се изчерпват от съставните им числа.
[8] Разчети към ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр. 18 от 04.03.2022 г., изм. и доп. ДВ., бр. 52 от 05.07.2022 г.).

млн. лв. (15,5 %). Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 4 311,3 млн. лв., което представлява 47,6 % от годишния разчет. Приходите от *косвени данъци* са в размер на 10 549,9 млн. лв., което представлява 47,4 % от годишния разчет. Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 914,1 млн. лв., което представлява 65,2 % от разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. Приходите от ***социалноосигурителни и здравни вноски*** към 30.06.2022 г. са в размер на 6 463,8 млн. лв. или 48,3 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година нарастват с 591,5 млн. лева.

Постъпилите ***неданъчни приходи*** към 30.06.2022 г. са в размер на **4 591,3 млн. лв.,** което представлява 62,5 % изпълнение на годишните разчети.

Постъпилите ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на **1 417,6 млн. лв.**, което представлява 22,9 % от годишния разчет.

Основните приходни групи за първото полугодие на 2022 г., съпоставени с постъпленията за същия период на предходната година, са както следва:

Изпълнение на общите параметри по разходите

➢ **Разходите по консолидираната фискална програма** (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за първото полугодие на 2022 г. **са в размер на 27 071,9 млн. лв.,** което представлява 41,1 % от годишния разчет.

Съпоставени със същия период на предходната година, разходите по КФП нарастват номинално с 9,8 на сто или 2,4 млрд. лв., което се дължи на по-високия размер на разходите по националния бюджет. Разгледани по икономически елементи, най-значително нарастване се отчита при разходите за издръжка (във връзка с разплатените задължения от предходни години към пътно строителните и поддържащите фирми, по договори за текущ ремонт и поддръжка), разходите за субсидии (освен традиционните разходи за субсидии за нефинансови предприятия през 2022 г. се отчитат и разходите по програмите за изплащане на компенсации за високите цени на електрическата енергия чрез бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“) и при социалните и здравноосигурителните разходи (нарастването е основно в частта на разходите за пенсии).

Нелихвените разходи са в размер на 25 870,4 млн. лв., което представлява 41,0 % от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* към юни 2022 г. са в размер на 24 355,7 млн. лв. (44,5 % от разчета за годината). *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 1 501,7 млн. лв. (17,9 % от разчетите към ЗДБРБ за 2022 г.). *Предоставените*

текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 13,1 млн. лв. ***Лихвените плащания*** са в размер на 388,6 млн. лв. (58,5 % от планираните за 2022 г.).

➢ **Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.06.2022 г. от централния бюджет, възлиза на **812,8** млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

➢ **Бюджетното салдо по КФП** за първото полугодие на 2022 г. **е положително** в размер **на 1 176,0 млн. лв.** (0,8 % от прогнозния БВП) и се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 837,6 млн. лв. и по европейските средства в размер на 338,4 млн. лева.

➢ **Общият размер на касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото полугодие на 2022 г. е **2 905,0 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2022 г.** (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на **2 092,3 млн. лева**.

➢ **Фискалният резерв**[9] към 30.06.2022 г. е в размер на е **9,5 млрд. лв.**, в т.ч. 9,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

Бюджетните **разходи, разгледани по функционален признак,** отразяват основните направления в политиката по КФП в рамките на бюджетния ресурс за 2022 година.

Таблица № 5 *Разходи по консолидираната фискална програма по функции*

РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ	млн. лв.			%	
	ЗДБРБ за 2022 г.	Отчет Н1 2021	Отчет Н1 2022	Изпълнение Н1 2022 спрямо ЗДБРБ за 2022	Отчет Н1 2022 спрямо отчет Н1 2021
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	3 861,3	1 428,2	1 329,4	34,4%	93,1%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	6 434,3	2 646,7	2 695,8	41,9%	101,9%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	6 606,4	2 482,9	2 681,8	40,6%	108,0%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	8 240,8	3 153,6	3 711,8	45,0%	117,7%
V.СОЦИАЛНО ОСИГ., ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	22 243,0	9 376,8	9 586,6	43,1%	102,2%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОП. И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	3 378,8	985,7	1 041,5	30,8%	105,7%
VII. КУЛТУРА, СПОРТ, ПОЧИВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	1 136,7	469,5	493,1	43,4%	105,0%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	11 222,8	2 940,5	4 330,6	38,6%	147,3%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДР. ФУНКЦИИ	923,2	364,2	388,6	42,1%	106,7%
ОБЩО РАЗХОДИ	**64 047,2**	**23 848,1**	**26 259,1**	**41,0%**	**110,1%**

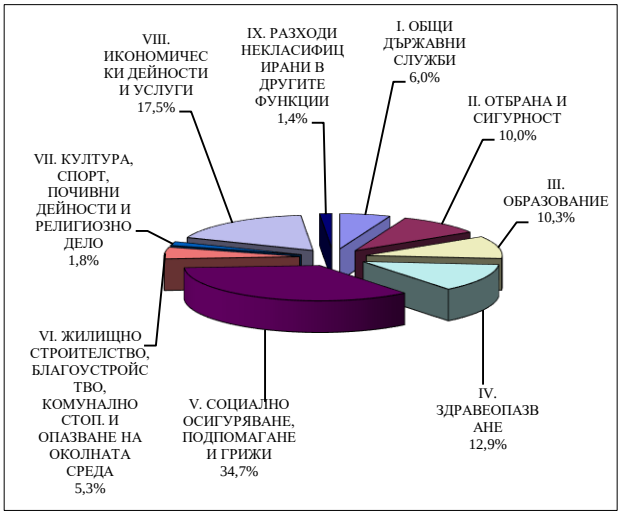
*Във функция "IX. Разходи, некласифицирани в другите функции" по разчет е включен и резерва за непредвидени и неотложни разходи, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са посочени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. Разходите по функции не включват вноската на Република България за общия бюджет на ЕС.

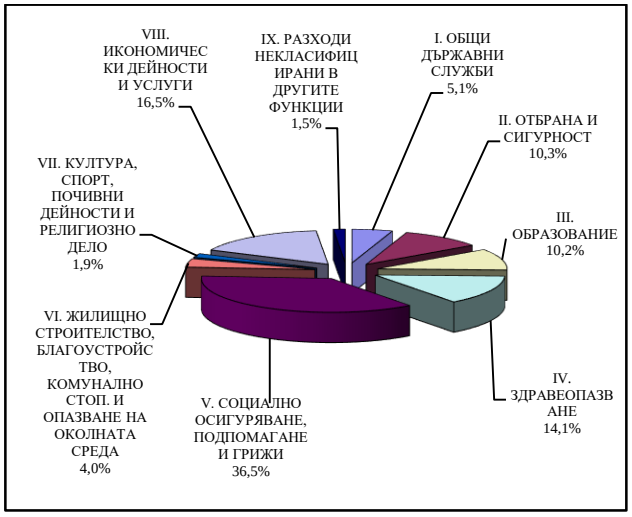
Структурата на разходите по консолидираната фискална програма по функции (годишен разчет и отчет за първото полугодие на 2022 г.) е представена на следната графика:

[9]Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

Структура на разходите по функции по КФП

Годишен разчет за 2022 г. **Отчет първо полугодие 2022 г.**

Планираните разходи за функция ***общи държавни служби*** са предназначени за осигуряване на ефективно функциониране на органите на законодателната и изпълнителната власт, както и за финансиране на дейностите в сферата на науката. Изразходваните средства са насочени към осигуряване на условия за функционирането на централната и местната администрации с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и други. Тук се включват и разходите, свързани с научна и изследователска дейност. **Извършените разходи** за тази функция към полугодието на 2022 г. са в размер на 1 329,4 млн. лв., което представлява 34,4 % от планираните с разчета за годината, като спрямо същия период на предходната година изразходваната сума е намаляла с 98,8 млн. лв. или 6,9 %.

Разходите за ***отбрана и сигурност*** са насочени към сферите на отбраната, сигурността и вътрешния ред, съдебната власт, както и дейностите по изпълнението на наказанията. Основните приоритети на политиката в областта на отбраната, която се осъществява от Министерството на отбраната, са: приемственост и устойчивост на развитието на въоръжените сили (ВС) чрез провеждане на реалистична отбранителна политика, която съответства на заплахите за сигурността на страната, на съюзните ни ангажименти в НАТО и ЕС и на наличните финансови ресурси; задълбочаване на трансатлантическото сътрудничество като гарант за сигурността и развитието на България; поддържане на съществуващите и постепенно развитие на нови отбранителни способности; поддържане и усвояването на плановете за бойна готовност и на моделите за работа на всички нива, осигурявайки устойчива управление на щабовете и формированията при привеждането им в по-високи степени на бойна готовност и изпълнението на мероприятията по нарастване на готовността им; разширяване на участието на ВС в интегрираната система за реакции при кризи за по-ефективна защита на населението при бедствия; създаване на условия за висока мотивация и професионален подбор в Българската армия; развитие на отбранителните способности; законодателно уреждане на националната координация на специалните служби. Политиката в областта на сигурността и

вътрешния ред се реализира в следните направления: защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и борба с корупцията, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите; намаляване щетите за икономиката на страната от дейността на организираните престъпни групи и недопускане извършването на терористични действия; охрана и контрол на държавната граница и противодействие на незаконната миграция; повишаване на ефективността при контрола и организацията на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване на пътно-транспортните произшествия; осигуряване на държавен противопожарен контрол, пожарогасителна и аварийно-спасителна дейност; осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим; обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност; информационно-аналитично обезпечаване на държавното ръководство за подпомагане процеса на вземане на решения с цел защита на националната сигурност и интересите на Република България. В областта на правосъдието се реализират следните дейности: подобряване управлението и организацията на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост; постигане на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ; осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата; развитие на информационна стратегия на правораздавателните органи; укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи; укрепването на пенитенциарната система (свързана с изпълнение на наказанието лишаване от свобода) и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести; електронно правосъдие. **Общият размер на разходите** за отбрана и сигурност за първото полугодие на 2022 г. е 2 695,8 млн. лв., което представлява 41,9 % от планираните средства за годината. Съпоставени със същия период на предходната година, разходите за отбрана и сигурност нарастват с 49,1 млн. лв. (1,9 %).

Политиките в сферата на ***образованието*** са насочени към посрещане на основните предизвикателства и подпомагане на изпълнението на ключовите политики в сектора. За реализиране на образователните приоритети в сферата на предучилищното и училищното образование се изпълняват комплексни мерки и действия, гарантиращи равен достъп до качествено образование чрез осигуряване на безплатен транспорт на децата и учениците и целодневна организация на учебния ден в средищните училища; допълнително финансиране на защитени училища и детски градини; основен ремонт, реконструкция и строителство на нови детски градини и училища, спортни площадки и салони, както и тяхното съвременно оборудване; преминаване към нов етап от внедряването на компютърни технологии в системата, базиран на електронното обучение и информационните технологии. В това функционално направление важна цел е и предприемане на мерки за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и обучението на българите в чужбина. Реализирането на политиките в областта на висшето образование се осъществява чрез осигуряване на финансиране, насочено към резултатите от обучението; чрез засилване взаимодействието между висшите училища и бизнеса; чрез усъвършенстване модела на акредитация и оценяване на качеството във висшето образование; чрез стимулиране на научното развитие и кариерно израстване на преподавателите от висшите училища; чрез подкрепа на мобилността на студенти и преподаватели. Висшето образование се финансира с прилагането на диференциран подход в зависимост от комплексна оценка на качеството на обучение. Важна цел в рамките на политиката в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал е както повишаване на инвестициите в научноизследователската и развойна дейност, така и увеличаване на дела на лицата със завършено висше образование. **Размерът на разходите** за функция образование за полугодието на 2022 г. е 2 681,8 млн. лв., като представляват 40,6 % от разчетените за 2022 г. и с 8,0 % повече от същия период на предходната година.

Разходите в сферата на ***здравеопазването*** през първото полугодие на 2022 г. са в размер на 3 711,8 млн. лв., което е със 17,7 % (558,2 млн. лв.) повече от полугодието на 2021 г., и

представляват 45,0 % от годишния разчет. Един от основните приоритети в областта на здравеопазването е осигуряването на сигурност, стабилност и предвидимост в системата, като се създадат предпоставки за контрол и ефективност на разходите и същевременно се гарантира качеството на лечението и достъпа до медицинска помощ. Като приоритетни направления и дейности са и спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детското здравеопазване, асистираната репродукция, лечебните заведения за болнична помощ, както и лекарствената политика. Политиката в сектора е насочена както към мерки за преодоляване на разпространението на COVID-19 и лечението му, така и към подобряване на достъпа до комплексни медицински дейности, повишаване на удовлетвореността на българските граждани от качеството на предлаганите медицински услуги, адекватно финансиране и постигане на финансова устойчивост на сектора в средносрочен план. Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването се финансират програмите и дейностите, осъществявани от бюджетните структури в областта на общественото здраве, спешната помощ, стационарната психиатрична помощ, медико-социалните грижи за деца, лечение в чужбина и други. Финансово се обезпечават национални програми и централни доставки за профилактика, контрол и лечение на социално-значими заболявания, осигуряване на ваксини за задължителни имунизации и реимунизации, както и обучението за придобиване на специалност в системата на здравеопазването. Запазват се ангажиментите на държавата по отношение финансирането на определени дейности в лечебните заведения за болнична помощ, които остават държавна отговорност – психиатрична помощ, спешна медицинска помощ, лечение на болни от ХИВ/СПИН, трансплантация на тъкани, органи и клетки, медицинска експертиза на работоспособността и други, както и финансово подпомагане на лечебни заведения за болнична помощ в отдалечени и трудно достъпни райони, в които липсата на здравни звена представлява сериозен риск за населението. В това функционално направление и през 2022 г. са приоритетни и разходите във връзка с мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19 и лечение на засегнатите. Това включва лечение на заразените лица, дейности по предотвратяване и ограничаване разпространението на заразата, разширяване на ваксинационната кампания и др. Закупени са тестове за бърза диагностика на COVID-19, PCR тестове, лабораторни консумативи за извършване на тези тестове, лични предпазни средства за работниците и служителите работещи в системата на здравеопазването, термокамери, системи за дезинфекция, апарати за обдишване и друга апаратура, свързана с мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19 и лечението му. Значимо място сред разходите заемат и средствата за подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, вкл. за поставяне на ваксини срещу COVID-19, както и средствата за изплащане на допълнителни трудови възнаграждения на изпълнителите на болнична медицинска помощ.

С най-голям относителен дял в разходите по КФП към полугодието на 2022 г. са средствата за сферата на ***социалното осигуряване, подпомагане и грижи***. В голяма степен това се предопределя от демографски и икономически фактори в страната. Разходите за социално осигуряване, подпомагане и грижи са насочени към реализиране на приоритетите в сферата на пенсионното осигуряване, социалното подпомагане и гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението, към активните мерки по заетостта, както и реализирането на редица мерки за социална защита. По отношение на пенсионната политика приоритет е осигуряването на адекватни пенсионни доходи за всички, което да гарантират разумен жизнен стандарт след пенсиониране. В областта на социалните помощи приоритет остават гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаването на ефективността на програмите, прилагането на диференциран подход, усъвършенстването на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизирането на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението. Целта на реализираните активни мерки на пазара на труда е постигането на по-висока и устойчива заетост, интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетостта; намаляване на безработицата и неактивността сред

младежите; насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст. Политиката за интеграцията на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, индивидуална оценка на потребностите, социална интеграция и упражняване на правата, защитата на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането на тези лица в работна среда. С разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. за политики и мерки във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи" са предназначени 36,5 на сто от разходите по КФП (без вноската в общия бюджет на ЕС). **Извършените разходи** за функцията към полугодието са в размер на 9 586,6 млн. лв. или 43,1 % от разчета за годината. Спрямо предходната година разходите по функцията са повече с 209,8 млн. лв. или 2,2 %.

Разходите за ***дейностите по жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда*** през първите шест месеца на годината са в размер на 1 041,5 млн. лв., което представлява 30,8 % от разчетите за 2022 година. Това е с 5,7 % повече от същия вид разходи за шестмесечието на 2021 г. Изразходваните средства са насочени за изпълнение на политиката в областта на интегрираното развитие на регионите в страната и намаляване на различията, както и подобряване на тяхната инфраструктурна свързаност. Един от основните приоритети в това функционално направление е ефективното и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места. Финансират се разходи за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населени места, подпомагане проектирането и изграждането на язовири за питейно водоснабдяване, разходи за устройствено планиране, кадастрални карти и регистри, разходи за геозащита, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура и интегрирано управление на водните ресурси. При дейностите по опазване на околната среда се изпълняват проекти, свързани с изграждането на екологични обекти като пречиствателни станции за отпадъчни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори, съоръжения за защита на руслата и бреговете от ерозия, съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение, голяма част от които са по бюджетите на общините. В тази област се осигуряват средства за финансиране строителството на нови или рекултивация на съществуващи депа, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците. Част от основните дейности в това функционално направление са свързани с прилагане на механизмите за превенция и контрол за намаляване на общия натиск от различните източници и дейности върху околната среда. В тази функция се отчитат и разходите, свързани с поддържането на чистотата и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия.

Разходите за ***култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело*** за първото полугодие на 2022 г. са в размер на 493,1 млн. лв. или 43,4 % от разчета за годината. Тези разходи са насочени към финансиране на дейностите по култура (отчетените разходи в групата са в размер на 370,1 млн. лв.), физическа култура и спорт (отчетени средства – 89,6 млн. лв.), почивни дейности (отчетени разходи – 13,1 млн. лв.) и религиозно дело (отчетени средства – 20,3 млн. лв.).

Разходите за ***икономическите дейности и услуги*** за първото полугодие на 2022 г. са в размер на 4 330,6 млн. лв. или 38,6 % от разчета за годината. Сравнени със същия период на 2020 г. разходите са повече с 47,3 %. С използваните средства се осъществява държавната политика по отношение на реалния сектор, политиките в селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите, както и приоритетните политики в сферата на енергетиката, проекти в сферата на транспорта, проекти, свързани с енергийната сигурност и ефективност, промишлеността, строителството и туризма. Основните приоритети в областта на енергетиката са свързани с: реализация на дейности по извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация и безопасно съхранение на ядрени отпадъци, извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители, разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията, осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност. Една от основните цели в областта на енергетиката е свързана с пълна либерализация на

пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар, както и защитата на уязвимите потребители. Насърчава се въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии в промишления и енергийния сектор. Важна част от дейностите в енергетиката е свързана с подобряване на енергийния и екологичен мениджмънт, и производството и потреблението на възобновяема енергия и биогорива. Изграждането и модернизирането на транспортната инфраструктура на страната е също сред основните приоритети. В това функционално направление се осъществяват дейностите в областта на осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, подобряване на свързаността на българската транспортна система с единното европейско транспортно пространство, ограничаване на негативното въздействие на транспорта върху околната среда и здравето на хората, повишаване на сигурността и безопасността на транспортната система, развитието на модерна съобщителна и пощенска инфраструктура, подкрепа за балансирано регионално развитие, изграждане на съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. В областта на селското стопанство реализираните приоритети са свързани с: борбата със заразни и паразитни болести, събиране и унищожаване на високорискови отпадъци, охрана и възпроизводство на горите, за издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; за опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; за развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; за осъществяване на противоградова защита на продукцията в селското стопанство; за опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите и други. В областта на туризма осъществяваните приоритети са свързани с: насърчаване предоставянето на качествени услуги и защита правата и сигурността на потребителите, постигане на ефективна координация между институциите, ангажирани с определяне и осъществяване на политиката в туризма, взаимодействие с туристическия бизнес, нарастване на приходите от международен туризъм в България, в т.ч. чрез облекчен достъп и оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България, превръщане на подходящото културно-историческо наследство в част от инфраструктурата на туризма, разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на туристическия потенциал на страната (в т.ч. нарастване на туристическите посещения в България и в неактивния сезон). В областта на промишлеността и строителството се реализира политиката, насочена към постигане на устойчиво икономическо развитие и конкурентоспособност на българската икономика. Със средствата в тази област се осъществяват дейностите по насърчаване създаването и развитието на микро, малки и средни предприятия, подкрепа на процеса на предприемачество, насърчаване създаването на предприятия, базирани на иновативни идеи и стимулиране на научно-изследователската и развойна дейност, стимулиране на пазарно ориентирани научно-приложни изследвания, предназначени за индустрията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на иновации, подобряване на бизнес средата, дейности в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния контрол, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на обществените поръчки и други.

Разходите, некласифицирани в другите функции, обхващат лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг. Годишният разчет в ЗДБРБ за 2022 г. за функция „Разходи, некласифицирани в другите функции" включва и резерва за непредвидени и неотложни разходи. Средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са отчетени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. За първото полугодие на 2022 г. отчетените разходи в тази функция са в размер на 388,6 млн. лева.

1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма

Отчетът на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма към първото полугодие на 2021 г. и 2022 г. по основни приходни групи е представен в следната таблица:

Таблица № 6 *Приходи, помощи и дарения по КФП за първото полугодие на 2021 г. и 2022 г.*
(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет Н1 2021	2022г.		Отчет Н1 2022 спрямо Н1 2021	Изпълнение Н1 2022 спрямо Програма 2022
		Програма 2022 г.	Отчет Н1 2022		
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**24 761,1**	**59 658,7**	**28 247,9**	**114,1%**	**47,3%**
Данъчни приходи	**19 246,4**	**46 122,6**	**22 239,0**	**115,5%**	**48,2%**
Преки данъци	3 677,8	9 051,7	4 311,3	117,2%	47,6%
Корпоративни данъци	1 309,0	4 020,0	1 816,5	138,8%	45,2%
- от нефинансови предприятия *	1 235,0	3 776,5	1 695,6	137,3%	44,9%
- финансов сектор	74,0	243,6	120,9	163,5%	49,7%
Данък в/у доходите на физическите лица	2 368,8	5 031,7	2 494,7	105,3%	49,6%
Други данъци	803,8	1 402,0	914,1	113,7%	65,2%
Приходи от осигурителни вноски	5 872,4	13 393,8	6 463,8	110,1%	48,3%
- НОИ, УПФ и ФГВРС	4 240,1	9 634,6	4 665,5	110,0%	48,4%
- НЗОК	1 632,2	3 759,2	1 798,3	110,2%	47,8%
Косвени данъци, в т.ч.:	8 892,4	22 275,1	10 549,9	118,6%	47,4%
ДДС	6 135,2	16 020,0	7 548,2	123,0%	47,1%
Акцизи	2 611,8	5 820,0	2 758,0	105,6%	47,4%
Мита и митнически такси	121,6	380,0	218,5	179,6%	57,5%
Данък върху застрахователните премии	23,8	55,1	25,2	105,9%	45,8%
Неданъчни приходи	**4 264,2**	**7 343,3**	**4 591,3**	**107,7%**	**62,5%**
Помощи и дарения	**1 250,4**	**6 192,8**	**1 417,6**	**113,4%**	**22,9%**

* *Вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни лица.*

➢ Общият размер на **приходите, помощите и даренията по КФП** към 30.06.2022 г. е **28 247,9 млн. лв.,** което представлява 47,3 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2022 г. Съпоставени със същия период на предходната година, постъпленията към юни 2022 г. нарастват с 3,5 млрд. лв. (14,1 %). Ръстът спрямо предходната година се дължи преди всичко на по-високите данъчни и неданъчни приходи, които нарастват с 3,3 млрд. лв., а постъпленията от помощи нарастват с 0,2 млрд. лева.

Приходите от **данъци по КФП** за първото полугодие на 2022 г. са в размер на **22 239,0 млн. лв.** или 48,2 % от разчетените по ЗДБРБ за 2022 г. Относителният дял на данъчните приходи в общата сума на приходите по консолидираната фискална програма е 78,7 процента. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 2 992,7 млн. лв. или 15,5 %. Значителен ръст на годишна база се отчита при приходите от корпоративни данъци, ДДС, ДДФЛ, осигурителни вноски и други.

Постъпленията в групата на ***преките данъци*** за първото полугодие на 2022 г. са в размер на 4 311,3 млн. лв., което представлява изпълнение от 47,6 % от разчета за годината, при 3 677,8 млн. лв. за същия период на 2021 година. Ръстът при преките данъци е 17,2 % (633,5 млн. лв.).

Отчетените **приходи от социални и здравноосигурителни вноски** към 30.06.2022 г. са в размер на 6 463,8 млн. лв. или 48,3 % изпълнение спрямо разчета. В номинално изражение осигурителните вноски са повече от предходната година с 10,1 % или 591,5 млн. лева.

Постъпленията от ***косвени данъци*** са в размер на 10 549,9 млн. лв., което представлява 47,4 % от предвидените в ЗДБРБ за 2022 г. Спрямо полугодието на предходната година е налице увеличение от 18,6 % (1 657,4 млн. лв.).

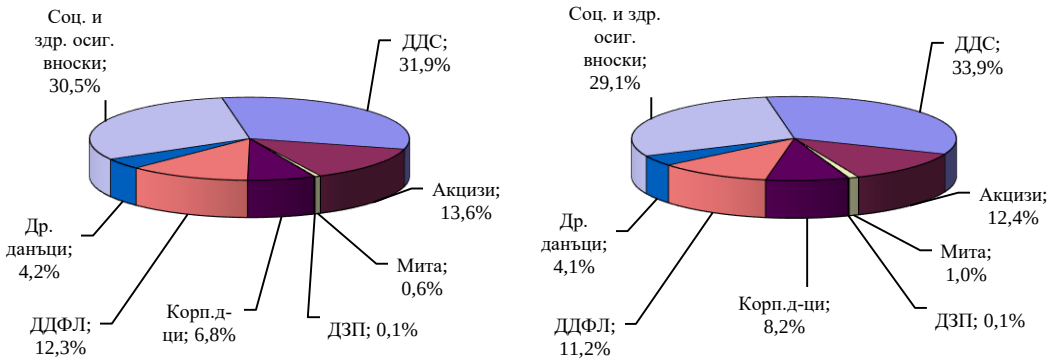
Постъпленията от ***други данъци*** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 914,1 млн. лв., което представлява 65,2 % от разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. и нарастват с 13,7 % (110,3 млн. лв.) спрямо юни 2021 година.

Неданъчните приходи са в размер на 4 591,3 млн. лв., което представлява 62,5 % изпълнение на годишните разчети.

Постъпленията от **помощи и дарения** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 417,6 млн. лв., което представлява 22,9 % от годишния разчет.

Структура на данъчните приходи по консолидирания бюджет за първото полугодие на 2021 г. и 2022 г.

юни 2021 г. **юни 2022 г.**

1.1 Преки данъци

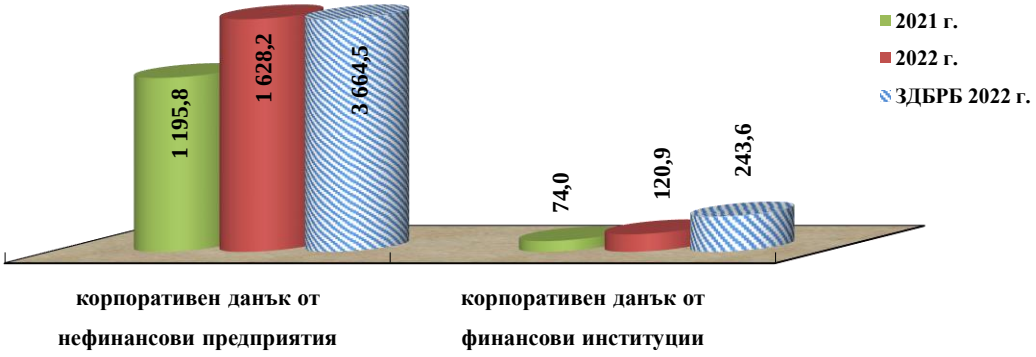
1.1.1 Корпоративни данъци

Приходите от корпоративни данъци по КФП (вкл. данък върху дивидентите и доходите) към края на месец юни 2022 г. са в размер на 1 816,5 млн. лв. или 45,2 % от годишния разчет и заемат 8,2 % в общия размер на данъчните приходи. Спрямо полугодието на 2021 г. са постъпили с 507,6 млн. лв. (38,8 %) повече приходи.

✓ **Корпоративен данък**

Приходите от корпоративен данък за периода са в размер на 1 749,1 млн. лв. и представляват 44,8 % от годишния разчет за 2022 година. Относителният дял на корпоративния данък в данъчните постъпления по консолидираната фискална програма е 7,9 %. Спрямо юни 2021 г. се отчита увеличение от 37,7 % или 479,3 млн. лева. Приходите от *корпоративен данък на нефинансовите предприятия (вкл. юридически лица с нестопанска цел)* към 30.06.2022 г. са в размер на 1 628,2 млн. лв., което представлява 44,4 % от предвидените в ЗДБРБ за 2022 година. Съпоставени с юни 2021 г., приходите от данъка нарастват с 432,3 млн. лв. (36,2 %). Постъпленията от *корпоративен данък на финансови институции (включително застрахователни компании)* към края на юни възлизат на 120,9 млн. лв. или 49,7 % от разчета за годината. Спрямо същия период на предходната година, приходите от данъка са с 47,0 млн. лв. (63,5 %) повече.

Сравнителна диаграма на постъпленията от корпоративен данък към юни 2021 г. и 2022 г. (в млн. лв.)

✓ **Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ**

Постъпленията от тези данъци за полугодието на 2022 г. са в размер на 67,4 млн. лв. или 60,2 % от разчета за годината, като за същия период на предходната година са постъпили 39,2 млн. лева.

1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица

Приходите от данък върху доходите на физически лица за отчетния период са в размер на 2 494,7 млн. лв. или 49,6 % от годишния разчет и формират 11,2 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи. Върху размера на данъчните постъпления от ДДФЛ основно влияние имат развитието на параметрите на пазара на труда и предприетите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство.

По трудови правоотношения приходите от данъка към 30.06.2022 г. са 1 979,1 млн. лв. при 1 891,8 млн. лв. към 30.06.2021 г. или с 87,3 млн. лв. повече. Влияние върху размера на постъпленията оказват следните законодателни изменения в сила от 1.04.2022 г.:

- увеличението на минималната работна заплата за страната с 9,2 %, от 650 лв. на 710 лева;
- увеличението на минималните осигурителни прагове въз основа на повишението на МРЗ;
- увеличението на максималният месечен осигурителен доход от 3 000 лв. на 3 400 лв.;
- увеличението на заплатите на педагогическия персонал;

Значително влияние върху размера на приходите от трудови правоотношения от началото на годината оказва ползването на облекченията за деца по чл. 22в и за деца с увреждания по чл. 22г от ЗДДФЛ чрез подаването на годишна данъчна декларация за доходите придобити през 2021 година. Приетото увеличение на размера на данъчното облекчение за деца (от 4 500 лв. на 6 000 лв. годишно) и на данъчното облекчение на деца с увреждания (от 9 000 лв. на 12 000 лв. годишно), както и въвеждане на възможност за авансово ползване (тримесечно) за 2022 г. на двете данъчни облекчения ще повлияе допълнително в посока намаление на приходите от ДДФЛ за 2022 година.

От *извънтрудови правоотношения (ЕТ, свободни професии, граждански договори, годишен и авансов данък и др.)* приходите от данъка към 30.06.2022 г. са 255,5 млн. лв. или 67,1 % от годишния план. Съпоставени с първото полугодие на 2021 г., постъпленията намаляват с 2,7 млн. лв. (1,1 %). Приходите от извънтрудови правоотношения се формират от много на брой данъчно задължени лица с неголеми вноски. Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ (дължим данък за довнасяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. Значително влияние върху спадът на годишна база на тази група данъчни приходи за отчетния период оказва ползването

на данъчните облекчения за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДДФЛ в увеличен размер при подаването на годишната данъчна декларация за 2021 година.

Приходите от *окончателния годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници* по консолидирания бюджет за периода са 6,4 млн. лева. За същия период на миналата година са внесени 6,5 млн. лева.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица - постъпленията от тези данъци към 30.06.2022 г. са в размер на 252,1 млн. лв. или 49,3 % от плана за 2022 година. За отчетния период на 2022 г. са постъпили с 42,7 млн. лв. повече (20,4 %) спрямо края на юни 2021 година. Влияние за по-високото изпълнение на приходите от данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически и юридически лица има и предприетата комуникационна кампания и контролни действия от НАП през 2021 г. за проверка на касови наличности. Кампанията продължава и през настоящата година и е насочена приоритетно към лица, за които има информация за висока касова наличност (над 100 хил. лв.), и при които има риск от наличие на сделки, сключени при условия, водещи до отклонение от данъчно облагане, наличието на скрито разпределение на печалбата по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗКПО. Скритото разпределение на печалбата се третира като дивидент, за който се внася 5 % данък върху разпределените суми.

Окончателен данък върху доходите на местните физически лица от лихви по банкови сметки – постъпленията от този данък към 30.06.2022 г. са в размер на 1,5 млн. лв. или 90,9 % от годишния план. Към юни 2022 г. от този данък са постъпили с 1,3 млн. лв. по-малко приходи (46,8 % спад) в сравнение със същия период на предходната година. Съгласно приетите изменения в Закона за данъците върху доходите на физическите лица облагането с данък на лихвите по банкови сметки се отменя, считано от 1.04.2022 година. Основната причина за това е продължаващото намаляване на лихвите по влоговете в банките през последните години, в резултат на което намаляха значително и приходите от този данък. Във връзка с това, администрирането на данъка създава административна тежест за банковите институции, задължени да го удържат и внасят, както и за физическите лица, когато са задължени сами да внесат данъка, която тежест е непропорционална от ефекта от данъка за бюджета. Очаква се и през следващите отчетни периоди да има остатъчни приходи от този вид данък, задължението за който е възникнало преди приетите изменения в ЗДДФЛ.

1.2 Други данъци

Приходите от други данъци по консолидирания бюджет включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси. Постъпилите приходи в тази група към 30.06.2022 г. са в размер на 914,1 млн. лв. или 65,2 % от разчета за годината и бележат ръст от 13,7 % спрямо постъпленията за шестмесечието на 2021 година.

✓ Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане

Постъпленията от други данъци по ЗКПО по консолидираната фискална програма към юни 2022 г. са в размер на 107,3 млн. лв. или 71,6 % от годишния план. В сравнение със същия период на 2021 г. постъпленията от тази група данъци нарастват с 31,0 млн. лв. (40,7 %). Най-голям относителен дял в общата сума за отчетния период имат постъпленията от данъка върху хазартната дейност (33,2 %), данък върху социалните разходи, предоставяни в натура (29,5 %), следвани от данък върху приходите на бюджетните предприятия (22,0 %), данък върху представителните разходи (14,9 %) и данък върху дейността от оперирane на кораби (0,4 %).

✓ Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси

Имуществените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства, данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин, данък върху наследствата и туристически данък, които постъпват по бюджетите на общините. Постъпленията в тази група към 30.06.2022 г. възлизат на 806,7 млн. лв., което представлява 64,4 % от годишния разчет, като нарастват номинално със 79,0 млн. лв. (10,9 %) спрямо

постъпленията за същия период на предходната година. В структурно отношение най-голям дял заемат постъпленията от данък върху недвижимите имоти (35,2 %), следват данък върху превозните средства (32,5 %), данък при придобиване на имущество и дарения по възмезден начин (31,4 %) и туристически данък (0,9 %). Данъкът върху наследствата, освен че има инцидентен характер, предвид нормативно определения изключително ограничен обхват, е от несъществено значение в общите приходи от имуществени данъци.

1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски

Общата сума на приходите от социално и здравноосигурителни вноски към края на месец юни 2022 г. е в размер на 6 463,8 млн. лв., което представлява 48,3 % от планираните за годината.

Осигурителните вноски по бюджетите, администрирани от НОИ (вкл. Държавното обществено осигуряване, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите" и Учителски пенсионен фонд), са в размер на 4 665,5 млн. лв. и представляват 48,4 % от предвиденото в ЗБДОО за 2022 година. Върху изпълнението на приходите от осигурителни вноски влияние оказват същите фактори, както и върху приходите от трудови правоотношения по ДДФЛ.

Здравноосигурителните вноски по бюджета на Националната здравноосигурителна каса са в размер на 1 798,3 млн. лв. или 47,8 % от предвидените за годината.

1.4 Косвени данъци

1.4.1 Данък върху добавената стойност

С най-голям относителен дял в данъчните приходи по КФП е данъкът върху добавената стойност – 33,9 %, като отчетените постъпления са в размер на 7 548,2 млн. лв. или 47,1 % от годишния разчет. *Тези постъпления* са с 1 413,1 млн. лв. (23,0 %) повече спрямо същия период на миналата година.

Нетният размер на ***приходите от ДДС от внос*** към юни 2022 г. е 3 357,1 млн. лв. или 48,5 % от годишния разчет. В сравнение със същия период на 2021 г. приходите нарастват с 1 310,7 млн. лв. (64,1 %). Влияние върху постъпленията от ДДС от внос оказват цената на суровия петрол, количествата на внасяните стоки за междинно потребление (черни, цветни метали и др.), курса на щатския долар спрямо еврото, както и въведената законодателна промяна от 1.07.2019 г. за възможност за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност. Ефектът от прилагането на този режим за периода януари-юни 2022 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 890,3 млн. лв., което е с 205,9 млн. лв. повече спрямо същия период на 2021 г. и се регистрира ръст от 30,1 %. Стоките с най-значителен дял са: руди, шлаки и пепели – 488,3 млн. лв. (увеличение от 1,8 млн. лв. или 0,4 % ръст), мед и изделия от мед – 141,7 млн. лв. (ръст от 53,1 млн. лв. или 59,9 %) и чугун, желязо и стомана – 106,6 млн. лв. (увеличение с 58,4 млн. лв., 121,2% ръст). Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС), през изминалите месеци на 2022 г. се наблюдава повишение при всички групи стоки. Отчита се повишение на индекса на цените на стоки, внесени от трети страни, с 29,8 %, а на количествата - с 29,1 %.

Постъпленията от внос по групи стоки са, както следва:

Таблица № 7 *Начислен ДДС при внос към 30.06.2022 г. по групи стоки*

Групи стоки с начислен ДДС при внос (млн. лв.)	Отчет 30.06.2021	Отчет 30.06.2022	Относите-лен дял (%)	Ръст 2022/2021
Промишлени доставки	699,6	1 073,8	30,8%	53,5%
Горива и смазочни материали	438,9	958,5	27,5%	118,4%
Инвестиционни стоки	388,8	580,3	16,6%	49,3%
Транспортно оборудване	154,5	202,0	5,8%	30,8%
Потребителски стоки, храни и напитки и др.	402,1	675,9	19,4%	68,1%
Начислен ДДС от внос	**2 083,9**	**3 490,5**	**100,0** %	**67,5 %**
Касови постъпления на ДДС от внос	**2 046,3**	**3 357,1**		**64,1 %**

Начисленият ДДС при внос на *промишлени доставки* е в размер на 1 073,8 млн. лв. или ръст от 374,2 млн. лв. (53,5 %). Индексът на цените на промишлените доставки, допуснати за свободно обращение и крайна употреба, се увеличава с 26,3%, а индексът на количествата с 11,9 %. Най-значимо е увеличението в начисления ДДС при внос на чугун, желязо и стомана - деклариран е ДДС при внос в размер на 171,3 млн. лв., повишение с 53,0 млн. лв. (44,8 %), следват пластмаси и пластмасови изделия, за които повишението на декларирания ДДС при внос е с 52.6 млн. лв. (48,2 %) на годишна база. За торове се наблюдава ръст от 39,0 млн. лв. (110,6 %), а за алуминий и изделия от алуминий - ръст от 23,0 млн. лева (112,5 %). Най-голям спад се отчита при декларираните суми за ДДС при внос на житни растения в размер на 1,1 млн. лв. (44,2 %) и при руди, шлаки и пепели в размер на 0,5 млн. лева (48,8 %).

Постъпленията от внос на *горива и смазочни материали* са 958,5 млн. лв., с 519,6 млн. лв. (118,4 %) повече от юни 2021 година. Цените на стоките, допуснати за свободно обращение и крайна употреба, нарастват с 62,6 %, а количествата - с 58,6 %. Начислените суми за ДДС при внос на суров петрол са в размер на 768,8 млн. лв., при 357,5 млн. лв. за 2021 г. (ръст от 411,3 млн. лв. или 115,0 %). Касовите постъпления от суров петрол през отчетния период са 686,0 млн. лв., с 370,4 млн. лв. (117,4 %) повече от юни 2021 година. Разминаването между начислен и касов ДДС при внос на суров петрол е резултат от времевата разлика между вдигане на стоките и погасяване на задълженията при опростено деклариране (средно 32 дни за шестте месеца на 2022 г., докато за 2021 г. погасяването на задълженията е средно на 47-мия ден). Ефектът от ръста на количеството в барели (40,2 %) се изразява в повишение на декларираните суми за ДДС при внос със 143,7 млн. лв., а от ръста на цената - повишението е с 202,5 млн. лв. или с 40,4 % (от 64,1 USD/барел през 2021 г. на 90,1 USD/барел през 2022 г.). Ефектът от ръста на валутния курс на долара спрямо лева е с 9,4 % (от 1,62 лв./USD през 2021 г. на 1,77 лв./USD през 2022 г.) и се изразява в увеличение на декларираните суми за ДДС от суров нефт с 66,2 млн. лева.

Декларираните суми от ДДС при внос на *инвестиционни стоки* са в размер на 580,3 млн. лв., като се регистрира повишение с 49,3 % спрямо юни 2021 година. (191,5 млн. лв.). Наблюдава се увеличение на внесените количества с 24,2 % и ръст на цените при внос със 17,3 %. Значително повишение в начисления ДДС при внос се наблюдава при електрически машини, апарати, електроматериали и техните части с 96,8 млн. лв. (66,7 %) и при ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми – със 72,5 млн. лева (39,3 %).

При внос на *транспортно оборудване* са декларирани 202,0 млн. лв., с 47,5 млн. лв. (30,8 %) повече в сравнение с юни 2021 година. Индексът на физическите обеми на внесено транспортно оборудване се увеличава с 14,6 %, а индексът на цените - с 21,8 % спрямо първите шест месеца на 2021 година.

Декларираните суми от ДДС при внос на *потребителски стоки, храни, напитки и други* са в размер на 675,9 млн. лв. като нарастват с 273,8 млн. лв. (68,1 %) в сравнение с приходите през първото полугодие на 2021 година.

Постъпленията от ***ДДС при сделки в страната и ВОП (нето)*** към юни 2022 г. възлизат на 4 191,2 млн. лв. и нарастват със 102,3 млн. лв. (2,5 %) спрямо същия период на предходната година. Невъзстановеният данъчен кредит към 30.06.2022 г. е в размер на 100,8 млн. лева.

1.4.2 Акцизи

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **2 758,0 млн. лв**., което е 47,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2022 г. Съпоставено с 2021 г., постъпленията нарастват със 146,1 млн. лв., което представлява ръст от 5,6 %. Освен промените в данъчното законодателство и усилията за подобряване на контрола и събираемостта на митническата администрация, влияние върху приходите от акцизи за 2022 г. оказват и отчетените обеми на потребление по групи акцизни стоки и динамиката на вноса.

С най-голям относителен дял са приходите от тютюневи изделия (50,4 %, с включени авансови вноски за тютюневи изделия), следвани от постъпленията от горива (43,6 %), алкохол и алкохолни напитки (5,2 %) и други акцизни стоки (0,8 %). Постъпления от акциз към юни 2022 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *Акцизите от тютюн и тютюневи изделия* възлизат на 1 388,7 млн. лева;
- *Акцизите от горив*а са в размер на 1 203,7 млн. лева;
- *Акцизите от алкохол и алкохолни напитки (вкл. бира)* възлизат на 143,7 млн. лева;
- *Приходите от други акцизни стоки* възлизат на 21,9 млн. лева.

1.4.3 Данък върху застрахователните премии

Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (рисковете, по които са поети от застрахователи) са в размер на **25,2 млн. лв**., при планирани за годината 55,1 млн. лева.

1.4.4 Мита

Постъпленията от мита възлизат на **218,5 млн. лв**. или 57,5 % от планираните със ЗДБРБ за 2022 г., като заемат 1,0 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по КФП. В сравнение със същия период на предходната година събраните мита са с 96,8 млн. лв. (79,6 %) повече.

Всички показатели, които се използват за оценка на динамиката на приходите от мита при внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ отчитат ръст през отчетния период. През първите шест месеца на 2022 г., в сравнение със същия период на предходната година, се наблюдава *ръст на количествата* (14,9 %), повишение на *осредне*ната *статистическа стойност за килограм внесена стока* (44,2 %) и увеличение от 7,7 % на *осредне*ната *ставка на митото, приложена за облагане на внесените от трети страни стоки*.

По-високи постъпления от мита към края на юни 2022 г. се отчитат при следните групи стоки: „Чугун, желязо и стомана“ – събрани са с 20,8 млн. лв. повече спрямо края на юни 2021 г.; „Торове“ – събрани са повече 8,1 млн. лв. (ръст от 141,0 %); „Пластмаси и пластмасови изделия“ – приходите нарастват с 8,0 млн. лв. (65,8 %) спрямо тези към края на юни 2021 г.; „Неорганични химични продукти; неорганични или органични съединения на благородни метали, на радиоактивни елементи, на редкоземни метали или на изотопи” - увеличение в размер на 7,9 млн. лв. спрямо постъпленията към края на юни 2021 г.; „Алуминий и изделия от алуминий” - увеличение в размер на 6,1 млн. лв. (88,7 %) спрямо постъпленията към края на юни 2021 г.; „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности“ - приходите нарастват с 5,5 млн. лв. (49,8 %) спрямо постъпленията към края на юни 2021 година. В зависимост от произхода на внасяните стоки през първите шест месеца на 2022 г., най-голям е делът на приходите от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума е 101,8 млн. лева, което представлява 46,8 % относителен дял от всички мита. За отчетния период приходите от мита

за стоки, внесени от Китай бележат ръст от 77,8 % спрямо същия период на 2021 година. На второ място са приходите от мита при внос на стоки с произход Русия – 30,6 млн. лева, 14,0 % дял от всички мита и ръст от 125,1 %. Следват приходите от мита за стоки, внесени от Турция (15,8 млн. лева приходи от мита от внос на стоки, 7,3 % относителен дял от всички мита и ръст от 254,9 %), следвани от внос на стоки с произход Украйна (7,3 млн. лева, 3,3 % дял от всички мита и ръст от 32,1 %) и Индия (6,3 млн. лева приходи от мита, 2,9 % относителен дял от всички мита и ръст от 125,2 %).

1.5 Неданъчни приходи

Постъпленията от **неданъчни приходи** по КФП към края на месец юни 2022 г. са в размер на 4 591,3 млн. лв. или 62,5 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2022 година. В структурно отношение неданъчните приходи включват държавни, общински и съдебни такси (31,8 %), постъпления от продажба на нефинансови активи (25,2 %), приходи и доходи от общинска и държавна собственост (15,2 %), глоби, санкции и наказателни лихви (4,8 %), концесии (2,0 %) и други неданъчни приходи (20,9 %).
Отчетените неданъчни приходи по *държавния бюджет* през първото полугодие на 2022 г. са в размер на 1 566,8 млн. лв. или 59,1 % от годишния разчет. От тях 1 278,0 млн. лв. са по бюджетите на министерствата и ведомствата (60,6 % от разчета по ЗДБРБ за 2022 г.). Постъпилите дивиденти по централния бюджет към 30.06.2022 г. са в размер на 208,7 млн. лв. при заложени в разчетите по ЗДБРБ за 2022 г. 264,5 млн. лева. Неданъчните приходи по бюджета на съдебната власт са в размер на 51,6 млн. лв. (54,3 % от разчетените за годината), в т.ч. 44,2 млн. лв. приходи от съдебни такси.

Неданъчните приходи по *общинските бюджети* са в размер на 934,7 млн. лв., което представлява 63,6 % от разчета за годината. С най-добро изпълнение се открояват приходите от общински такси – 71,9 % от годишния разчет, приходите от концесии – 70,3 % от разчетите за 2022 г., постъпленията от продажба на нефинансови активи – 66,1 % от предвиденото и приходите от глоби, санкции и наказателни лихви – 53,2 % от разчетените за годината.

Събраните към 30.06.2022 г. приходи във *Фонд „Сигурност на електроенергийната система“* са в размер на 1 784,1 млн. лв. (67,5 % изпълнение на годишните разчети), в т.ч. 0,1 млн. лв. от глоби, санкции и наказателни лихви; 720,7 млн. лв. други неданъчни приходи (приходи от 5 %-ните вноски от произведената и продадена и внесената и продадена ел. енергия, от приходите за достъп и пренос на ел. енергия, от приходите от достъп и пренос на природен газ и от приходи от достъп и съхранение на природен газ, и от фактурираните средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 от Закона за енергетиката, наричана цена „задължение към обществото“) и 1 063,3 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата.

1.6 Помощи и дарения

Постъпленията от помощи и дарения от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 417,6 млн. лв., което представлява 22,9 % от годишния разчет. От тях 1 387,0 млн. лв. са постъпленията от европейските фондове, а 30,6 млн. лв. са помощите, отчетени по националния бюджет и от други международни програми.

2. Изпълнение на разходите по икономически елементи

Усвояването на общите разходи по икономически елементи по КФП за първото полугодие на 2022 г. е традиционно ниско - разходите по КФП, включително вноската в общия бюджет на ЕС, за първите шест месеца на 2022 г. представляват 41,1 на сто от актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2022 г. Това се дължи основно на изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за последното тримесечие на годината. Неравномерното усвояване на капиталовите разходи е обективно обусловено от календара на строителния сезон, като

изпълнението на повечето инфраструктурни проекти се извършва през летните месеци и разплащането за извършената работа се концентрира в последното тримесечие.

Отчетът на разходите на консолидирано ниво по икономически елементи за първото полугодие на текущата година, съпоставен с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. и отчета за същия период на предходната година е представен в следната таблица:

Таблица № 8 *Разходи по консолидираната фискална програма за първото полугодие на 2022 година*

млн. лв. ПОКАЗАТЕЛ	2021	2022		Отчет Н1 2022 спрямо отчет Н1 2021	Изпълнение Н1 2022 спрямо ЗДБРБ 2022
	ОТЧЕТ Н1	ЗДБРБ	ОТЧЕТ Н1		
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	**24 645,0**	**65 887,1**	**27 071,9**	**109,8%**	**41,1%**
Общо нелихвени разходи	**23 483,9**	**63 124,0**	**25 870,4**	**110,2%**	**41,0%**
Текущи нелихвени разходи	**21 694,2**	**54 704,8**	**24 355,7**	**112,3%**	**44,5%**
Разходи за персонал	6 227,2	13 323,1	6 529,3	104,9%	49,0%
Стипендии	60,1	139,5	63,5	105,7%	45,5%
Издръжка *	2 316,2	9 554,3	3 159,3	136,4%	33,1%
Субсидии	2 519,0	5 762,9	3 330,4	132,2%	57,8%
Социални и здравноосиг. плащания	10 571,7	25 925,1	11 273,3	106,6%	43,5%
Пенсии	6 424,8	15 589,5	6 995,4	108,9%	44,9%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	1 772,1	4 603,6	1 637,2	92,4%	35,6%
Здравноосигурителни плащания	2 374,8	5 732,1	2 640,7	111,2%	46,1%
Капиталови разходи и прираст на държавния резерв	**1 774,2**	**8 400,1**	**1 501,7**	**84,6%**	**17,9%**
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**15.4**	**19,1**	**13,1**	**84,9%**	**68,5%**
Резерв за неотложни и непредвидени разходи		**258,8**			
Лихвени разходи	**364,2**	**664,3**	**388,6**	**106,7%**	**58,5%**
Вноска за бюджета на ЕС	**796,9**	**1 839,9**	**812,8**	**102,0%**	**44,2%**

* вкл. разходите за членски внос и участия в нетърговски организации и дейности и разходите за платени данъци, такси и административни санкции

2.1 Текущи нелихвени разходи

2.1.1 Разходи за персонал

Разходите за персонал на консолидирано ниво за полугодието на 2022 г. са в размер на 6 529,3 млн. лв., което представлява 49,0 % от разчетените за годината. В структурно отношение с най-голям относителен дял в разходите по КФП са разходите за персонал по държавния бюджет и по бюджетите на общините, което е свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции.

2.1.2 Издръжка

Разходите за издръжка по консолидираната фискална програма за полугодието на 2022 г. са в размер на 3 159,3 млн. лв., което представлява 33,1 % от заложените за годината. В разходите за издръжка се включват текуща издръжка, разходите за членски внос и участие в организации с нестопанска цел и разходите за платени данъци, такси и административни санкции. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за храна, медикаменти, научно-

изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи.

В структурно отношение основната част от разходите за издръжка за изминалите шест месеца на 2022 г. са по държавния бюджет и бюджетите на общините.

2.1.3 Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването, за нефинансови предприятия (вкл. организациите с нестопанска цел) и за финансови институции на консолидирана база през първото полугодието на 2022 г. е 3 330,4 млн. лв., което представлява 57,8 % от планираните за годината.

✓ ***Субсидии за нефинансови предприятия, организации с нестопанска цел и финансови институции***

Държавното финансово подпомагане на нефинансовите предприятия през 2022 г. отразява взаимоотношенията с реалния сектор. Чрез държавното финансово подпомагане се осъществяват и елементи от социалната правителствена програма, свързани с организирането и предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес. Възлагането им от страна на държавата съответства на концепцията за услугите от обществен интерес, както и на политиката в тази област на страните от ЕС и Регламентите на ЕС, в основата на които е поставен интереса на гражданите, техните потребности и покупателната им способност, което макар и непряко, влияе положително върху жизнения стандарт.

Основните приоритетни направления, за които се насочват субсидиите за нефинансови предприятия, са стопански субекти от секторите транспорт, съобщения, земеделие и други. През първите шест месеца на 2022 г. са предоставени субсидии за нефинансови предприятия, организации с нестопанска цел и финансови институции в размер на 3 068,4 млн. лв., което представлява 55,8 % от разчета за годината.

- ***Транспорт и съобщения***

Субектите от отраслите транспорт и съобщения са ангажирани в предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес, възложени им от държавата с договор при определени параметри, показатели и условия. Средствата в сектора са предназначени за търговски дружества от различните видове транспорт – железопътни пътнически превози, автомобилни пътнически превози (вътрешноградски превози и превози в планински и други райони), както и за текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура.

Поддържането и развитието на железопътната система в страната се извършва основно от Национална компания „Железопътна инфраструктура" като Управител на железопътната инфраструктура в страната, и на лицензирания основен превозвач - „БДЖ-Пътнически превози" ЕООД, изпълняващ задължение за извършване на обществени превозни услуги, в съответствие със Закона за железопътния транспорт.

- Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ - Пътнически превози" ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта и съобщенията и дружеството. Субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД за 2022 г., предвидени по бюджета на МТС, са в размер на 196,2 млн. лв. За първото полугодие на 2022 г. предоставените от МТС средства за тази цел са в размер на 98,1 млн. лв. или 50,0 % от годишния разчет.

- Със ЗДБРБ за 2022 г. за Национална компания „Железопътна инфраструктура" са предвидени средства под формата на субсидии, предназначени за финансирането на дейностите по експлоатацията на железопътната инфраструктура, в размер на 278,8 млн. лева. Усвоените средства към полугодието са в размер на 131,3 млн. лв. или 47,1 на сто от годишния план. Същите са предоставени в съответствие с утвърдения от министъра на транспорта и съобщенията График за превеждане на субсидиите, съобразен с необходимостта от средства за финансиране на текущите дейности на предприятието.

- Предвидените със ЗДБРБ за 2022 г. средства за субсидиране на превоза на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително и за Столична община – вътрешноградски транспорт, са в размер на 70,0 млн. лева. С изменението на ЗДБРБ за 2022 г., в чл. 1, ал. 5, т. 13 са планирани допълнителни средства за тази цел в размер на 110,5 млн. лв. По своя характер те са обществени превозни услуги от общ икономически интерес и имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в рамките на града и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център. Към първото полугодие на 2022 г. усвоените средства за субсидиране на превоза на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително Столична община, са 33,5 млн. лв. Изпълнението спрямо актуализирания план е 18,6 на сто.

- Средствата за субсидии за „Български пощи" ЕАД, предвидени по бюджета на МС за 2022 г., са в размер на 89,8 млн. лв. За първите шест месеца чрез бюджетите на МТС и МС са предоставени средства общо в размер на 65,9 млн. лв. или 73,4 % от годишния разчет.

- ***Земеделие***

Към 30.06.2022 г. чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие" (ДФЗ) и сметката за средства от Европейския съюз на РА към ДФЗ са изплатени субсидии за нефинансови предприятия в размер на 384,2 млн. лв., в това число: държавна помощ-субсидия в размер на 224,4 млн. лв., преходна национална помощ за тютюн – 70,0 млн. лв., национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 32,2 млн. лв., текущи субсидии за пазарни мерки – 20,7 млн. лв., преходна национална помощ за животни – 22,3 млн. лв., средства по Програмата за развитие на селските райони в размер на 7,3 млн. лв., средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко" – 4,6 млн. лв. и други. Изплатените субсидии за първите шест месеца на 2022 г. на организации с нестопанска цел са в размер на 11,8 млн. лева.

- ***Програми за заетост***

Предоставяните субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия по програмите за заетост за 2022 г. от МТСП са насочени към осигуряване на трайна заетост и стимулиране разкриването на нови работни места в реалния сектор. За първите шест месеца на годината са изплатени 27,7 млн. лв. за програми и мерки за заетост.

✓ ***<u>Субсидии за системата на здравеопазването</u>***

Министерство на здравеопазването субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор за дейностите, които са определени като държавна отговорност в съответствие с чл. 82 от Закона за здравето и за субсидиране на лечебни заведения за болнична помощ в труднодостъпни и/или отдалечени райони, в съответствие с чл.106 от Закона за лечебните заведения, по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването.

Общият размер на предвидените в разчетите за годината средства за субсидии за системата на здравеопазването е 264,5 млн. лв. От тях за първото полугодие на 2022 г. са усвоени средства в размер на 101,7 млн. лв., от които 95,0 млн. лв. по държавния бюджет и 6,7 млн. лв. – по бюджета на общините. В рамките на този ресурс на болниците е предоставена единствено изравнителна субсидия за дейностите, изпълнени по договорите до края на 2021 г. За първото полугодие на 2022 г. средствата, които НЗОК е изплатила на медицинските специалисти за работа при неблагоприятни условия по време на обявена извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19, са в размер на 160,3 млн. лева.

2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания

Общата сума на социално и здравноосигурителните разходи на консолидирана база за първото полугодие на 2022 г. е 11 273,3 млн. лв., което представлява 43,5 % от разчета за годината. Тук се включват разходите за: пенсии, социални помощи и обезщетения и здравноосигурителни плащания. В структурно отношение социалните и здравно-осигурителни разходи са с най-

висок относителен дял (41,6 %) в общите разходи по КФП (вкл. вноската в общия бюджет на ЕС), което се обуславя от тяхната приоритетност и провежданата социална политика, насочена към гарантиране на социална подкрепа на най-уязвимите групи от населението, в условията на неблагоприятна демографска среда и необходимостта от предотвратяване разпространението на COVID-19.

✓ ***Разходи за пенсии***

Разходите за пенсии за отчетния период са в размер на 6 995,4 млн. лв., което представлява 44,9 % от разчета за годината. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ. Спрямо полугодието на 2021 г. са изплатени 570,6 млн. лв. повече. Нарастването на разходите се дължи основно на увеличение на размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 300 лева на 370 лева, преизчисляване на всички пенсии чрез промяна в пенсионната формула и нарастването на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1,2 на сто на 1,35 на сто, увеличение на максималния размер на пенсията от 1 440 на 1 500 лв., базов ефект от увеличението на пенсиите от 01 юли 2021 г., изплатената добавка в размер на 70 лева за всеки пенсионер за Великден. За периода от януари до юни 2022 г., под формата на допълнителна сума към пенсиите, беше изплатена и разликата между дохода от пенсии с включена т. нар. „ковид добавка“ от 120 лв. за декември 2021 г. и дохода от пенсии с включена т. нар. „ковид добавка“ от 60 лв. Отделно от това, за изплащане на добавката от 60 лева към пенсиите на всички пенсионери и по програмата за ваксинация на възрастните хора за периода януари-юни 2022 г. са извършени плащания в общ размер на 792,3 млн. лв. за сметка на средствата, заделени в сметки за чужди средства на държавното обществено осигуряване в края на 2021 г. в изпълнение на Решение на Народното събрание за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет за 2021 г. за сметка на преизпълнението на данъчните приходи, одобрени за плащания през първото полугодие на 2022 г. В резултат на тези фактори, средният месечен размер на пенсията на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2022 г. е 594,60 лв., като е по-висок от средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2021 г. с 83,69 лв. (16,4 на сто).

✓ ***Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата***

Извършените разходи за текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата на консолидирана основа през отчетния период са в размер на 1 637,2 млн. лв., което представлява 35,6 % от заложеното в годишните разчети. Разходите са свързани с изплатените обезщетения и помощи на основание на Кодекса за социално осигуряване (КСО), Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания и Закона за семейни помощи за деца. В структурно отношение това са разходи, които се извършват основно по държавния бюджет (главно МТСП) и по бюджета на ДОО.

Отчетените разходи за **социални помощи и обезщетения по КСО** за първото полугодие на 2022 г. са в размер на 1 013,5 млн. лв. От структурна гледна точка предвид създалата се ситуация с най-голям относителен дял са обезщетенията за временна неработоспособност поради общо заболяване (35,3 %), за бременност/раждане и отглеждане на дете до 2 годишна възраст (31,5 %) и обезщетенията и помощите при безработица (19,4 %).

✓ ***Здравноосигурителни плащания***

Общият размер на здравноосигурителните плащания за първите шест месеца на 2022 г. е 2 640,7 млн. лв. или 46,1 % от предвидените за 2022 г. здравноосигурителни плащания в размер на 5 732,1 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителните плащания изпълнението на бюджета е следното:

- *Първична извънболнична медицинска помощ – 168,0 млн. лева;*
- *Специализирана извънболнична медицинска помощ – 192,5 млн. лева;*
- *Дентална помощ – 132,8 млн. лева;*
- *Медико-диагностична дейност – 77,6 млн. лева;*

- *Лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната – 443,5 млн. лв.*
- *Лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ – 346,1 млн. лева;*
- *Медицински изделия, прилагани в болничната помощ – 47,2 млн. лева;*
- *Болнична медицинска помощ – 1 192,6 млн. лева.*
- *Други здравноосигурителни плащания – 40,5 млн. лева.*

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 65,7 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 2 706,4 млн. лева.

2.1 Капиталови разходи

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) за първото полугодие на 2022 г. възлизат на 1 501,7 млн. лева. Изпълнението на разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. за първото полугодие при капиталовите разходи е 17,9 %. Следва да се отбележи, че усвояването на капиталовите разходи през първите месеци на годината е традиционно ниско, поради технологични и процедурни фактори при голяма част от инфраструктурните и инвестиционни проекти, което води до изместване на разходите във втората половина на годината и по-специално в последното тримесечие.

В обхвата на КФП с най-голям относителен дял в инвестиционните разходи са капиталовите разходи по сметките за средства от ЕС на Националния фонд и на бенефициентите по оперативните програми на ЕС – 37,0 %, след които се нареждат капиталовите разходи по държавния бюджет – 23,2 %, капиталовите разходи по общинските бюджети – 21,9 %, по сметката за средства от ЕС, администрирана от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ и на бенефициентите по Програмата за развитие на селските райони и Програмата за развитие на сектор рибарство – 10,3 % и др.

Общата сума на извършените капиталови разходи по държавния бюджет за първото полугодие на 2022 г. е 348,9 млн. лв., което представлява изпълнение от 11,1 % на предвидените в ЗДБРБ за 2022 година. Нетният прираст на държавния резерв към 30.06.2022 г. е отрицателен в размер на 1,7 млн. лева. Капиталовите трансфери, предоставени от държавния бюджет за реалния сектор, са насочени главно към изграждане и развитие на железопътната инфраструктура, пристанищната инфраструктура и други дейности. В ЗДБРБ за 2022 г. са предвидени средства за капиталови трансфери за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ в размер на 140 млн. лв. През първото полугодие на 2022 г. усвоените средства са в размер на 30,1 млн. лв. или 21,5 на сто от годишния план. Предвидените средства за капиталови трансфери на „БДЖ-Пътнически превози” ЕООД са в размер на 49,0 млн. лв. и са предназначени за планов заводски (среден и капитален) ремонт и модернизация на пътнически вагони, подемен и капитален ремонт и преустройство на електрически локомотиви. Към полугодието на 2022 г. са разходвани 33,1 млн. лв. или 67,4 на сто от годишния план. За първите шест месеца на годината от предвидените в ЗДБРБ за 2022 г. 89,3 млн. лв. за ДП „Пристанищна инфраструктура“ са усвоени 27,3 млн.лв. или 30,6 на сто от годишния план.

През 2022 г. продължи изпълнението на *програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация.* През първото полугодие за отстраняване на минали екологични щети са преведени средства в размер на 0,7 млн. лв. или 6,9 на сто от предвидените за годината 10,0 млн. лева.

Капиталовите разходи по бюджетите на общините са в размер на 328,6 млн. лв., което е 30,1 % от разчета към закона за 2022 година.

2.2 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 13,1 млн. лв. Основна част от средствата са предоставени чрез сметките за средства от Европейския съюз.

2.3 Лихвени разходи

Лихвените плащания на консолидирана база за полугодието на 2022 г. са в размер на 388,6 млн. лв., което представлява 58,5 % от предвидените с разчетите към ЗДБРБ за 2022 година. Размерът на лихвените разходи през годината зависи от календара на лихвените плащания.

Разгледани по бюджетни системи лихвени разходи се извършват основно по държавния бюджет (368,5 млн. лв.) и по общинските бюджети (17,0 млн. лв.). Размерът на разходите за лихви по външни заеми за полугодието е 311,9 млн. лв., а на вътрешните лихви – 76,8 млн. лева. Изпълнението им спрямо разчетите за годината е съответно 61,9 % и 47,9 процента.

2.4 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз

България регулярно и в срок превежда вноската си в общия бюджет на Европейския съюз в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768 на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770 на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база нерециклираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база брутен национален доход и Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769 на Съвета от 30 април 2021 година за изменение на Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност).

Вноската на България в общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – традиционни собствени ресурси (75 % от събраните мита), ресурс на база приходите от ДДС, ресурс на база брутен национален доход, ресурс на база нерециклирани отпадъци от опаковки от пластмаса и участие във финансиране на брутното намаление за Австрия, Дания, Германия, Нидерландия и Швеция.

Таблица № 9 *Касови плащания от централния бюджет към първото полугодие на 2022 година.*

(млн. лв.)

ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	Отчет H1 2022
Вноска на база брутен национален доход	510,3
Вноска на база данък добавена стойност	97,0
Ресурс на база нерециклирани отпадъци от опаковки от пластмаса	23,7
Участие във финансиране на брутното намаление за Австрия, Дания, Германия Нидерландия и Швеция	34,8
Вноска на традиционни собствени ресурси (мита)	146,9
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	**812,8**

3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2022 г.

3.1 Просрочени задължения

Към 30.06.2022 г. просрочените задължения на централно и местно правителство са в размер на **176,1 млн. лева.**

Размерът на просрочените задължения на **централно правителство** (министерства, ведомства и разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 и ал. 4 на ЗПФ) е **76,3 млн. лева.** Спрямо отчетените в края на 2021 г. те намаляват със 121,7 млн. лева (основно от намаление на просрочията на МРРБ във връзка с обезпечени със средства договори за текущ ремонт и поддържане на републиканските пътища, вкл. и зимно поддържане). В обхвата на държавния бюджет по-значими проблеми с наличие на просрочени задължения има при няколко министерства. С най-значими просрочени задължения по държавния бюджет са: Министерство на земеделието – 27,1 млн. лв. (увеличение с 12,8 млн. лв. спрямо просрочията в края на 2021 г.); Министерство на околната среда и водите – 13,3 млн. лв. (увеличение с 13,3 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2021 г.); Министерство на отбраната – 3,1 млн. лв. (намаление с 0,4 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2021 г.), в т.ч. 3,0 млн. лв. на ВМА; Министерство на правосъдието – 2,8 млн. лв. (увеличение с 2,4 млн. лв. спрямо просрочията в края на 2021 г.); Министерство на вътрешните работи – 2,5 млн. лв. (увеличение с 2,4 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2021 г.) и други. От разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси проблеми с наличието на просрочени задължения има основно при Българската национална телевизия – 6,9 млн. лв. (увеличение с 1,3 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2021 г., като това са основно просрочени задължения към доставчици в страната), Българското национало радио – 2,6 млн. лв. (увеличение с 0,2 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2021 г.) и държавните висши училища – 9,4 млн. лв. (увеличение с 2,4 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2021 г. и включват задължения за внасяне на данъци, вноски, такси и административни санкции, задължения към доставчици и др.).

Просрочените задължения по **бюджетите на общините** към 30.06.2022 г. са в размер на **99,9 млн. лв.,** като спрямо края на 2021 г. се отчита намаление с 18,9 млн. лева. С най-голям относителен дял в просрочените задължения по бюджетите на общините към края на месец юни 2022 г. са просрочените задължения към доставчици, които са в размер на 69,9 млн. лева. В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 2,1 млн. лева.

В системата на **НЗОК** към 30.06.2022 г. просрочените задължения са в размер 4,8 хил. лева.

Извън обхвата на консолидираната фискална програма, продължава да има проблем с просрочията на лечебните заведения за болнична помощ (държавни и общински болници – търговски дружества). Към 30.06.2022 г. размерът на просрочените задължения е 142,5 млн. лв., от които 118,1 млн. лв. са на държавните болници и 24,4 млн. лв. са на общинските болници. Спрямо отчетените просрочени задължения към 31.12.2021 г. се отчита увеличение с 28,2 млн. лв. (с 25 на сто).

3.2 Просрочени вземания

Към 30.06.2022 г. в системите на редица министерства и ведомства са налице и просрочени вземания. По-значимите от тях в обхвата на държавния бюджет са при следните разпоредители с бюджет:

✓ Министерство на икономиката и индустрията – размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2021 г. е **711,1 млн. лв**. Това са основно просрочени публични държавни вземания за 710,3 млн. лв., от които на: Централното управление на МИИ – 687,0 млн. лв. начислено публично държавно вземане, установено с Акт № АПДВ - 1/04.08.2008 г., издаден от министъра на икономиката и енергетиката срещу "Кремиковци" АД. Сумата е начислена въз основа на влязло в сила решение № 3456 от 12.03.2014 г. по адм. дело № 10631/2013 г. на ВАС, решението е окончателно и държавата официално е включена в списъка с кредиторите на "Кремиковци" АД. Вземането е провизирано като несъбираемо; Комисия за защита на потребителите – просрочените вземания са в размер на 11,3 млн. лв.;

Държавна агенция за метрологичен и технически надзор – просрочените вземания са в размер на 10,2 млн. лв. лева.

✓ Висш съдебен съвет - общо просрочени вземания: **307,2 млн. лв.** Основната част от тях са просрочени публични държавни вземания – 296,7 млн. лв., представляващи просрочени публични вземания по актове издадени в полза на съдебната власт към 30.06.2022 г. и възложени за събиране от Националната агенция за приходите, Камарата на частните съдебни изпълнители и държавните съдебни изпълнители към органите на съдебната власт.

✓ Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси"- към 30.06.2022 г. има просрочени вземания в размер на **283,5 млн. лв.** Балансово са начислени провизии за трудно събираемите и несъбираеми вземания, като коректив на отчетната им стойност. Предприети са всички мерки за събиране на вземанията на агенцията, като се образуват изпълнителни производства пред държавен и частен съдебен изпълнител и НАП.

✓ Министерство на труда и социалната политика - общият размер на просрочените вземания към 30.06.2022 г. възлиза на **216,8 млн. лв.**, основно на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда" (ИА ГИТ). В отчета на ИА „Главна инспекция по труда" са осчетоводени установените вземания просрочени повече от 90 дни от крайния срок за погасяване в размер на 212,6 млн. лв., в т.ч. 88,6 млн. лв. - начислени просрочени вземания по влезли в сила наказателни постановления (НП) неплатени от 01.01.2009 г. до 31.03.2022 г. и 124,1 млн. лв. - начислени просрочени, изчислени наказателни лихви по неплатени НП от 01.01.2009 г. до 31.03.2022 г.

✓ Държавен фонд „Земеделие" - към 30.06.2022 г. ДФЗ има просрочени вземания в размер на **151,3 млн. лв.**, които представляват предимно просрочени вземания от заеми – 122,4 млн. лв., следвани от други просрочени вземания – 26,0 млн. лв. и просрочени вземания от клиенти – 2,9 млн. лв.

✓ Министерство на земеделието - към края на месец юни 2022 г. по бюджета на министерството са отчетени просрочени вземания в размер на **66,8 млн. лв.**, които са основно: вземания от издадени актове за установяване на публични държавни вземания във връзка с Решение на Европейската комисия C(2014)_6207 final от 05.09.2014 г. относно схема за помощ, приведена в действие от Република България при замените на горска земя, на основание чл. 38, ал. 3 от Закона за държавните помощи и чл. 162, ал. 2, т. 6 и т. 9 от ДОПК; вземания по държавни инвестиционни заеми, по неиздължени суми по сключени договори за наеми на земеделска земя от държавен поземлен фонд и за оземляване на безимотни граждани и лица, отстранени от ползване или неправомерно ползване на имоти от държавния поземлен фонд, на основание чл. 34 от Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, както и просрочените вземания, които са неиздължени суми от клиенти, свързани с осъществяване дейността на Българска агенция по безопасност на храните (представляващи основно фактурирани такси на основание Тарифа за таксите).

✓ Министерство на вътрешните работи – размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2021 г. е **52,8 млн. лв**. Просрочените публични държавни вземания са в размер 38,2 млн. лв. Просрочените вземанията включват и такива за неполучени суми по фактури за сключени договори за извършени услуги, от изпълнителни листа и съдебни решения, присъдени в полза на МВР.

✓ Министерство на финансите - размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2022 г. е **50,0 млн. лв**. (основно просрочени вземания са на Националната агенция за приходите – 48,5 млн. лв.), от които: 33,0 млн. лв. представляват вземания от служители, които следва да възстановят надплатени работни заплати в резултат на представени болнични листа след 20-то число на месеца, както и вземания по изпълнителни листове за присъдени в полза на НАП юрисконсултски възнаграждения и съдебни разноски, неплатени в срока за доброволно изпълнение и други; 8,5 млн. лв. представляващи дължимо вземане, съгласно чл. 30 от Закона за хазарта (ЗХ) - между НАП и длъжника се водят съдебни дела; 1,7 млн. лв. дължимо вземане съгласно чл. 10а, от ЗХ, между НАП и длъжника се водят съдебни дела; 3,8 млн. лв. начислени вземания, представляващи просрочени вземания с характер на имуществена санкция, от неиздължено изцяло наказателно постановление, съгласно чл. 104, ал. 3 от ЗХ и други.

Извън обхвата на държавния бюджет, съществуват **просрочени вземания** основно в **НОИ** (**47,3 млн. лв. -** основно вземания от надвзети пенсии, надвзети обезщетения и вземания по разпореждания, касаещи разходите, съставени от контролните органи на НОИ), **НЗОК** (**11,9 млн. лв. -** основно несъбрани приходи от дължими суми по сключени договори за отстъпки по чл. 21, ал. 1 от Наредба № 10 от 2009 г. за условията, реда, механизма и критериите за заплащане от Националната здравноосигурителна каса на лекарствени продукти, медицински изделия и на диетични храни за специални медицински цели и на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания, договаряне на отстъпки и възстановяване на превишените средства при прилагане на механизъм, гарантиращ предвидимост и устойчивост на бюджета на НЗОК, за лекарствени продукти, за които е проведено централизирано договаряне) и **общинските бюджети**.

Просрочените вземания по бюджетите на общините към 30.06.2022 г. са в размер на 332,2 млн. лв. Спрямо края на 2021 г. се отчита намаление с 6,0 млн. лв. С най-голям относителен дял са просрочените публични общински вземания – 211,6 млн. лв. или 63,7 на сто от общия размер на просрочените вземания.

4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2022 година

4.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за първото полугодие на 2022 г. е отрицателен и възлиза на 2 584,8 млн. лева.

✓ *Външни заеми*

За първите шест месеца на 2022 г. по КФП няма усвоявания на средства по държавни заеми, както и постъпления от емисии на еврооблигации на МКП.

✓ *Погашения по външни заеми*

Размерът на извършените за първото шестмесечие на 2022 г. погашения по външни заеми по КФП е 160,1 млн. лв., което представлява 50,0 % от разчетите към ЗДБРБ за 2022 година. Извършените погашения са както следва:

- по централния бюджет - през първото полугодие на 2022 г. са изплатени погашения в размер на 71,2 млн. лв., като от тях 39,1 млн. лв. - по заем към Международната банка за възстановяване и развитие и 32,1 млн. лв. - по заем към Европейска инвестиционна банка.
- по бюджетите на министерствата и ведомствата - изплатените средства за погашения към 30.06.2022 г. по ДИЗ, управлявани от министерствата са в размер на 56,8 млн. лв., а по заемите с крайни бенефициенти – 9,3 млн. лева.
- по бюджетите на общините погашенията по външни заеми са в размер на 22,8 млн. лева.

✓ *Операции с ДЦК на международните капиталови пазари*

На 28 март 2022 г. са изплатени 2 416,7 млн. лв. в полза на държателите на седемгодишни еврооблигации на Република България. Те са част от емитираните през март 2015 г. на международните капиталови пазари три транша облигации по средносрочната програма за емитиране на дълг на външните пазари.

✓ *Наличности (нето) в левова равностойност на валутни сметки в чужбина*

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност в каса и по валутни сметки в чужбина към 30.06.2022 г. е увеличение с 8,0 млн. лева.

4.2 Вътрешно финансиране

Нетното вътрешно финансиране за първото полугодие на 2022 г. е в размер на 1 402,0 млн. лв. и включва заеми от банки и други лица страната (нето), операции с ДЦК (нето) и покупко-продажба на ДОбЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране, възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

✓ *Заеми от банки и други лица в страната – нето*

Изпълнението на показателя за първите шест месеца на годината е в размер на 11,4 млн. лв. По-голямата част от отчетената сума е по бюджетите на общините. От банки в страната за първото полугодие на 2022 г. общините са получили заеми в размер на 50,1 млн. лв., а са погасили към същите 58,8 млн. лева. За периода предоставените заеми на общините от други лица в страната са в размер на 64,3 млн. лв., в т.ч. от „Фонд за органите на местното самоуправление в България - ФЛАГ" ЕАД - 57,9 млн. лв., а сумата на направените погашения към тази група кредитори е - 45,0 млн. лв., в т.ч. 43,1 млн. лв. към фонд ФЛАГ. Нетният размер на получените от държавните висши училища заеми от банки и други лица в страната е 0,9 млн. лв.

✓ *Операции с държавни ценни книжа (нето)*

На консолидирана база за разглеждания период е реализирано положително нетно финансиране с ДЦК в размер на 1 720,2 млн. лв. Изпълнението е както следва:

- по централния бюджет – нетното вътрешно финансиране за шестте месеца на 2022 г. от операции с държавни ценни книжа е положително и възлиза на 1 729,7 млн. лв. Общият размер на постъпленията от емисии на ДЦК на вътрешния пазар е 1 729,7 млн. лв. или са емитирани ДЦК с обща номинална стойност 1 800,0 млн. лв., разпределени в две емисии, както следва: 3,5-годишни ДЦК (емисията е пусната в обращение през ноември 2021 г., деноминирана е в лева, с падеж 17.05.2025 г.) с общ пласиран обем от 1 300,0 млн. лв. като през март и април по 500 млн. лв. и през май 300 млн. лв. и 7,5-годишни облигации (пуснати в обращение през ноември 2021 г., деноминирани са в лева, с падеж 24.05.2029 г.) в размер на 500,0 млн. лв. през месец март. През месец юни няма проведени аукционни на ДЦК.

Среднопретеглената доходност за целия реализиран обем от 1 800 млн. лв. номинална стойност възлиза на 0,99%, при среден коефициент на покритие на аукционите от 1,54.

От началото на годината до края на юни няма извършени погашения по вътрешния дълг.

- по бюджетите на общините – стойността на операциите с ценни книжа за първото полугодие на 2022 г. е отрицателна в размер на 9,6 млн. лв. и представлява погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа, отчетени от 9 общини. За отчетния период няма емитиран нов общински дълг.

✓ *Покупко–продажба на държавни ценни книжа*

Нетният размер на средствата по консолидираната фискална програма за първите шест месеца на 2022 г., отчетени в резултат на покупко-продажбата на държавни ценни книжа, е отрицателен и възлиза на 6,5 млн. лева. Операции от този вид са отчетени по бюджета на ФГВРС.

✓ *Финансови операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики (нето)*

Нетният размер на финансовите операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики за полугодието на 2022 г. е положителен и възлиза на 655,3 млн. лева. Това включва:

- ***Плащания за сметка на Европейския съюз***

Общият размер на плащанията, извършени към земеделските производители от сметката за европейски средства на Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие" и други за сметка на ЕС, за полугодието на 2022 г. е 862,7 млн. лв., от които 857,1 млн. лв. са от средствата за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 3,1 млн. лв. за пазарни мерки и 2,5 млн. лв. от суми за преструктуриране.

- ***Възстановени суми от Европейския съюз***

Възстановените суми от Европейския съюз са общо 1 518,0 млн. лв., от които 1 502,0 млн. лв. за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 4,5 млн. лв. за пазарни мерки и 11,5 млн. лв. - суми за преструктуриране.

✓ *Възмездно финансиране (нето)*

Нетният размер на възмездното финансиране (вкл. предоставените заеми към крайни бенефициенти по ДИЗ (нето)) за първите шест месеца на годината е положителен – 1 229,4 млн. лв.

Нетното изпълнение на операциите по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество към края на месец юни 2022 г. е положително в размер на 9,4 млн. лв., като цялата сума представлява извършени погашения в съответствие с предвидените погасителни схеми за периода януари-юни.

Размерът на предоставените кредити за първото полугодие на 2022 г. е 8,0 млн. лв., като по-голямата част от тях са предоставени от общините. Възстановените главници по отпуснати през предходни периоди лихвени кредити са в размер на 3,7 млн. лв. Нетният размер на планираните кредити по инвестиционни програми за подпомагане на селското стопанство, предоставяни от Държавен фонд „Земеделие" пряко или чрез рефинансиране от търговски банки, с които фондът има сключени договори, е 40,0 млн. лв. От тях отпуснатите средства за шестте месеца на годината са в размер на 0,6 млн. лв., а възстановените средства са 2,4 млн. лв.

Размерът на предоставената възмездна финансова помощ на консолидирана база към полугодието на 2022 г. е 10,6 млн. лв., като по-голямата част от нея са авансови средства по оперативните програми на ЕС. Възстановената възмездна финансова помощ на консолидирана база за първите шест месеца на годината е 1 235,6 млн. лв., по-голямата част от която представлява възстановена предсрочно предоставената през 2016 г. възмездна финансова помощ на НЕК в размер на 1 126,8 млн. лева.

✓ *Придобиване на дялове, акции и съучастия (нето)*

Нетният размер на средствата за придобиване на дялове, акции и съучастия за първото полугодие на 2022 г. е отрицателен – 20,1 млн. лева., от които по държавния бюджет 18,8 млн. лв. и по бюджетите на общините – 1,2 млн. лв.

4.3 Приватизация на дялове, акции и участия

Приходите от приватизация по КФП към 30.06.2022 г. са в размер на 6,8 млн. лева, като те са по централния бюджет и по бюджетите на общините.

IV. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

1. Държавен бюджет

➢ Основни параметри на изпълнението на държавния бюджет за полугодието на 2022 година.

Изпълнението на основните показатели на държавния бюджет за първото полугодие на 2022 г., съпоставено към същия период на предходната година и програмата, е както следва:

Таблица №10 *Изпълнение на държавния бюджет за полугодието на 2022 г.*

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет I-во полугодие 2021 г.	Закон 2022 г.	Отчет I-во полугодие 2022 г.	Изпълнение спрямо 2021 г.	Изпълнение спрямо Закон 2022 г.
Приходи, помощи и дарения	**14 488,4**	**34 112,5**	**16 531,1**	**114,1%**	**48,5%**
-Данъчни приходи	12 639,7	31 460,1	14 962,0	118,4%	47,6%
Преки	3 671,3	9 035,0	4 304,8	117,3%	47,6%
Косвени	8 892,4	22 275,1	10 549,9	118,6%	47,4%
Други данъци	76,0	150,0	107,3	141,3%	71,5%
-Неданъчни приходи	1 847,1	2 652,4	1 566,8	84,8%	59,1%
-Помощи и дарения	1,5	0,0	2,3	149,4%	
Разходи, трансфери и вноска за бюджета на ЕС	**15 536,0**	**41 736,2**	**16 882,5**	**108,7%**	**40,5%**
-Нелихвени разходи	5 993,4	20 460,2	6 842,3	114,2%	33,4%
Текущи	5 469,7	17 265,1	6 492,7	118,7%	37,6%
Капиталови	521,1	3 144,8	348,9	66,9%	11,1%
Прираст на държ. резерв - нето	-0,7	31,3	-1,7		
Предоставени. тек. и капит. тр-ри за чужбина	3,2	19,1	2,4	75,2%	12,7%
-Лихви	341,3	629,8	368,5	108,0%	58,5%
Външни заеми	278,0	487,0	303,6	109,2%	62,3%
Вътрешни заеми	63,3	142,8	64,9	102,6%	45,5%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи *		81,4			
- Трансфери за др. бюджети - нето	8 404,4	18 724,9	8 858,8	105,4%	47,3%
- Вноска за бюджета на ЕС	796,9	1 839,9	812,8	102,0%	44,2%
Бюджетен баланс	**-1 047,6**	**-7 623,6**	**-351,3**		

* В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет, а разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

През първото полугодие на 2022 г. постъпилите **приходи, помощи и дарения** по държавния бюджет са в размер на 16 531,1 млн. лв., което представлява 48,5 % изпълнение на годишните разчети в ЗДБРБ за 2022 г. Спрямо същия период на 2021 г. постъпленията по държавния бюджет са с 2 042,7 млн. лв. повече. Постъпилите **данъчни приходи** към 30.06.2022 г. са в размер на 14 962,0 млн. лв., което представлява изпълнение от 47,6 % на планираните разчети за 2022 г. или се увеличават с 18,4 на сто спрямо същия период на 2021 г.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 4 304,8 млн. лв., което представлява 47,6 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година се отчита увеличение с 633,5 млн. лева. Постъпленията от корпоративни данъци бележат увеличение от 38,8 % (507,6 млн. лв.), което се дължи на по-високите приходи от корпоративен данък от

нефинансови предприятия. Приходите от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица са в размер на 67,4 млн. лв., като се повишават с 28,3 млн. лв. (72,2 %) спрямо юни 2021 година. Това са най-високите постъпления, отчетени за последните шест години, и се дължат на увеличение на приходите от данъка върху доходите на чуждестранни юридически лица, който формира значителна част от тази група приходи.
Нарастване за първото полугодие на 2022 г. се отчита и при приходите от ДДФЛ – със 126,0 млн. лв., което е с 5,3 % повече от същия период на предходната година.

Приходите от *косвени данъци* към 30.06.2022 г. са в размер на 10 549,9 млн. лв., 47,4 % от програмата за годината и формират 70,5 % от данъчните приходи по държавния бюджет. Съпоставено със същия период на предходната година, постъпленията се увеличават номинално с 1 657,4 млн. лв. (18,6 %). Постъпленията от ДДС към 30.06.2022 г. възлизат на 7 548,2 млн. лв., което представлява 47,1 % от разчета за годината. Приходите от акцизи (нето) от внос, местно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки към 30.06.2022 г. са в размер на 2 758,0 млн. лв. или 47,4 % от годишния разчет. Постъпленията от мита към юни 2022 г. възлизат на 218,5 млн. лв. или 57,5 % от планираните в ЗДБРБ за 2022 година. Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (рисковете, по които са поети от застрахователи) са в размер на 25,2 млн. лв., при заложени в годишните разчети към ЗДБРБ за 2022 г. 55,1 млн. лева.

Постъпленията от *други данъци* по държавния бюджет за отчетния период са в размер на 107,3 млн. лв. или 71,5 % от годишния разчет.

Отчетените **неданъчни приходи** по държавния бюджет за шестте месеца на 2022 г. са в размер на 1 566,8 млн. лв. Постъпленията за отчетния период представляват 59,1 % от разчета за годината, като основна част се формира от неданъчните приходи по бюджетите на министерствата и ведомствата – 1 278,0 млн. лв.

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет към 30.06.2022 г. са в размер на **2,3 млн. лв.** и са по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за първото полугодие на 2022 г. е 16 882,5 млн. лв. или 40,5 % от предвидените в ЗДБРБ за 2022 г.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) извършени през отчетния период са в размер на **6 842,3 млн. лв.**, което представлява 33,3 % от предвидените в ЗДБРБ за 2022 г. средства. Спрямо същия период на предходната година нарастват номинално с 848,9 млн. лв. (14,2 процента).

Размерът на извършените текущи нелихвени разходи за периода е 6 492,7 млн. лв., което представлява 37,6 % от разчета за годината. За капиталови разходи са изразходвани 348,9 млн. лв. или 11,1 % от разчета. Нетният прираст на държавния резерв към 30.06.2022 г. е отрицателен в размер на 1,7 млн. лева. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 2,4 млн. лв. или 12,7 % спрямо предвидените за 2022 г.

Лихвените плащания по държавния бюджет за първото полугодие на 2022 г. са в общ размер на 368,5 млн. лв. или 58,5 % от предвидените в разчета за годината. Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет към 30.06.2022 г. са в размер на 64,9 млн. лв. (45,5 % от разчета за годината). Лихвите по външни заеми по държавния бюджет за отчетния период са в размер на 303,6 млн. лв. (62,3 % от ЗДБРБ за 2022 г.). От тях 293,0 млн. лв. са разходите по централния бюджет и 10,6 млн. лв. са тези по бюджетите на министерствата и ведомствата.
Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. средствата по чл. 1, ал. 2, раздел II, т. 5.1. за **предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия** са в размер на 80,0 млн. лева.
Към 30.06.2021 г. с ПМС №57 от 2022 г. за сметка на резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия са одобрявани допълнителни целеви разходи/трансфери за сметка на резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на

последиците от бедствия в размер на 14,7 млн. лв., като по бюджетите на министерствата са предоставени допълнително 9,6 млн. лв, а по бюджетите на общините - 5,1 млн. лв. Средствата са предоставени за подновяване на запасите от йодни таблетки с изтекъл срок на годност към 31.12.2021 г.; възстановяване на резерва за хуманитарна помощ; закупуване на модули и части за ремонт на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване; аварийно укрепване на речни корита; ликвидиране на последици от наводнение на територията на община Петрич на 11 и 12 декември 2021 г.; провеждане на неотложни аварийно–възстановителни работи на територията на общини Девин, Златоград, Мадан, Рудозем и др.
Възстановените от общините средства в изпълнение на чл. 29, ал. 4 и ал. 5 от Постановление № 31 на Министерския съвет от 2022 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2022 г. са в размер на 0,8 млн. лв.

Нетният размер на трансферите и временните безлихвени заеми по държавния бюджет към края на юни 2022 г. е **8 858,8 млн. лв.,** в т.ч.:

- на социалноосигурителните фондове (нето) – 4 722,0 млн. лв., което представлява 43,3 % от годишния разчет;
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, БНТ, БНР, БТА и ССА) – 540,5 млн. лв., 57,4 % от годишния разчет;
- трансфери/субсидии от държавния бюджет за общините (нето) – 3 361,4 млн. лева.

Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 30.06.2022 г. от централния бюджет, възлиза на **812,8 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (**Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053** на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768** на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; **Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804** на Съвета от 17 май 2016 година за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770** на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база нерециклираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база брутен национален доход и **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769** на Съвета от 30 април 2021 година за изменение на Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност).

Към 30.06.2022 г. **бюджетното салдо по държавния бюджет е отрицателно** в размер на **351,3 млн. лева.**

1.1 Бюджет на Народното събрание

За първото полугодие на 2022 г. отчетените **приходи** са в размер на 0,9 млн. лв. или 61,0 % от предвидените в ЗДБРБ за 2022 г. С най-голям относителен дял са отчетените приходи и доходи от собственост.

Отчетените **разходи** към 30.06.2022 г. на Народното събрание са в размер на 34,7 млн. лв. или 37,3 % от разчетените средства със ЗДБРБ за 2022 г. От тях 24,7 млн. лв. са разходи за персонал, 9,4 млн. лв. са издръжка и 0,6 млн. лв. - капиталови разходи.

1.2 Бюджет на съдебната власт

По бюджета на съдебната власт за първите шест месеца на 2022 г. са постъпили приходи в размер на 51,6 млн. лв., които представляват 54,3 % от предвидените за годината. От отчетените приходи най-голям дял имат постъпленията от съдебни такси – 44,2 млн. лв., като

одобрени със ЗДБРБ за 2022 г. са 80,0 млн. лв. или изпълнението е 55,2 %. За сравнение, към 30.06.2021 г. са отчетени общо приходи в размер на 46,4 млн. лв. (42,5 % от планираните), от които 39,3 млн. лв. - приходи от съдебни такси.

Разходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 455,0 млн. лв. или 48,5 % от планираните със ЗДБРБ за 2022 г. (938,7 млн. лв.). За сравнение, през същия период на 2021 г. са отчетени разходи в размер 405,1 млн. лв., които представляват 46,0 % от определените с годишния закон 880,3 млн. лева. От общата сума на отчетените разходи към 30.06.2022 г. 416,8 млн. лв. са разходи за персонал, 33,4 млн. лв. – издръжка и 4,9 млн. лв. - капиталови разходи.

2. Бюджети на общините

➢ Приходи, помощи и дарения

Собствените приходи по бюджетите на общините към 30.06.2022 г. са в размер на 1 757,6 млн. лв., което представлява 63,8 % от планираните с разчетите за 2022 година. Спрямо същия период на миналата година приходите по общинските бюджети се увеличават номинално с 202,2 млн. лв. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 813,2 млн. лв. или 64,1 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2022 г. и с 10,7 % повече спрямо тези за същия период на предходната година, а неданъчните приходи, помощите и даренията възлизат на 944,4 млн. лв. или 63,6 % от планираните и със 123,4 млн. лв. (15,0 %) повече спрямо същия период на предходната година.
От имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси в местните бюджети към 30 юни 2022 г. са постъпили общо 806,7 млн. лв., което представлява 64,4 % от годишния разчет. С най-значителен дял в приходите от имуществени данъци са данъкът върху недвижимите имоти – 35,2 % и данъкът върху превозните средства – 32,5 %, следват данъкът върху придобиване на имущество по дарения и възмезден начин – 31,4 % и туристически данък – 0,9 %.

При отделните видове данъци изпълнение, изпреварващо средното равнище, се наблюдава при *данъка върху недвижимите имоти* – 283,6 млн. лв. или 74,4 % спрямо разчетите за 2022 г., *данъка върху превозните средства* – 262,2 млн. лв. (63,1 % от годишния разчет) и *данъка върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин* – 253,3 млн. лв. или 57,7 % от предвидените с разчетите към КФП за 2022 г. През отчетния период по бюджетите на общините са постъпили 6,4 млн. лв. от *патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници* (38,4 % от годишния разчет), 7,5 млн. лв. от *туристически данък* (45,5 % от годишния разчет) и 0,1 млн. лв. *данък върху наследствата* (110,8 % от годишния разчет).

Общият размер на *неданъчните приходи* по местните бюджети е 934,7 млн. лв. (63,6 % от разчетите по КФП за 2022 г.). Най-голям относителен дял заемат приходите от общински такси (648,0 млн. лв.) – 69,3 %, следват приходите и доходите от собственост (151,2 млн. лв.) – 16,2 %, постъпленията от продажба на нефинансови активи (84,6 млн. лв.) – 9,1 % и постъпленията от глоби, санкции и наказателни лихви (44,0 млн. лв.) – 4,7 %. Съпоставени с полугодието на 2021 г., постъпленията от неданъчни приходи са се увеличили със 120,1 млн. лв. или с 14,7 процента. От неданъчните приходи с най-добро изпълнение спрямо предвидените с разчетите към КФП за 2022 г. са *приходи от такси* – 71,9 % и *приходите от концесии* - 70,3 %. Забавяне спрямо годишния разчет се наблюдава при *приходите и доходи от собственост и други приходи*.
През отчетния период по общинските бюджети са постъпили 9,7 млн. лв. приходи от *помощи и дарения* или 61,9 % от разчетените за годината 15,7 млн. лв.

➢ Разходи

Към 30.06.2022 г. общините са отчели общо разходи в размер на 4 196,5 млн. лв., които представляват 50,5 % от разчетените по КФП за 2022 г. разходи.

Нелихвените разходи възлизат на 4 179,5 млн. лв. или 50,5 % от годишния разчет. Най-голям относителен дял в нелихвените разходи на общините заемат разходите за персонал, включващи заплати и възнаграждения на персонала, други възнаграждения и плащания и

осигурителни вноски (2 408,2 млн. лв.) – 57,6 %. Следват разходите за издръжка, вкл. разходите за членски внос и платените данъци, такси и административни санкции (1 169,4 млн. лв.) – 28,0 %, капиталовите разходи (328,6 млн. лв.) – 7,9 %, разходите за субсидии (184,4 млн. лв.) – 4,4 % и изплатените текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата, вкл. разходите за стипендии (88,9 млн. лв.) – 2,1 %. В отделните разходни направления най-висок процент на изпълнение спрямо годишните разчети при нелихвените разходи към края на първото полугодие на 2022 г. има при субсидиите – 83,5 %. Тук се отчитат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които са планирани в централния бюджет. Следващи по процент на изпълнение са текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата – 72,8 % и стипендиите – 66,0 %.

Разходите за лихви възлизат на 17,0 млн. лв. и са 49,2 % от разчета за 2022 г., като от тях 8,3 млн. лв. са лихви по външни заеми.

Общият размер на отчетените разходи за дофинансиране на делегираните от държавата дейности с местни приходи е 93,3 млн. лв.

- **Финансиране**

За първото полугодие на годината по общинските бюджети са изплатени погашения по заеми от чужбина в размер на 22,8 млн. лв. (от Столична община – 18,3 млн. лв., от община Варна – 1,8 млн. лв., от Пловдив – 1,5 млн. лв., Бургас – 1,0 млн. лв. и от община Ловеч – 0,2 млн. лв.). От банки в страната през разглеждания период общините са получили 50,1 млн. лв., а са направили погашения за 58,8 млн. лв. Нетният размер на заемите от други лица от страната е положителен - 19,3 млн. лв., преобладаваща част от които са заеми и погашения към Фонд ФЛАГ.

Погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа са в размер на 9,6 млн. лв. и са отчетени от 9 общини. За отчетния период няма емитиран нов общински дълг.

Другото финансиране /нето/ по общинските бюджети към 30.06.2022 г. е 4,8 млн. лв. Нетният размер за периода на задълженията и погашенията по финансов лизинг и търговски кредити, като форми на дълг, е в размер на 1,9 млн. лв.

Нетният размер на събраните средства и извършени плащания от общините за сметка на други бюджети, сметки и фондове е в размер на 77,0 млн. лв.

Постъпленията от приватизация на дялове, акции и участия в общинските бюджети през периода са 6,7 млн. лева.

Към 30.06.2022 г. отчетеният от общините нетен размер на операциите по придобиване на дялове, акции и съучастия е в размер на (-1,2) млн. лв., на предоставената възмездна финансова помощ е (-4,0) млн. лв., а нетният размер на предоставените от общините кредити е (-6,1) млн. лв.

Общините приключиха края на първото полугодие на 2022 г. с бюджетни наличности (по банкови сметки и в каса) в размер на 2 494,3 млн. лв., като 1 012,2 млн. лв. (59,4 %) са отчетени като остатък в делегираните от държавата дейности.

3. Социалноосигурителни фондове

3.1 Държавно обществено осигуряване

Общата сума на **приходите, помощите и даренията** по бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) към 30.06.2022 г. възлиза на 4 684,3 млн. лв., което представлява 48,4 % от заложените в бюджета на ДОО за 2022 г. 9 678,1 млн. лева. Най-голям е делът на приходите от осигурителни вноски (98,7 % от общите приходи), които за отчетния период са в размер на 4 624,9 млн. лв., 48,5 % от заложените в бюджета на ДОО за 2022 година.

Съпоставени с първото полугодие на 2021 г., приходите по бюджета на ДОО нарастват с 360,9 млн. лв. (8,3 %). Върху състоянието на приходите през 2022 г. влияние оказват следните основни фактори: увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 650 лв. на 710 лв. от 1 април 2022 г.; запазване равнищата на минималните осигурителни доходи по основните икономически дейности и квалификационни групи

професии от 2021 г., с изключение на позициите, които са под новия размер на минималната работна заплата за 2022 г. (710 лв.), които бяха приравнени на нея; увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал от 1 април 2022 г.; увеличение на възнагражденията в частния сектор.

Отчетените неданъчни приходи към края на юни 2022 г. по бюджета на ДОО възлизат на 59,4 млн. лв., в т.ч. 42,9 млн. лв. постъпили средства по чл. 4б, чл. 4в и чл. 69б от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Размерът на извършените **разходи** за първото полугодие на 2022 г. по бюджета на ДОО е 8 153,9 млн. лв., което представлява 44,7 % от предвидените в актуализирания бюджет за 2022 г. средства. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял в общите разходи са разходите за пенсии и обезщетенията и помощите, изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване, както и разходите по мярката „60/40“ – общо 8 084,1 млн. лв. или 99,1 % от общия размер на разходите за отчетния период. Спрямо същия период на миналата година, общите разходите по бюджета на ДОО са с 308,4 млн. лв. (3,9 %) повече. Отчетените разходи за **пенсии** по бюджета на ДОО към 30.06.2022 г. възлизат на 6 963,5 млн. лв., което е с 564,3 млн. лв. повече спрямо първото полугодие на 2021 год. Основните причини за това са: ефектите от изплащане на увеличените пенсии от 1 юли 2021 г. и от 25 декември 2021 г.; увеличението на минималната пенсия от 300 на 370 лв. и на максималната пенсия от 1440 на 1500 лв. от 25 декември 2021 г., както и допълнителните еднократни плащания в размер на 70 лв. към пенсиите на всички пенсионери през м. април 2022 г.

Изплатените разходи за **краткосрочни обезщетения и помощи по КСО** са в размер на 1 013,5 млн. лева. Спрямо същия период на миналата година изплатените обезщетения по КСО са повече с 6,8 млн. лв. (0,7 %). С най-голям размер са изплатените обезщетения за временна нетрудоспособност поради общо заболяване – 318,9 млн. лв., следвани от обезщетенията за бременност и раждане – 235,2 млн. лв. и обезщетенията и помощи за безработица – 196,3 млн. лв.

Отчетените средства по мярката за запазване на заетостта на работници и служители, т.нар. „60/40“ са в общ размер на 109,0 млн. лв., от които 107,1 млн. лв. разходи по бюджета на НОИ и 1,9 млн. лв. предоставени трансфери от бюджета на НОИ към бюджетни организации.

3.2 Национална здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните приходи по бюджета на НЗОК към края на първото полугодие на 2022 г. възлиза на 1 811,9 млн. лв., което представлява 47,9 % от предвидените със Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г. (ЗБНЗОК за 2022 г.) – 3 782,4 млн. лева. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 1 798,3 млн. лв., 47,8 % изпълнение на утвърдените със ЗБНЗОК за 2022 г. средства в размер на 3 759,2 млн. лева. Събраните неданъчни приходи за първото полугодие на 2022 г. са 13,6 млн. лв., 58,6 % от заложените в ЗБНЗОК за 2022 г., като основната част от тях са приходи от глоби, санкции и наказателни лихви.

Полученият трансфер от МЗ за финансиране на разходите за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането им за здравните дейности по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето (ЗЗ); за дейности за здравнонеосигурени лица, включващи: комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение при пациенти с кожно-венерически и психиатрични заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗЗ, за сумите по чл. 37, ал. 6 от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО) и за медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, както и за осигуряване на средства за заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за работа при неблагоприятни условия по време на обявена извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19 и за заплащане на изпълнителите за поставяне на ваксини срещу COVID-19 за отчетния период е в размер на 269,6 млн. лева.

Трансферите за здравно осигуряване (вкл. за поети осигурителни вноски) и за изплащане на допълнителни възнаграждения на медицинския персонал за срока на обявена епидемична обстановка от централния бюджет за периода са 1 093,9 млн. лв.

Отчетените разходи към 30.06.2022 г. са в размер на 2 935,9 млн. лв. и представляват 48,0 % от предвидените в ЗБНЗОК за 2022 г. 6 116,3 млн. лева. С ПМС № 76 от 2022 г. и ПМС № 128 от 2022 г. са увеличени трансферите от МЗ в размер на 212 млн. лв. за осигуряване на средства за заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за работа при неблагоприятни условия по време на обявена извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19, включително за заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за поставяне на ваксини срещу COVID-19 на здравно неосигурени лица.

Най-голям относителен дял (89,9 %) заемат здравноосигурителните плащания, които възлизат на 2 640,7 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителни плащания изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2022 г. е следното:

- ***първична извънболнична медицинска помощ*** – 168,0 млн. лева;
- ***специализирана извънболнична медицинска помощ*** – 192,5 млн. лева;
- ***дентална помощ –*** 132,8 млн. лева;
- ***медико-диагностична дейност –*** 77,6 млн. лева;
- ***лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната*** - 443,5 млн. лв.
- ***лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ*** – 346,1 млн. лева;
- ***медицински изделия, прилагани в болничната помощ –*** 47,2 млн. лева;
- ***болнична медицинска помощ –*** 1 192,6 млн. лева.
- ***други здравноосигурителни плащания –*** 40,5 млн. лева.

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 65,7 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 2 706,4 млн. лв.

За периода са отчетени плащания в размер на 59,1 млн. лв. от предоставения трансфер от Министерството на здравеопазването за дейности за здравнонеосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса.

По бюджета на НЗОК за 2022 година са утвърдени 95,2 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. За първите шест месеца на годината са отчетени 37,8 млн. лв., което представлява 39,6 % от годишния разчет. Усвоените средства за административни разходи заемат 1,3 на сто в структурата на общите разходи за отчетния период.

4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия

4.1 Държавни висши училища

Приходите на висшите училища за първото полугодие на 2022 г. са в размер на 197,2 млн. лв. или 57,3 % от планираните за годината. Спрямо същия период на 2021 г. постъпленията на ДВУ са се увеличили с 10,6 млн. лева. Преобладаваща част от приходите – 92,1 % (181,6 млн. лв.) са приходите от продажба на услуги, стоки и продукция, където се включват събраните такси, заплащани от студентите и докторантите за летния семестър на учебната 2022/2023 г. Приходите от наеми на имущество са 16,9 млн. лв.

Разходите на висшите училища към края на месец юни 2022 г. са в размер на 522,5 млн. лв. и представляват 51,1 % от разчетите за 2022 г. С най-голям относителен дял са разходите за персонал (заплати, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) – 69,9 %, следвани от плащанията за издръжка (16,8 %). Разходите за стипендии са 6,7 % от общите разходи. Капиталовите разходи на ДВУ към 30.06.2022 г. са в размер на 33,4 млн. лв. (6,4 % от общите разходи).

4.2 Българска академия на науките

Реализираните приходи на БАН към 30.06.2022 г. възлизат на 15,2 млн. лв. или 48,5 % от разчетите към ЗДБРБ за 2022 година. Сравнени с приходите към първото полугодие на 2021 г., постъпленията са по-високи с 1,3 млн. лв. С най-голям дял от реализираните приходи са тези от продажби на услуги, стоки и продукция (64,0 % от общите приходи).

Към края на първото полугодие на 2022 г. **БАН отчита разходи** в размер на 94,0 млн. лв., което представлява 58,2 % от годишния разчет. Спрямо първото полугодие на предходната година се отчита увеличение на разходите с 12,6 млн. лв. С най-голям относителен дял са разходите за персонал – 65,7 млн. лв. или 70,0 % от отчетените общо разходи.

4.3 Селскостопанска академия

Приходите на ССА за първото полугодие на 2022 г. са в размер на 9,9 млн. лв. или 62,1 % спрямо разчетените за 2022 г.
Разходите на ССА към края на месец юни са в размер на 28,2 млн. лв., което представлява 58,3 % от предвидените в разчетите за 2022 г., в т.ч. разходи за персонал – 17,5 млн. лв., разходи за издръжка – 9,9 млн. лв. и капиталови разходи – 0,7 млн. лв.

4.4 Българско национално радио

Приходите по бюджета на Българското национално радио (БНР) към 30.06.2022 г. са в размер на 0,6 млн. лв., което представлява 32,5 % от заложените приходи в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. - 1,8 млн. лв. Отчетените приходи са постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, съвместни продукции, приходи от концертна дейност, издателска и лицензионна дейност и др.), наеми на имущество и др.
Изпълнението на **разходите по бюджета на БНР** възлиза на 25,7 млн. лв. или 44,3 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. – 58,1 млн. лв. За периода са отчетени 25,0 млн. лв. текущи разходи и 0,7 млн. лв. капиталови разходи. Средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНР по подготовката, създаването и разпространението на национални и регионални програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията. В разпределението на разходите по бюджета на БНР е включен преходният остатък за 2021 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от Закона за радиото и телевизията) в размер на 2,5 млн. лева.
Общо утвърдените с чл. 49, т. 1 от ЗДБРБ за 2022 г. **бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет** за 2022 г. са в размер на 55,7 млн. лв., в т.ч. 3,9 млн. лв. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията. За отчетния период е усвоена сума в размер на 27,5 млн. лв. или 49,3 % от размера на определените със ЗДБРБ за 2022 г. бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет.

4.5 Българска национална телевизия

Приходите на Българската национална телевизия (БНТ) към 30.06.2022 г. са в размер на 4,2 млн. лв. при планирани за годината 10,0 млн. лв. или за отчетния период са постъпили 42,1 % от планираните за годината. Отчетените неданъчни приходи са постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, почивно дело, продажба на програми) и наеми на имущество.
Отчетените **разходи на БНТ** към 30.06.2022 г. са в размер на 43,8 млн. лв. или 47,8 % от предвидените разходи в годишния разчет. За периода са отчетени 30,1 млн. лв. текущи разходи и 13,7 млн. лв. капиталови разходи. В разпределението на разходите по бюджета на

обществената медия е включен преходният остатък за 2021 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от Закона за радиото и телевизията) в размер на 1,1 млн. лв. За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНТ по подготовката, създаването и разпространението на телевизионни програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.
Общо утвърдените с чл. 49, т. 2 от ЗДБРБ за 2022 г. **бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет** са в размер на 80,6 млн. лв., в т.ч. 6,1 млн. лв. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията. Одобрен е и допълнителен трансфер в размер на 300 лв. за разходи за обслужването от банките на операции по събирането на постъпления чрез картови плащания, съгласно ПМС № 31 от 2022 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 40,0 млн. лв. или 49,6 % от размера на бюджетните взаимоотношения на БНТ с централния бюджет по уточнен план.

4.6 Българска телеграфна агенция

Приходите на Българската телеграфна агенция (БТА) към 30.06.2022 г. са 0,4 млн. лв. или 136,5 % спрямо предвидените за годината, като това са основно постъпления от продажба на информационни продукти и услуги.
Отчетените **разходи на БТА** за периода са 4,6 млн. лв., което е 43,8 % от годишния разчет за 2022 г., като основен дял имат разходите за персонал и за капиталови разходи за осигуряване на съвременна техника за безвъзмездното разпространение на информацията.
Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БТА с централния бюджет** за 2022 г. са в размер на 10,1 млн. лв. За отчетния период е усвоена сума в размер на 4,9 млн. лв. или 48,1 % от средствата, определени за БТА със ЗДБРБ за 2022 година.

5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации

5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите

По сметките на НФ към 30.06.2022 г. са постъпили приходи (нето) в размер на 1 121,9 млн. лв. по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ) на ЕС за финансовата рамка 2014–2020 г. и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС (ПТСВГ) за периода 2014–2020 г., като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по ПТСВГ и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната.

Извършените разходи (нето) за периода с натрупване чрез сметките на НФ възлизат на 369,9 млн. лева. По видове разходи изпълнението е както следва: 62,93 % от общата стойност са капиталови трансфери, 36,09 % са субсидии, 0,98 % предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина и 0,0001 % - издръжка.

Трансферите (нето), временните безлихвени заеми (нето) и временна възмездна финансова помощ за разглеждания период са на стойност 449,7 млн. лв. (включват предоставените трансфери към бенефициенти по Оперативните програми (ОП) на ЕС - програмен период 2014 – 2020 г., ПТСВГ за периода 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП 2014–2021 г. и НФМ 2014–2021 г., както и възстановени трансфери от бенефициенти-бюджетни организации за неусвоени суми по приключили проекти, за недопустими разходи или други надплащания. В консолидираната отчетност на НФ са отразени и трансфери (нето) към бенефициенти – бюджетни организации, които са за сметка на средства, предоставени от държавите-партньори по ПТСВГ.

Във връзка с изпълнение на ОП - програмен период 2014 – 2020 г. и ПТСВГ 2014 – 2020 г. по сметките на НФ са получени трансфери от централния бюджет на стойност 143,2 млн. лева.

Общата сума от други приходи (корективи за касови постъпления, отчетени за дължими суми от бенефициенти), отчетени по сметката за средства от ЕС на НФ, са в размер на 1,0 млн. лева.

Структурни и Кохезионен фондове (СКФ) 2007 – 2013 г.

През първото полугодие на 2022 г. са отчетени (нето) възстановени суми от бенефициенти на стойност на 14,0 млн. лв., а възстановеното авансово финансиране по реда на ДДС 6/2011 г. е в размер на 1,4 млн. лева.

Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на Европейския съюз за финансова рамка 2014 – 2020 г.

Общо получените средства (нето) от ЕК за периода са в размер на 1 097,5 млн. лв. (в тях влизат и получените приходи по REACT-EU в размер на 420,4 млн. лева) и са разпределени както следва:

- ОП „Иновации и конкурентоспособност" – 349,7 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 180,7 млн. лева);
- ОП „Добро управление" – 46,9 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура" – 92,9 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г." – 129,5 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г." – 250,7 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 164,8 млн. лева);
- Инициативата за младежка заетост – 5,5 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж" – 150,3 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 44,0 млн. лева);
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 4,6 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 4,2 млн. лева) и
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж" – 67,4 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 26,7 млн. лева).

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации и операции с активи към края на първото полугодие са на стойност 1 039,4 млн. лв. (в тях влизат и извършените разходи по REACT-EU в размер на 125,0 млн. лева), като разпределението по Оперативни програми е следното:

- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г." – 140,2 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 73,6 млн. лева);
- Инициативата за младежка заетост – 3,6 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 18,4 млн. лева (вкл. REACT-EU в размер на 16,0 млн. лева);
- ОП „Иновации и конкурентоспособност" – 365,3 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 35,0 млн. лева);
- ОП „Добро управление" – 36,3 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж" – 58,4 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура" – 130,0 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж" – 92,9 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 0,4 млн. лева) и
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г." – 194,3 млн. лв.

Предоставеното авансово финансиране по реда на ДДС 6/2011 г. към бюджетни организации за периода е на стойност 7,1 млн. лева, а възстановените средства – 149,1 млн. лева. В сумата на предоставеното авансово финансиране по реда на ДДС 6/2011 г. е включена и предоставена възмездна финансова помощ (нето) в размер на 7,0 млн. лева, а имено на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура" (6,3 млн. лева), ОП "Иновации и конкурентоспособност" (0,3 млн. лева) и ОП „Региони в растеж (0,4 млн. лева).

Изплатените средства от оперативните програми за мерките за минимизиране на отрицателните последици от епидемичното разпространение на COVD-19 през отчетния период са в размер на 455,0 млн. лева.

Програма ФАР

През отчетния период са възстановени суми от бенефициенти на стойност 0,3 млн. лева.

Програма САПАРД

През периода са извършени възстановявания от бенефициенти по дългове на стойност 0,003 млн. лв.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2014 – 2020 г.

Получените средства към 30.06.2022 г. са на стойност 10,7 млн. лв., представляващи възстановени разходи от ЕК и постъпили средства за съфинансиране от страните-партньори, както разпределени към администратори в чужбина за сметка на средствата, получени от страната-партньор.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 8,3 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната, извършени за сметка на полученото финансиране от страната-партньор по тези програми.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежки финансов механизъм за периода 2009-2014 г. и 2014-2021 г.

Получените средства към 30.06.2022 г. са на стойност 13,7 млн. лв.

Сумата на разходите и трансферите (нето) за периода са на обща стойност 16,5 млн. лева.

5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд "Земеделие"

- **Приходи, помощи и дарения**

За 2022 г. планираните приходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие" са в размер на 755,8 млн. лева. Към 30.06.2022 г. постъпленията са в размер на 136,9 млн. лв., което представлява 18,1 % от годишния план, при 31,8 % изпълнение на годишния план за същия период на предходната година. Приходната част е формирана от помощи и дарения от чужбина, приходи от наказателни лихви и коректив на касови постъпления, разпределени както следва:

- ***Текущи помощи и дарения от Европейския съюз***

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Текущи помощи и дарения от Европейския съюз" към края на юни 2022 г. е 16,5 млн. лв. при планирани за годината средства в размер на 162,6 млн. лева.
Получените текущи приходи от възстановяване на средства от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на Програмата за развитие на селските райони (ПРСР), без директни плащания, към 30.06.2022 г. възлизат на 10,7 млн. лв., което е 7,1 % от планираните за годината 151,8 млн. лева. За сравнение, изпълнението на плана за първото полугодие на 2021 г. е 19,0 процента.
Получените текущи приходи от възстановяване на средства по линия на схемите „Училищен плод" и „Училищно мляко" от Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) към 30.06.2022 г. са 2,7 млн. лв., което представлява 35,5 % от планираните за годината 7,6 млн. лева. За сравнение, за същия период на предходната година възстановените суми по това направление са 35,9 % от годишния план.
През първото полугодие на 2022 г. са получени 3,1 млн. лв. текущи приходи от възстановяване от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), което представлява 96,9 % от

планираните за годината 3,2 млн. лева. За същия период на предходната година изпълнението е било 68,9 %.

- ✓ ***Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз***

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз“ към 30.06.2022 г. е 123,4 млн. лв. при планирани за годината 593,2 млн. лева.

Получените капиталови приходи от ЕЗФРСР по линия на ПРСР без директни плащания към 30.06.2022 г. са 115,3 млн. лв., което е 20,4 % от годишния план (564,0 млн. лв.). За сравнение, през първото полугодие на 2021 г. са получени 184,3 млн. лв. (34,4 % от годишния план).

През първото полугодие на 2022 г. са получени капиталови приходи в размер на 8,1 млн. лв. от фонд ЕФМДР при планирани за годината 29,2 млн. лв., което е 27,7 % изпълнение на плана за годината. За сравнение, изпълнението на годишния план към 30.06.2021 г. е 58,2 процента.

- ✓ ***Приходи от наказателни лихви***

През първото полугодие на 2022 г. са отчетени приходи от получени наказателни лихви, свързани с вземания за възстановяване на средства от ЕК в размер на 0,3 млн. лева.

- ➢ **Разходи**

Общият размер на планираните за 2022 г. разходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” е 945,8 млн. лева.

Уточненият план на субсидиите за текуща дейност и капиталовите трансфери за 2022 г. е 662,5 млн. лева. Изпълнението към 30.06.2022 г. възлиза на 19,5 % от годишния план и е в размер на 129,5 млн. лева.

Разпределението на разходите е както следва:

- ✓ ***Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия***

За 2022 г. са планирани средства в размер на 304,8 млн. лв. за субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия. Отчетените към края на първото полугодие на 2022 г. средства представляват 20,5 % от планираните за годината и са в размер на 62,6 млн. лева. За същия период на предходната година, изпълнението е 88,3 млн. лева.

Изпълнението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 32,2 млн. лв., изпълнение 48,3 % на планираните за годината 66,7 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за морско дело и рибарство – 2,4 млн. лв., при планирани за годината 2,2 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 7,3 млн. лв., изпълнение от 3,8 % на планираните за годината 194,2 млн. лева;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 20,7 млн. лв., изпълнение от 49,6 % на планираните за 2022 г. 41,7 млн. лева.

- ✓ ***Субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел***

За 2022 г. за субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел са планирани 17,5 млн. лева. Към края на първото полугодие са отчетени разходи в размер на 9,3 млн. лв. (53,1 % от годишния план). За същия период на 2021 година са отчетени 8,5 млн. лева..

Разпределението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – няма усвоени средства;
- текущи субсидии по ПМДР – 2,4 млн. лв. при планирани 2,2 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 7,6 млн. лв., изпълнение 54,7 % на планираните 13,9 млн. лева;

- текущи субсидии за пазарни мерки – възстановени средства в размер на 0,7 млн. лв. през първото полугодие при планирани за годината 1,4 млн. лева.

✓ ***Капиталови трансфери за нефинансови предприятия***

За 2022 г. за капиталови трансфери за нефинансови предприятия са планирани 311,5 млн. лева. Към 30.06.2022 г. са отчетени 56,4 млн. лв., което е 18,1 % изпълнение на годишния план. Изпълнението за същия период на предходната година е 71,5 млн. лева.
Разпределението по дейности е както следва:

- капиталови трансфери по Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР) – 2,2 млн. лв., което е 9,1 % изпълнение на годишния план (24,1 млн. лева);
- капиталови трансфери по ПРСР – 53,8 млн. лв., 18,9 % изпълнение на годишния план (284,4 млн. лв.);
- капиталови трансфери за пазарни мерки – 0,4 млн. лв., изпълнение от 13,8 % на годишния разчет (2,9 млн. лв.).

✓ ***Капиталови трансфери за организации с нестопанска цел***

За 2022 г. са планирани капиталови трансфери за организации с нестопанска цел в размер на 28,7 млн. лева. Към 30.06.2022 г. са отчетени капиталови трансфери по ПРСР в размер на 1,1 млн. лв., 3,8 % изпълнение на годишния план.
Разпределението по дейности е както следва:

- капиталови трансфери по ПМДР – няма усвоени средства през първото полугодие на 2022 г., при годишен разчет от 2,5 млн. лв.;
- капиталови трансфери по ПРСР – 1,1 млн. лв., 4,2% изпълнение на годишния план от 26,2 млн. лв.

Планираните разходи в размер на 283,3 млн. лв., в т.ч.: за заплати и възнаграждения на персонала 8,9 млн. лв., задължителни осигурителни вноски от работодатели 2,5 млн. лв., издръжка 9,7 млн. лв. и придобиване на ДМА 262,1 млн. лв., подлежат на отчитане в § 63-00 „Трансфери между сметки за средствата от ЕС“.

➢ **Трансфери**

В частта на трансферите, в касовия отчет на ДФЗ-РА към 30.06.2022 г. са отразени следните касови потоци:

✓ ***Трансфери между бюджети и сметки за средства от Европейския съюз***

Получените трансфери от бюджетни сметки на бюджетни организации и общини са формирани при възстановяване на суми по вземания по ПРСР и директни плащания. Към 30.06.2022 г. техният размер е 1,4 млн. лева.

Предоставените през първото полугодие на 2022 г. трансфери във връзка с чл.14 от Закона за подпомагане на земеделските производители възлизат на 0,7 млн. лева.

✓ ***Трансфери между сметки за средства от Европейския съюз:***

Предоставените трансфери са формирани от изплатените субсидии на публични бенефициенти и възстановените от тях суми. Към края на първото полугодие на 2022 г. са отчетени 80,3 млн. лв., в т.ч.:

- по Програмата за развитие на селските райони – 78,2 млн. лв.;
- национално съфинансиране към директни плащания – 0,1 млн. лв.;
- по Програмата за морско дело и рибарство - 2,0 млн. лева.

През първото полугодие на 2021 г. са предоставени трансфери в размер на 138,9 млн. лв.

➢ **Финансиране**

✓ ***Събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети***

Към 30.06.2022 г. сумата за събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети възлиза нето на минус 0,1 млн. лева.

- ✓ ***Суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци***

Към края на второто тримесечие на 2022 г. сумата по разчети за поети данъци, формирани от удържан и внесен окончателен данък на физически лица, съгл. чл. 65, ал. 14 от ЗДДФЛ възлиза нето на 0,03 млн. лева.

- ✓ ***Друго финансиране***

Към 30.06.2022 г. извършените плащания, възстановените суми, разчетът с централния бюджет и операциите с чужди средства, включени в отчетността в „Друго финансиране“ са в размер на 72,2 млн. лева.
Към 30.06.2022 г. са отчетени плащания в общ размер на 862,7 млн. лв., 45,7 % от годишните разчети (1 888,5 млн. лв.) при 935,7 млн. лв. за първото полугодие на 2021 г.
Отчетени са плащания по следните направления:

- 745,0 млн. лв. за директни плащания за сметка на ЕФГЗ, представляващи 46,3 % от планираните 1 607,4 млн. лева;
- 112,1 млн. лв. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания, което е 53,5 % от планираните 209,4 млн. лева;
- 3,1 млн. лв. за пазарни мерки, което е 7,4 % изпълнение на годишния разчет от 41,9 млн. лева;
- 2,5 млн. лв. суми за преструктуриране, 8,4 % от планираните 29,8 млн. лева.

Възстановените суми от Европейския съюз към 30.06.2022 г. възлизат общо на 1 518,0 млн. лв., което е 81,4 % от планираните 1 864,8 млн. лв. За сравнение, към 30.06.2021 г. изпълнението е било 85,0 %.
Възстановени са суми по следните направления:

- 1 408,8 млн. лв. за директни плащания от ЕФГЗ – 88,5 % от планираните 1 591,3 млн. лева;
- 93,3 млн. лв. от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания – 44,6 % от заложените 209,4 млн. лева;
- 4,5 млн. лв. за пазарни мерки от ЕФГЗ, 13,5 % изпълнение на планираните за годината 33,4 млн. лева;
- 11,4 млн. лв. суми за преструктуриране от ЕФГЗ при планирани 30,7 млн. лв., изпълнение 37,1 %.

Предоставените суми (нето) по разчети с ЦБ за финансиране на плащания при недостиг на средства по сметки възлизат на -583,1 млн. лева. при планирани -20,6 млн. лева.

6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси

6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

Отчетените **приходи** по бюджета на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за първото полугодие на 2022 г. са в размер на 6,5 млн. лв., при годишен уточнен план от 11,5 млн. лв. или изпълнението възлиза на 56,4 %.
За първото полугодие ПУДООС отчита приходи от държавни такси в размер на 2,0 млн. лв. при уточнен план 3,7 млн. лв. или изпълнението възлиза на 55,9 %.
Постъпилите приходи от глоби, санкции и наказателни лихви са в размер на 1,0 млн. лв. като по уточнен план са 1,3 млн. лв.
За отчетния период по бюджета на ПУДООС са отчетени приходи от продажба на квоти на парникови газове от авиационна дейност в размер на 2,4 млн. лв., като по уточнен план са 5,0 млн. лв. или 47,9 % от планираните.

Към 30.06.2022 г. ПУДООС е отчело **разходи** в размер на 4,0 млн. лв., които са разпределени както следва: за персонал - 1,3 млн. лв., за текуща издръжка - 1,0 млн. лв., за субсидии за организации с нестопанска цел - 0,3 млн. лв. и за капиталови трансфери - 1,3 млн. лв.
Разчетените разходи по придобиване на дълготрайни материални активи, след решения на Управителния съвет на ПУДООС, се предоставят като трансфер на други бюджетни организации. Към 30.06.2022 г. отчетените средства като трансфери от/за държавни предприятия и други лица, включени в консолидираната фискална програма (нето), са в размер на 7,7 млн. лева.

6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“

Отчетените **приходи** на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ към 30.06.2022 г. са в размер на 1 784,1 млн. лв. Изпълнението им спрямо годишните разчети за 2022 г. (2 644,5 млн. лв.) е 67,5 %.
Постъпленията от отделните приходи, са както следва:

- 0,07 млн. лв. от глоби, санкции и наказателни лихви, като изпълнението им спрямо годишните разчети (1,0 млн. лв.) е 6,5 %;
- 720,7 млн. лв. други неданъчни приходи, в т.ч. от 5 %-ни вноски и от цена „задължение към обществото“, като изпълнението им спрямо годишните разчети (664,2 млн. лв.) е 108,5 %;
- 1 063,3 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, като изпълнението им спрямо годишните разчети (1 979,3 млн. лв.) е 53,7 %.

Отчетените към 30.06.2022 г. **разходи** на фонда са в размер на 1 618,3 млн. лв., като изпълнението спрямо годишните разчети (2 644,5 млн. лв.) е 61,2 %, а спрямо достигнатите по уточнен план 2 695,7 млн. лв. – 60,0 %.
Изпълнението на отделните разходи е, както следва:

- 0,5 млн. лв. разходи за персонал, чието изпълнение спрямо годишните разчети (1,6 млн. лв.) е 33,2 %;
- 0,2 млн. лв. разходи за издръжка, чието изпълнение спрямо годишните разчети, които са в размер на 1,2 млн. лв. (в т.ч. издръжка, платени данъци, такси и административни санкции и разходи за чл. внос) е 14,9 %.
- 1 617,6 млн. лв. разходи за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката /ЗЕ/ и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от ЗЕ и производител с обект с обща мощност 1MW и над 1MW до 02.02.2021 г. и с обща мощност след 02.02.2021 г. – 500 kW и над 500 kW, по Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), включително за минали регулаторни периоди, за лихви, договорени с рамково споразумение между фонда и кредитна или друга финансираща институция за финансиране на проекти за енергийна ефективност (от 02.02.2021 г.) и за компенсации за електрическа енергия и/или природен газ по приети от Министерския съвет програми за предоставяне на компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ. Изпълнението на тези разходи спрямо годишните разчети (2 640,2 млн. лв.) е 61,3 %, а спрямо достигнатите по УП 2 691,4 млн. лв. – 60,1 %.

6.3 Държавно предприятие „Научно-производствен център“

Отчетените **приходи** за първото полугодие на 2022 г. от ДП „НПЦ“ са в размер на 0,7 млн. лв. и представляват основно приходи и доходи от собственост. Изпълнението на приходите е 29,2 % от годишния им разчет за 2022 г.

За отчетния период **разходите** на ДП „НПЦ“ са в размер на 1,5 млн. лв. или 58,6 % спрямо годишния разчет за 2022 г.

6.4 Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“

Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ (ДП „УСЯ“) няма планирани собствени приходи по бюджета си за 2022 г.
Към 30.06.2022 г. ДП „УСЯ“ е отчело **приходи** от наеми на имущество в размер на 0,01 млн. лева.

Към 30.06.2022 г. ДП „УСЯ“ е отчело **разходи** в размер на 4,0 млн. лв. Отчетените разходи са за: персонал – 1,7 млн. лв.; издръжка, платени данъци, такси и административни санкции – 0,6 млн. лв. и капиталови разходи в размер на 1,7 млн. лева.

6.5 Държавно предприятие „Държавна петролна компания“

Държавно предприятие ДПК няма планирани собствени приходи по бюджета си за 2022 г. За първото полугодие на 2022 г. ДП ДПК не е отчело приходи, помощи и дарения.

За отчетния период **разходите** на ДП ДПК са в размер на 0,7 млн. лв. при уточнен план 0,8 млн. лв. Отчетените разходи са за персонал – 0,6 млн. лв. и издръжка – 0,07 млн. лева.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на отчетените данни и анализа на изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2022 г. могат да се направят следните изводи:

✓ През първото полугодие на 2022 г. брутният вътрешен продукт на България възлезе на 71 110 млн. лв., което представлява номинално увеличение с 22,2 % спрямо същия период на 2021 г. Основен принос за растежа имаше вътрешното търсене, докато нетният износ имаше отрицателен принос.

✓ Коефициентът на безработица възлезе на 4,8 %, средно за първите шест месеца на годината. Данните на Агенцията по заетостта показват постоянна тенденция на намаление на броя на регистрираните безработни и към края на юни техният брой отбеляза исторически най-ниската си стойност за последните тридесет години.

✓ Изпълнението на бюджета за 2022 г. бе поставено пред сериозни предизвикателства, свързани с преките и косвените ефекти върху публичните финанси от избухването на военния конфликт в Украйна. Поредицата от шокове върху пазарите на енергоносители, горива и суровини и нарушените вериги за доставка след избухването на военните действия в Украйна промениха икономическите перспективи и създадоха безпрецедентни рискове за редица сектори на икономиката. Европейският съюз и в частност България се сблъскват със значителен скок на цените, както на нефта, природния газ и електрическата енергия, така и на цените на основни хранителни продукти, породени от нарасналото търсене. От друга страна, тези шокове доведоха и до допълнително ускоряване на инфлацията при голяма част от стоките, което застрашава хората с ниски доходи и увеличава значително групата на лицата с доходи под линията на бедност.

✓ За да бъде смекчен значителният натиск върху бизнеса и домакинствата, бе предложен спешен пакет от антикризисни мерки, насочени към намаляване на негативните последствия от нарастващите цени на горивата и енергоносителите, съответно нарастващия инфлационен натиск върху най-засегнатите групи от обществото и бизнеса. Целта бе да се подкрепят българските граждани и бизнеса в условията на безпрецедентна криза и да се смекчат шоковете, породени от високите цени на енергоносителите и суровините, за уязвимите групи от обществото и за икономиката на България. Основната част от антикризисните мерки залегна в проекта на ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г., който правителството внесе в парламента в началото на месец юни. В окончателната редакция на законопроекта бяха отразени и редица предложения и допълнения от народни представители, направени по време на процедурата по приемането му в парламента.

✓ В контекста на заложените фискални цели с актуализираната фискална рамка за 2022 г. сериозно предизвикателство представляват регламентираните в § 23 от ПЗР към ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. разходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ за изплащане на компенсации към небитовите крайни клиенти на електрическа енергия в размер на 100 на сто от разликата между реалната средномесечна борсова цена на сегмента „ден напред“ на „БНЕБ“ – ЕАД за съответния месец и базова цена в размер на 250 лв./MWh за периода 01.07 – 31.12.2022 г. Значителният индикативен размер на средствата за изплащане на компенсации по програмата поставя сериозни предизвикателства за набиране на необходимия ресурс чрез целеви вноски във Фонда по реда на § 24 от ПЗР към ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г., при условието че законодателят не е одобрил съответни разходи по държавния бюджет за 2022 г. за финансиране на програмата при евентуален недостиг.

✓ Финансирането на разходните политики по сметките за средствата от ЕС към момента не създава напрежение, но евентуално изместване и концентриране на значителни по размер разходи по европейските програми и фондове в последното тримесечие на годината или потенциално забавяне на планираните грантове от ЕК по Плана за възстановяване и устойчивост може да доведе до натиск върху бюджета на касова основа от гледна точка на ликвидната позиция на правителството в края на годината.

✓ Отчетените просрочени задължения в някои бюджетни системи изискват предприемане на мерки за тяхното своевременно разплащане и подсилване на системите за финансово управление и контрол от съответните разпоредители с бюджет.

✓ Размерът на фискалния резерв към 30.06.2022 г. е 9,5 млрд. лв., в т.ч. 9,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

✓ Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото полугодие на 2022 г. е 2 904,7 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2022 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 091,9 млн. лева.